AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ
YENİDEN Newroz
AĞUSTOS '96 ● SAYI 2 ● 150.000 TL

16 yıldan sonra Filistin'e dönüş...

Hem Kürt hem komünist olmanın anlamı ve farklılıkları...

NACARLI 'ÇÖZÜM' GİRİŞİMLERİ ALDATMACA

'Kandil'e mi kaldık?

www.arsivakurdi.org

bu sayıda

ÜNALDI DİRENİŞİ

Antep Ünaldı dokuma işçilerinin verdikleri kavga, yakaladıkları örgütlülük ve birlik; Antep burjuvazisinin uykularını kaçırdı...

Temmuz boyunca Kürt illerinin en önemli gündemi haline gelen Antep dokuma işçilerinin direnişi, 12 Eylül askeri faşist darbesinden bu yana Kürt coğrafyasındaki en kitlesel, en kararlı, en geniş kapsamlı işçi direnişi oldu.

Ünaldı direnişi, önemle üzerinde durulması gereken, dersler çıkarılması gereken bir direniştir.

10

GLOBALLEŞME VE SİSTEM...

Bir ülkenin sınırlarında başlayan yutma yutulma yarışı yurtdışına da taşmış, uluslararası alanda da yutma yutulma mücadelesi tüm hızıyla devam ederken, sadece şirketlerin değil, devletlerin de birbirine boyun eğdirme süreci yaşanmıştır. Pazarların kaynaşması, dünya pazarı kapısına dayanmıştır. Artık imal edilen mallar üzerine "made in USA", "made in Germany" , "made in Great Britain" değil, "made by Daimler Benz", "made by NEC" damgaları daha fazla yer almaya başladı.

50

'KAYIPLAR NEREDE?'

Birleşmiş Milletler, insan hakları konusunda yazıp çiziyor. Fakat insan hakları belgelerine imza atmış ülkelerde, bu arada Türkiye'de, kayıp olayları gibi olaylara karşı birşey yapmıyor. Türkiye'de 2000'den fazla insan kaybedilmiş, fakat buna karşı BM'nin yaptığı bir şey yok. İnsan hakları savunucularının kapitalist devletlerden bir beklentileri yok. Beklenti, tüm halkların demokratik güçlerinden.

61

'ZOR DENEYİMİ BAŞARDIK'

Vietnam Komünist Partisi'nin 8. Parti Kongresi ile ilgili olarak, Almanya Komünist Partisi'nin (DKP) yayın organı UZ (Unsere Zeit) gazetesinin VKP Genel Sekreteri Do Muoi ile yaptığı röportajı okurlarımız için olduğu gibi yayınlıyoruz...

30

FİLİSTİN'DE GÖRDÜKLERİM...

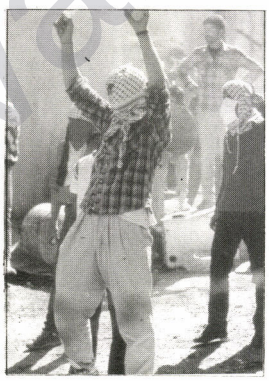

29 Haziran 1995'te Filistin'e gitmek üzere Ürdün'den hareket ettim. Halen İsrail denetiminde bulunan Filistin sınırına bir saatten az bir sürede varmama karşın, sınırdan ancak beş saatte geçebildim.

32

KÜRT VE KOMÜNİST OLMAK

Hem Kürt hem Komünist olmak, burjuva milliyetçilerin tersine ulusal dinamiği, proletaryanın sınıf kapasitesini genişleten bir öğe olarak ele alır. Başat çelişki olarak ulusal çelişkiyi emek-sermaye çelişkisinin temelinde çözmeyi hedefler.

20

20. Y.Y'DA İSPANYA VE BASK

ETA'nın kökleri 1952'de PNV'den ayrılan EKİN (Yapmak) gençlik grubuna dayanıyor. EKİN senelerce PNV ile beraber Franco faşizmine karşı bir birlik çabasında bulunmuştur. Fakat PNV'nin pasifliğinden dolayı birleşemediler. EKİN, 1959 yılından beri hareketlerini ETA adı altında yürütmektedir.

44

yazılarıyla

● Sancar OLCAY ● S. ÇİFTYÜREK, ● Horst GOBRECTH, ● Sadık KOLUSARI, ● Hasan IŞIK
● Mahir FARES ● Mahmut KOVAN ● Cristina KARRER ● Z. Abidin KIZILYAPRAK
● Haydar MURAT, ● A. Şehmuz DEMİR ● Do MUOI

sizlerle...

www.asiyakurdi.org

AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ
Newroz

Mollalar ve ilkesizler

★★★

Geçtiğimiz ayın gündemine üç olay ağırlığını koydu: Refah cephesinden 'çözüm' arayışlarının olduğu yolunda haber ve buna ilişkin tartışmalar; İran'daki mollalar rejiminin Güney Kürdistan'a saldırısı; Kıbrıs'ta her iki kesimce yükseltilen milliyetçilik ve MHP destekli Türk güçlerinin iki Rum gencini vahşi biçimde öldürmeleri...

'Aracılı çözüm girişimleri'ne ilişkin değerlendirmelerimizi sayfalarımızda bulacaksınız. İran-Kürdistan Demokrat Partisi'nin Güney'deki kampları nezdinde Güney'e saldıran İran rejiminin tutumuna yönelik bir iki noktayı, burada açımlamak istiyoruz.

İran'ın esas olarak "Güney'de ben de varım!" mesajını vermeyi amaçladığı anlaşılıyor. Askeri hedef Erbil'in 50 km. doğusundaki İ-KDP'nin ana karargâhının da bulunduğu Koy Sancak ise, politik hedef, tümüyle Güney Kürdistan'dı. Bu politik güç gösterisi, ağır silahlar ve uçaklar eşliğinde gerçekleştirildi.

Konuya ilişkin acı gerçek, Talabani'nin liderliğini yaptığı YNK'nin (Kürdistan Yurtseverler Birliği) mollaları adeta davet etmesi; işbirliği yapmasıydı. Benzer tutumu geçmişte (Türkiye'ye ilişkin) Barzani'nin I-KDP'sinin de takındığı biliniyor. Bu, ulusal birlik konusunu yeniden yakıcı olarak gündeme getirdi ki; artık yüzünü sağa ve bölge devletleri ile emperyalistlerin manevralarına döndermiş Kürt yapılanmalarının bunu gerçekleştiremeyecekleri; Kürt toplumunun sessiz çoğunluğunun; emekçilerinin devreye girmesinin şart olduğunu bir kez daha gösterdi...

Traji-komik olan, mollalarla işbirliği yapan YNK'nin, içerde ve dışarda "Güney'in en laik örgütü benim" propagandasıyla tanınması...

İlkesizlik rehber olunca, trajedi komediye dönüşüyor...

★★★

Kıbrıs'ta olayların arka planı, olayların somut gelişimi anlamında, yeterince biliniyor. Altı çizilmesi gereken, TC'nin bilinçli olarak çözümsüzlüğü kronikleştirmeye çalıştığıdır. Her iki kesimin ortak paydası ise, milliyetçiliği diri tutarak nesnel gündemlerini perdelemeye çalışmalarıdır.

Son olay, TC'nin bir ilkesizliğini de yeniden hatırlattı: Kürt sorununda "üniterci" TC, Kıbrıs'ta bırakın üniter modeli; federasyonu bile reddeden bir ayrılıkçıdır. ("Cumhurbaşkanı" Ankara'dan gönderilen elçinin ya da generalin önünde ceket iliklevyen bir "ayrı devlet"i oturtmaya çalışmaktadır.) Ama o, Bosna-Hersek sorununda ise hızlı bir federasyoncudur, vb...

İlkesizlik esas olarak burjuva sınıfın baş ucu tavrıdır; dileğimiz, muhalif cephenin bu beladan uzak durması...

★★★

Dergimizi dağıtıma vermeyi tasarlamıştık. Ancak daha ilk sayıda, dağıtıma girmeden önce toplatıldı... Bir müddet dağıtıma vermeyeceğiz; her okurumuzun bir dağıtımcı gibi davranmasını bekliyoruz...

★★★

İkinci sayımız da elimizde olmayan nedenlerden dolayı gecikti. Bu gecikmeleri kesin olarak aşma kararında olduğumuzu bildirmek istiyoruz...

Yakında, bir gençlik eki de çıkaracağız. Adı belki de "Rêheval" olacak... Dergimizi her ayın 15'inde, gençlik ekini ise her ayın birinde çıkarmayı kararlaştırdık.

Gelecek sayıda buluşmak üzere...

YENİGÜN Yayıncılık Sanayi Tic. ve Ltd. Şti. adına sahibi-sorumlu yazişleri müdürü: Aydın YILMAZ

Adres:
Siraselviler Cad. Billurcu Sok. No: 32/2 Taksim/İstanbul

Tel:
(0212) 249 65 17

Fax:
(0212) 249 65 32

Avrupa Temsilciliği:
Ökkeş KOLUSARI
Tel: 0041. 31. 371 96 12
Fax: 0041. 31. 381 46 19
(Diğer ülke temsilcilikleri Avrupa temsilciliğinden öğrenilebilir)

Grafik-Tasarım:
Bilal LEKESİZ

BASKI:
Serler Matbası

ABONE KOŞULLARI:
6 AYLIK: 750.000 T.L
1 YILLIK: 1.500.000 T.L

YURTDIŞI: 5 DM

www.serxwebun.org

Zeynel Abidin **KIZILYAPRAK**

İsmail Nacar- Fethullah Erbaş aracılı 'girişim'ler, eski taktiklerin 'yeşil'e bürünmüş hali

'Kandil'e mi kaldık?

Yeni bir 'Kandil' taktiğiyle yüzyüze olduğumuz söylenebilir. Bilindiği gibi RP'li Adalet Bakanı Şevket Kazan, cezaevlerindeki anlaşmayı 'Kandil'e bağlamıştı; "Kandil'in hatırı için" anlaşmaya razı olduğunu söylemişti. Kandil taktiğinin özü, reel sorunların üzerine ruhani örtüler çekmek... Bir anlamıyla, kurtuluşu artık yeryüzünden değil, gökyüzünden beklemeye itmek.

Geçtiğimiz ay, Özal'dan bu yana her yeni hükümet kuruluşunda izlediğimiz bir senaryo Refahyol patentli olarak fakat daha çok RP/Erbakan rengi taşıyarak yeniden sahneye konuldu. Denildi ki, "Kürt sorununa çözüm için girişimler var." Ve yine denildi ki, "bu iş Erbakan'ın bilgisi dahilinde yürütülüyor."

Sözü edilen "girişim"in, diğer üyelerini açıklamadığı "Barış ve Kardeşlik Komitesi"nden olduğunu iddia eden İslamcı yazar İsmail Nacar ile RP Van milletvekili Fethullah Erbaş'ın Ankara/Elmadağ Cezaevi'nde tutuklu olan HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak'ı ziyaret etmeleriyle başladığı bildirildi.

Edinilen bilgilere göre Nacar ile Erbaş, "Kürt sorununa barışçıl çözüm bulunmasının adımı olarak savaşın sona ermesi" konusunda Bozlak'ın (daha doğrusu HADEP'in) yardımcı olmasını istedi ve konuyla ilgili Bozlak'a bilgiler verdiler.

Nacar ve Erbaş, Erbakan'ın böylesi 'arabulucu' girişimlere sıcak baktığını da aktardı. Planladıklarının özetle şu olduğu açıklandı: Bu savaş böyle sürmez; bir çözüm gerek; çözüm için diyaloğun PKK-devlet buluşması şeklinde gerçekleşmesi mümkün görünmüyor; o halda, aracıya ihtiyaç var. Aracılık müessesesi iki biçimde tezahür edecek; taraf olarak, HADEP gibi açık alandaki kurumlar seçilecek; irtibatı ise, tarafsızlığından kuşku duyulmayacak kimseler ya da saygın insanlar sağlayacak...

Zikredilen plandaki 'saygınlık' öğesinin bir ucunun güçlü bir biçimde İslami etkinin inisiyatifini artırmak biçiminde tarif edildiği ise gözden kaçmadı.

Sözkonusu ziyaretten sonra Nacar ve Erbaş, Başbakan Necmettin Erbakan'a gitti ve hem sözkonusu ziyaret, hem de başka girişimleri ile ilgili olarak Erbakan'ı bilgilendirdiler. Kulislerden sızan haberler, daha sonra SKP ile de görüşen Nacar'ın Erbakan tarafından cesaretlendirildiği yönünde.

Bu arada, Nacar, cezaevlerindeki PKK'li tutsakların açlık grevini Şevket Kazan'la görüşerek sona erdirmede de aracılık yaparak sona erdirdiğini açıkladı. Belli ki, PKK tutsaklarının açlık grevini yönlendiren kadrolar, "daha esaslı bir çözüm için diyalog başlattığı" haberini göndermiş ti Nacar ve bunun kolaylaştırılması için açlık grevi eyleminin sonlandırılmasını talep etmişti. (Böylece, genel direnişte Kürtler de aradan çekip çıka-

rılmıştı.)

Elmadağ Cezaevi ziyareti ile ziyaretçilerin Erbakan'la görüşmeleri haberlerinin basında yer almasıyla, tartışma yoğunlaştı. Erbakan daha sonra 'arabulucu çözüm girişimleri'ni ve dolaylı görüşme senaryolarını yalanladı. Ancak Erbakan, yalanlarken bile satır aralarında 'umut' dağıtmaya çalıştı; "devletin zaten görevi olan barış, insan hakları ve huzur dışında bir girişimimiz olmaz" diyerek, bir 'eğilim' dile getirmeye özen gösterdi. RP kurmayları ise açık bir yalanlamaya girişmedi; tersinden, Erbakan'ın 'dolaylı temas'ı yalanladığı gün, onun sağ kolu Abdullah Gül, "devlet görevlileri dışındaki aydınlar, mulletvekilleri vb. akan kanın durması için bir takım girişimler yapıyorsa, bu olumludur" anlamında sözler sarfetti. Bu arada PKK'nin elindeki esir askerleri bırakmaya yönelik girişimler de hemen hemen sonuç alıcı noktaya getirildi; cezaevlerindeki anlaşma modeli ile askerlerin serbst bırakılmasındaki süreç, niçin Kürt sorununun çözümünde de uygulanmasındı?..

Kısacası, medyaya pompalanan hava ve yöneticilerin tavrı, Erbakan cephesinin "girişim planladığı" şeklinde. Her ne kadar bu haber yağmurundan bir kaç gün sonra çıkılan 'doğu seferi'nde Erbakan, Kürtleri kıskaca alma yönünde öneriler götürdüyse ve bu, herhangi bir 'sivil çözüm'le uyuşmuyorsa da, RP'nin 'çözüm' umudu dağıtmaya karar verdiği anlaşılıyordu. Tam da bu yönüyle, daha önce oynatılan filmin 'İslami' versiyonu daha güçlü biçimde ortaya çıkıyordu.

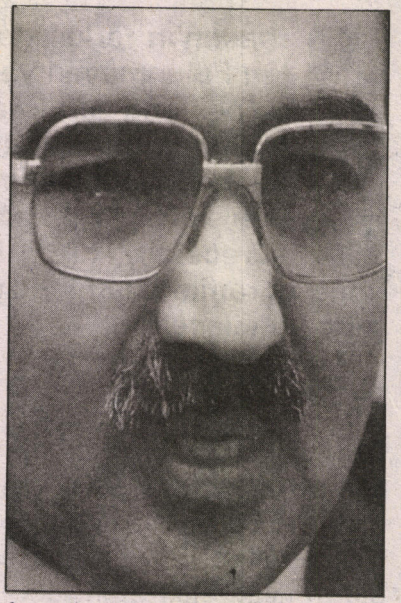

İSMAİL NACAR.

NECMETTİN ERBAKAN.

Taktiğin önemli bir başka yüzü ve cezaevlerindekine benzer bir yönü daha var: Savaşı tırmandırmak ve beklentileri, talepleri, iyice dibe çekmek. Kürt sorununa gelince; taktiğin, "İslamın birleştiriciliği" 'çözüm'ü ile tamamlanması beklenmeli. Şimdiden bunun verileri orta yere serildi.

BUNU HEP YAPIYORLAR

Adeta gelenek halini aldı: Her yeni hükümet, ilk günlerinde bir 'çözüm' havası estiriyor. 1991'de Demirel-İnönü koalisyonunun Demirel'in ağzından "Kürt realitesini tanıyoruz" demesiyle iyice gün ışığına çıkan taktik, Çiller'in başbakanlığının ilk günlerinde "Bask modelini inceletiyorum" demesi ve selefi Mesut Yılmaz'ın "Bu işi biz çözeriz" söylemine Yaşar Kemal'le yaptığı 'gizli' (!) görüşmesinde çektirdiği fotoğrafları eklemesiyle bugünlere gelindi.

Kervana şimdi Erbakan da 'özgün' -aracılı girişim- modeliyle katılmış bulunuyor.

Erbakan'ın bir 'özgünlüğü'nün olduğu kesin. Buna az sonra değinmek üzere, yeni hükümetlerin taktiğindeki ortak yanları ve umulan 'yarar'ları vurgulamak gerekecek.

Zannedildiği üzere, yeni hükümetlerin bu tutumu bir 'acemilik'ten ya da 'devlet içindeki savaş partisinin gücünü henüz bilemiyor olmalarından' kaynaklanmıyor. 'Kürde umut verme, tavsatma ve sonra vurma' şeklinde bir taktik izleniyor. Pompalanan haberlerin cürmünden daha fazla bir oyalama devri de geçirilerek, halka umut vermeye çalışılıyor.

Hükümetlerin koalisyon tarzı ise, "ben yapacaktım ama ortağım..." şeklinde söy-

lemlere yol açıyor. Bazen "eli tutan" ortak değil de, "askerler" olabiliyor; "askerler"den farklılarmış görüntüsü vermeye çalışılarak.

"Elimi tuttular..." söylemini RP'nin daha çok geliştirmesine şaşırmamak gerekiyor; bıraktığı imaj nedeniyle, bu söylemi en çok yoğunlaştıracak parti, şimdilik o.

GÖZLER GÖKYÜZÜNE!

Erbakan cephesinin özgünlüğü, "PKK ile direkt temas yerine, dolaylı temas"ta değil. Bu zaten bir özgünlük sayılmaz, çünkü direkt teması savunabilen hiç bir rejim partisi yok. 'Aracı' yönteminin de özgün yönünün kalmadığı, Özal'la birlikte, biliniyor.

RP'nin bir özgünlüğünden bahsedilecekse, bu, oyalama taktiğine İslami ton eklemesidir.

Yeni bir 'Kandil' taktiğiyle yüzyüze olduğumuz söylenebilir. Bilindiği gibi RP'li Adalet Bakanı Şevket Kazan, cezaevlerindeki anlaşmayı 'Kandil'e bağlamıştı; "Kandil'in hatırı için" anlaşmaya razı olduğunu söylemişti.

Kandil taktiğinin özü, reel sorunların üzerine ruhani örtüler çekmek... Bir anlamıyla, kurtuluşu artık yeryüzünden değil, gökyüzünden beklemeye itmek. Ancak taktiğin önemli bir başka yüzü ve cezaevlerindekine benzer bir yönü daha var: Savaşı tırmandırmak ve beklentileri, talepleri, iyice dibe çekmek.

Kürt sorununa gelince; taktiğin, "İslamın birleştiriciliği" 'çözüm'ü ile tamamlanması beklenmeli. Şimdiden bunun verileri hazır: Aracılardan kullanılan argümanlara kadar, her şey "namazlı-abdestli." Buna aracı rolü biçilen Mazlum-Der'in keşfi ile, Şeyh Osman'ın Erbakan'la dostluğu haberleri ile "İslamcı Kürt aydınları"nın, sanki Kürt devrimcileri namazı-niyazı yasaklamışlar gibi, "islamla barışmak zorundasınız" yollu hegemonya kampanyalarını da ekleyebilirsiniz...

Erbakan'ın farklılıklarından biri, başka amaçları bulunmayan yalın bir oyalama/gevşetme ve beklenti yaratma taktiğinin ötesinde; Kürt toplumunda islami etkiyi arttırma girişimine başlamış olmasıdır. RP, Kürt sorununu çözmeye çalışır gibi görünerek (ki, bu 'girişim'ler sürecektir), hizbil-kontra eylemleriyle erozyona uğramış İslami yüzü, Kürt coğrafyasında tamire yönelecektir.

Öyle görünüyor ki, RP Kürt halkını "bir kandil gecesini beklemeye" itiyor; o kandilde ne "verileceği" ise, tümüyle tanrının Erbakan'ın kalbine doğuracağı düşüncelere bağlı...

Buna inanan, bekleyecek. Görüldüğü kadarıyla, bekleyeceklerin sayısı hiç de az değil. Her ne kadar PKK çevreleri Nacar'a ve dile getirdiği "öncelikle PKK silah bıraksın" önerisine pek sıcak bakmıyorsa da, gnelde bir hayırhah tutum ve beklenti hakim...

RP: KÜRDÜN GÖZÜNÜ SARIKLA ÖRT!

Erbakan cephesinden estirilen 'çözüm girişimleri' haberlerinin içinin boş olduğu açık. Zaten sonunda iş, "önce PKK silah bıraksın"a getirildi. Bu ise, devlet açısından "sorunun bitmesi" olacak!.. Öyle ya; devlete göre zaten Kürt sorunu yok, 'terör' sorunu var; 'terör' de ortadan kalkınca, ortada sorun-morun kalmayacak!..

Ancak, Erbakan'ın farklılıklarından biri, başka amaçları bulunmayan yalın bir oyalama/gevşetme ve beklenti yaratma taktiğinin ötesinde; Kürt toplumunda islami etkiyi arttırma girişimine başlamış olmasıdır. RP, Kürt sorununu çözmeye çalışır gibi görünerek (ki, bu 'girişim'ler sürecektir), hizbil-kontra eylemleriyle erozyona uğramış İslami yüzü, Kürt coğrafyasında tamire yönelecektir. (Ve "samimi" RP'ye "birileri" engel olacaktır; yoksa o, çözerdi!..) Bu, devletin birebir yararına bir faaliyettir ve devletten ayrı dizayn edildiğini düşünmemek gerekir.

Devletin Kürt coğrafyasında doğru-dürüst tek ayağı, RP kalmıştır; bu ayağın güçlendirilmesine yönelik imaj çalışması, Genelkurmay'ın da işine gelmektedir. Hem hazır HADEP sarsılmışken... Üstüne üstlük, sarsılanla "görüşme" (onda hep masa özlemi olduğu için zaten geri çevirecek değildir) kurnazlığıyla, bizzat sarsılanın tabanını çekmek de mümkünken!..

"RP'yi sevmeyen" medyanın sözkonusu haberlere yoğun ilgisini de bu devlet yö-

neliminde aramak gerekiyor.

Kısacası, RP kaynaklı umut pompası, Kürt coğrafyasında islam gericiliğinin, karşımızdaki barikatın en önlerinde yer alacağını yeniden hatırlattı. Etkin ulusal hareketin "dinde devrimci öğeler" keşfetmesi şeklindeki tavizlerinden bu yana artan etki, özellikle ilerde ciddi bir karşı güç haline geleek ve bu, basit bir tetik olan hizbil-kontra'dan daha sinsi, daha suret-i haktan bir görünümle yaklaşacaktır.

Öyle görünüyor ki bunun deşifrasyonu ve etkin mücadele görevi, asıl olarak Kürt komünistlerine düşmektedir.

'ÇÖZÜM' DEDİKLERİ ÇÖZÜŞTÜRME

Diğer yandan, sözü edilen 'çözüm'ün karnının iyice yarılması da yaşamsaldır. Devletin tasarladığı 'çözüm'ün Kürt devrimcilerine Kürtçe küfür edecek ve RP takviyeli 'hepimiz müslümanız; Kürtlük de neymiş' telkinleri yapacak özel radyo-TV gibi (geri adım atar görünüp, saldırı cephesini tahkim eden) "adımlar" biçiminde olduğu/olacağı anlaşılıyor.

Bunun Kürt halkınca ve dinamik güçlerince farkedilmediği iddiasında değiliz. Ancak, Kürt halkının yalnızca ulusal değil; toplumsal konumlanışından doğan problemleri ve TC denilen coğrafyadaki çelişkiler yumağı büyük bir dikkatle değerlendirilmedikçe, önceden fark edilse bile açmazlara düşmek mümkündür.

Bu konu başlı başına bir araştırmayı gerektirse de, konuyla ilgisi bakımından şimdilik şu kayıtlar düşülebilir:

- Barışın; onurlu ve hiç değilse önü açık bir barışın elzem olduğuna kuşku yok. Sırf "keskinlik" adına, tuzu kuru kimilerinin barış adımlarını toptan reddetmeleri ve genel bir devrim söylemini yinelemekle yetinmeleri elbette tasvip edilemez.

- Tehlike "az almak"ta değildir; "alma" anındaki konumlanışta topyekün hareketin yüzünün sağa çevrilmesi; halkın köklü taleplerinin ileriye dair olarak da 'bugün'e hapsedilmesine hizmet edecek liberal ragmatist duruşun kronikleşmesidir.

- Bunun bir yüzü, Kürt halkının geleceğine, bizzat Kürt halk dinamiklerince ipotek koydurulmasıdır. Diğer yüzünde ise, soldan yalıtılmaya çalışılan Kürt halkı bir biçimde "aradan çıkarıldıktan sonra", sola ve bir başka anlatımla emek cephesine, Kürt halkının yalıtılmışlığının getireceği psikolojik -ve tabii ki lojistik- üstünlükle saldırı tehlikesidir. Bunun bir adım ötesi, muhalif Kürdü etkin Kürde dövdürtmektir ve benzer örnekler dünyada çoktur...

- Tüm bunların toplamı anlamında; Kürt kadroları, "özel mülkiyet düşmanlığından vazgeçin"; "bir şeyler yapmaya çalışan (?!) büyük devletleri hedef almayın"; "çözerse bu işi islamcılar çözer, onlarla arayı bozmayın" gibi, 'çözümsüzlüğün' Kürt tarafından nedenler olarak sıralanan gerekçelerin yanılsamalarla dolu olduğunu anlamalı; yapılmak istenenin gelecekle bugün arasına duvar çekmek olduğunu; "verdiğini karşı enerjiye dönüştürme" taktiği olduğunu kavramalıdırlar. Özetle sorun, "alınan"ın hacminden önce, içeriği ve sürecidir...

- Dört devletin kıskacı etrafındaki bir 'sorun' içerisinde yol almanın, taktik 'kurnazlıklar'dan önce, duru bir dünya görüşü gerektirdiği, yaşanılan bunca deneyimden sonra ortaya çıkmıştır. Tersi, birikmiş enerjiyi heba etmek anlamına da gelmektedir.

Temel hedeflerimizi bazen ertelemek mi; eğilip bükülmeden, evet!.. Eğilip bükülerek ve toplumumuzun iç dokusuna geri hücrelerin sirayet etmesine izin vererek, hacim olarak daha 'büyük' gibi sunulan 'adım'lar mı; bin kere hayır!.. Çünkü gerçekte, o 'adımlar' aslında böğrümüze basılmak üzere atılmış olacaktır...

Kaldı ki, bugün bilinçli bir yönelimle rejim, hem sorunun alanını ("OHAL"!) hem de sorunun talepler silsilesini ve derinliğini iyice geri çekmiştir. Ve ne yazık ki, bu durum, yalnızca söylemlerde değil, yönelimlerde de önemli ölçüde kabül edilmiştir.

Örneğin, somut bir durum olarak, cezaevinde 'çözüm'ü tartışma tuhaflığı, daha baştan reddedilmeliydi. Tılsımı dinin ruhaniliğinde olan insanlara yeryüzü; yani zindanda oluş gerçeği anlatılsaydı ve böyle bir durumda tartışmayı kabullenmenin traji-komikliği anlatılsaydı, halk direngenliğine harç taşınmış olunurdu...

Bunun, kendimizi avutmaktan ve avuntu peşinde rengarenk mesajlar vermekten daha duru bir tutum olacağından kim şüphe edebilir?.. ■

Beşir **ZORLU**

Direnmenin nabzı zindanlarda attı

Son cezaevleri direnişleri, 27 Mart'tan (Diyarbakır Cezaevi'ndeki açlık grevinin başlayışı) 27 Temmuz'a (anlaşma günü), dümdüz bir çizgi biçiminde olmasa bile, 4 aylık bir zaman dilimini kapsamış olması nedeniyle, en uzun direnişi oluşturmuştur. Ancak direniş, esas olarak süresiz açlık grevine ve ölüm oruçlarına başlanmasıyla gündeme ağırlıklı olarak oturmuş, medyanın bilinçli körlüğü hesaptan düşülse bile, esas olarak temmuz boyunca sarsıcı etkisini göstermiştir.

Direnişin önemli kilometre taşları; 25 Nisan'da Diyarbakır'daki açlık grevinin dönüşümlüden dönüşümsüz-süresize çevrilmesi; 20 Mayıs'ta ise tüm cezaevlerinde açlık grevinin başlaması; 3 Temmuz'da ölüm orucuna başlanması; 9 Temmuz'da PKK'lilerin açlık grevini bırakmaları ve sadece destek için dönüşümlü açlık grevine başlamaları; temmuz boyunca ölümlerin başlaması ve nihayet 27 Temmuz'da anlaşmanın yapılmasıdır.

Bu kilometre taşlarının her biri, kendi özgün şartları içerisinde irdelenmeye, dersler çıkarılmaya muhtaç öğeler içeriyor. Ancak bunların kesinlikle üstünde olan sonuçları vurgulamadan, direnişi yeterince analiz edebilmek mümkün görünmüyor.

TEMMUZ, SARSTI

Türkiye denilen coğrafya, temmuz boyunca insani talepleri için ölüme yatan insanları konuştu. Altı çizilmesi gereken önemli noktalardan biri budur: Devrimciler, olanca sarsıcılıkla gündemi belirlemiş; tam bir çürüyüşe doğru gitmekte olan siyasal-sosyal hayatın uzun süredir nesnel olarak çağırdığı isyanı, içerden yükseltmişlerdir.

On iki şehit, giderek önemli değerleri erozyona uğrayan toplumun bilincine, "haklar için ölüme gidebilme" mesajını; ölümüne direnme mesajını, en güçlü biçimde nakşetmişlerdir. Temmuz şehitlerinin şahsında devrimcilerin inançlarına sahiplenmedeki kararlılığı, en kör gözlere ile gösterilmiş, bir çok toplumsal kesitin kuytuluklara fırlattığı direnme bilinci, esas gündem haline getirilmiştir.

Diğer yandan direnişin bu boyuttaki gelişimi, genel olarak 'dışarı'yı; özel olarak da 'muhalif' kesimleri ciddi bir teste tabi tutmuştur. (Bu testten 'geçer' not alan, çok fazla da değildir...)

Direniş, uluslararası alanda da gözlerin TC rejimine ve ona karşı mücadele edenlere çevrilmesine neden olmuştur. Dünyada çok az örneği olan bu direniş boyutu, rejimin konuyu cezaevi kapısına, bu olmazsa sınırlara hapsetmeye çalışma niyetini boşa çıkarmıştır.

Yerleşik 'toplumsal vicdan'ı "hak", "direnme" ve "ölümü seve seve göze alabilme" noktalarında yeniden tarif etmeye zorlayarak kalıcı iz bırakan temmuz direnişi, rejimin özgürlüğe ve haklara ilişkin tutumunu üm çıplaklığıyla gözler önüne sererek; tumturaklı "hukuk" ve "demokrasi" nutuk sahiplerinin yüzündeki peçeleri fırlatıp atmış, halkların kendi gücüyle ve dişe diş bir kararlılıkla yol alabileceklerini; tersinin, bir aldatmacadan öteye geçmeyeceğini de anlatmıştır.

TEPEDEN TIRNAĞA HAKLI DİRENİŞ

Açlık grevleri ve ölüm oruçları, bir yanıyla 'dışarı'nın keskinleşen çelişkilerinin yansımalarını üzerinde taşısa da, daha çok 'içeri'nin sorunlarından hareketle gelişti. Aslında, genel bir bakış, bunda anlaşılmayan bir durum olmadığını tesbit eder: Adı konulmamış savaşın neticelerinden biri olarak, onbine yakın genç Kürt tutsak var cezaevlerinde... Öte yandan, Türkiye'de keskinleşen toplumsal yapının tezahürlerinden biri olarak, binlerce sol politik tutuklu bulunuyor... Öyle ki, siyasal tutuklamalar ve cezaevlerinin bu bakımdan doldurulуşu anlamında, TC, dünyada birinci sırada!.. Üstüne üstlük, bu binlerce insan, en doğal haklarından sık sık mahrum ediliyor... Ancak asıl önemlisi, devlet, bu insanlara yönelik olarak sistemli bir intikam ve imha politikası takip ediyor. Batıda böyle bir politik gerçeklik olmadığını bilerek gözardı ederek; bir hırsıza vb. uygulanabilecek yöntemleri uygulamaya çalışıyor, sözünü ettiği insanların var oluş sebebinin politik oluğunu unutturmaya çalışıyor; kişiliksizleştirmeyi dayatıyor...

Ve nihayet, böyle bir siyahı çoğalan tablonun esas besleyicisi koşullar, yani 'dışarısı', aynı koşulları her geçen gün yeniden üretiyer: Özgürlüksüzlük, yasak-

lar çemberi, devletin kendisini Kürdü ve solu öldürmeye göre dizayn etmiş yapısının berkitilmesi, vs.

Böyle bir tabloda cezaevlerinde 'sorun' olmasına değil; olmamasına şaşırmak gerekiyor. (Bir sonuç notu: Tam da bu nedenle, içinden geçtiğimiz süreçte "zindanların boşaltılması" talebi, ısrarla savunulması gereken, yakıcılığını herkese kabul ettirmiş bir talep durumundadır.) Son direnişe doğru ise, sözü edilen koşullar daha da boğucu hale getirilmeye çalışıldı; Ağar'dan itibaren, artık açıkça dillendirilmiş imha ve teslim alma poliikası topyekün burjuva araçlarla dayatılmaya çalışıldı.

Bu dayatma reddedilmiştir; dayatma, en azından bu dönem itibariyle, boşa çıkarılmıştır. Ve direniş, devrimcilerin teslim alınamayacağını güçlü biçimde ilan etmiş olması bakımından başarıyla sonlanmıştır.

DEVLET ÖLÜ SAYDI

Yukarda anlatılanlardan, devletin ne yaptığını bilemez, 'perişan' ve giderek -bütün veçheleri itibariyle- mağlup duruma düştüğü sonucu da çıkarılmamalıdır. Veriler, devletin başından itibaren bilinçli bir tutum geliştirdiğini; işler tam da onun beklediği gibi ilerlememiş olsa bile, kimi temel hedeflerine epey yaklaştığını gösteriyor.

Nedir bu hedefler?..

Yukarda, cezaevleri ve onu besleyen sosyal koşullardan söz ettik. Bunu elbette devlet de biliyor. O, bu tabloyu özgürlükler minderinde değişime uğratamayacak gericilikte olduğundan, önlemini başka taktiklerle alma hesabına girişmektedir. Son direnişte bunu, 'ölümleri bile bile arttırma' taktiğiyle yürütmeye çalıştı...

Devlet açıkça "çıtayı yükseltme" taktiği izlemiştir. Burada "çıta" candır, devrim şehitleridir... İleriye hesap yapmıştır devlet; sonuçta, "bir sonrasında 13 ölü isterim!" mesajını vermiştir. İşte tam da bu noktada, devrimcilerin bu taktiğe iişkin baştan itibaren güçlü yönelimler geliştirebilip geliştiremedikleri sorusu ortaya çıkmaktadır.

BİZLERİN DE ZAAFI VARDI

Açlık grevi dalgasının bütünsel başlamaması; hedef ve taleplerde izlenen -olağan sayılacaktan fazla- iniş çıkışların yarattığı karmaşa, toplumdaki desteğe yönelik ön hazırlığın zayıflığı, cezaevi içi örgütlenmede yaşanan dalgalanmalar ve değişimler, sonuçta -devletin taktiği paralelinde- belli zaafları da ileriye taşıyacak gibi görünmektedir. Unutulmamalıdır ki, somut istem olarak, varılan anlaşmayla başlanılan yol arasında, -bir direnişin seyrinde doğal sayılması gereken artılar/eksilerden fazla- ciddi mesafe vardır ve bu durum, bilindiği üzere, biraz da bu noktaya gelineceğinin fazla da hesap edilmemesi ve tahkimdeki savrukluklar sonucudur...

Bu, herhangi bir grubun eleştirisi olarak algılanmamalıdır; "hepimize" teşmil edilmesi gereken bir gerçeklik anlatılmaya çalışılmaktadır...

Bir anlamda, -somutluk bakımından; yoksa elbette dolayımlı bir dizi kazanım daha sözkonusudur- Eskişehir ve sevklerine dair 12 şehit verilmişse, bu bir yönüyle devletin ceberrut yapısını gösterir, ancak diğer yönüyle de 'bizim' sonuca ve ileriye dair düşünmemizi gerektirir...

Devletin taktiğini daha güçlü biçimde boşa çıkarma önündeki bir başka zaaf da, direniş dalgasının bütünsel başlayamamasıdır. Bu noktada PKK'li tutsakların tutumu, çeşitli biçimleriyle tartışmaya açıktır.

Bilindiği gibi, açlık grevi dalgası esas olarak PKK'li tutksaklarca başlatılmıştır. Ancak daha başlarken, yine bir karmaşa gözlemlenmiştir. Kürt coğrafyası cezaevlerinin özgün durumu biliniyor; buralardaki koşullar oldukça baskıcı ve daha üst boyutta kimliksizleştirmeyi hedef alan durumdadır. İşte ilk dalga, Diyarbakır Cezaevi'nde bu gerçeklikten hareketle başlatılmıştır. Ancak bir süre sonra, politik taleplerle, diğer cezaevlerindeki PKK'li tutsaklar, açlık grevini boyutlandırmışlardır. Talepler, oldukça üst boyutta dile getirilmiştir ki, bunun tartışması ayrı bir konudur... Bu dalga ile, Ağar'lı saldırı kampanyasına yanıt verme ihtiyacı kesişmiş, önceleri süren açlık grevine destek veren Türkiye devrimci tutsakları, ciddi bir karşı koyuşla yeni bir açlık grevi dalgası başlatmışlardır. Ancak bu, genel tablo bakımından ciddi bir koordine zaafını da bağrında taşımıştır.

Nihayet, 9 Temmuz'da PKK'li tutsaklar, ani bir kararla açlık grevlerini sonlamışlar, sadece dönüşümlü destek grevini sürdürmüşlerdir. Bu sonlamada, İsmail Nacar'ın Şevket Kazan'la tutsaklar arasında yaptığı arabuluculuğun etkili olduğu (Nacar'ın bu yöndeki demeci hala tekzip edilmemiştir) yönündeki haberler ise, ayrıca düşündürücüdür.

Devlet ve medya, bu durumu da kullanmıştır: "PKK'liler başlattı; onlar bıraktı, bunlar bırakmıyor; bunların niyeti başka" gibilerden propagandalara bu durum da malzeme yapılmaya çalışılmıştır. Hatırlanacağı gibi, Mesut Yılmaz'ın başbakanlığının ilk günlerinde de PKK'li tutsaklar geniş bir duyuru kampanyasıyla "siyasi çözüm için açlık grevi" eylemliliği başlatmış, ancak iki hafta sonra, yine aniden bırakılmıştır. Bu durumda da politik beklentilerin etkili olduğu hissedilmişti. Niyet ne olursa olsun, bu tür durumların genel tabloyu olumsuzlaştırdığı açık.

Son direniş, duygusallıktan uzak biçimde, devletin taktikleri ve bunun karşısında ortaya çıkan zaaflar bakımından da irdelenmelidir. Bunu yapmak değil, asıl yapmamak şehitlerimizin ruhunu incitecektir... ■

Zindan direnişi kronolojisi

● 27 Mart 1996 günü Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ndeki PKK'li tutsaklar, cezaevi koşullarının düzeltilmesi amacıyla süresiz-dönüşümlü açlık grevi başlattı.

● 28 Mart: Adalet Bakanı Mehmet Ağar, "terör olaylarında devletin mücadeleyi etkinleştirebilmesi için" 62 yeni DGM daha kurulması gerektiğini söyledi. Mimari projeleri tamamlanan 400'er kişilik Diyarbakır ve Denizli bölge cezaevleri inşaatına Nisan ayında başlanacağını açıklayan Ağar, siyasi mahkumların yeni açılacak cezaevlerine nakledileceklerini duyurdu.

● 29 Mart: Adalet Bakanı Mehmet Ağar, tutuklu ve hükümlülerin başka cezaevlerine dağıtılmalarında "zorunluluk bulunduğunu" açıkladı. Sevklere Diyarbakır ve İstanbul cezaevlerinden başlanacağını bildiren Ağar'ın projeleri arasında dışarıdan yiyecek alınmasını yasaklamak da bulunuyordu.

● 6 Nisan: Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkiflevleri Müdürlüğü'ne Konya Başsavcısı Cemal Şahir Gürcay getirildi. Gürcay, siyasi mahkumlar hakkında söylediği "topu topu iki kilo kiyanüre bakıyor" sözleri ile tanınıyor.

● 11-12 Nisan: Ağar'ın cezaevleri politikasını somut şekilde belirlemek amacıyla Ankara'da topladığı Başsavcılar zirvesinden cezaevlerine yiyecek sokulmanın önlenmesi, mahkumlara gönderilen paranın tek bir seferde verilmeyerek, içerdeki komünal yaşamın zayıflatılması, siyasi tutukluların diğer adli tutuklulardan ayrı koğuşlarda tutulmasına özen gösterilmesi kararları çıktı.

● 25 Nisan: Bir uyarı niteliğini taşıyan ve çok sayıda cezaevine yayılan açlık grevleri Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde süresiz-dönüşümsüz eyleme çevrildi. Tutuklular ağırlıklı olarak cezaevlerindeki koşulların düzeltilmesini amaçla-

ÖLÜMÜN KÜÇÜLDÜĞÜ GÜNLER

● 21 TEMMUZ:	Aygün Uğur (TKP -(ML) Ümraniye Cezaevi'nde ölüm orucunun 63'ncü günü şehit düştü.
● 23 TEMMUZ:	Altan Berdan Kerimgiller (DHKP-C) Bayrampaşa Cezaevi'nde ölüm orucunun 65'nci gününde şehit düştü.
● 24 TEMMUZ:	İlginç Özkeskin (DHKP-C) Bayrampaşa Cezaevi'nde ölüm orucunun 66'ncı gününde şehit düştü.
● 24 TEMMUZ:	Hüseyin Demircioğlu (MLKP) Bayrampaşa Cezaevi'nde ölüm oruncunun 66'ncı gününde şehit düştü.
● 25 TEMMUZ:	Ali Ayata (TKP -(ML) Bursa Özel Tip Cezaevi'nde ölüm orucunun 67'nci gününde şehit düştü.
● 25 TEMMUZ:	Müjdat Yanat (DHKP-C) Aydın Cezaevi'nde ölüm orucunun 67'nci gününde şehit düştü.
● 26 TEMMUZ:	Tahsin Yılmaz (TİKB) Bayrampaşa Cezaevi'nde süresiz açlık grevinin 68'nci gününde şehit düştü.
● 26 TEMMUZ:	Ayçe İdil Erkmen (DHKP-C) Çanakkale Cezaevi'nde ölüm orucunun 68'nci gününde şehit düştü.
● 27 TEMMUZ:	Hicabi Küçük (TİKB) Bursa Cezaevi'nde süresiz açlık grevinin 69'ncu gününde şehit düştü.
● 27 TEMMUZ:	Osman Akgün (TİKB) Ümraniye Cezaevi'nde süresiz açlık grevinin 69'ncu gününde şehit düştü.
● 27 TEMMUZ:	Yemliha Kaya (DHKP-C Bayrampaşa Cezaevi'nde ölüm orucunun 69'ncu gününde şehit düştü.
● 28 TEMMUZ:	Hayati Can (TKP (ML) Bursa Özel Tip Cezaevi'nde ölüm orucunun 70'nci gününde (anlaşmanın sabahında) şehit düştü.

yan, arada politik istemlerin de yer aldığı 32 maddelik talebi cezaevi idaresine ve kamuoyuna duyurdu.

● Mayıs'ın ilk haftası: Adalet Bakanı Mehmet Ağar göreve geldiği günden itibaren cezaevleri ile ilgili olarak yaptığı çalışmaları 6, 8 ve 10 Mayıs tarihlerinde yayınladığı 9 adet genelge ile noktaladı.

● 20 Mayıs: Türkiye'nin değişik illerinde Cezaevleri Merkezi Koordinasyonu'na bağlı 33 cezaevinde 1500 tutuklu süresiz açlık grevine başladı.

● 30 Mayıs: Mehmet Ağar açlık grevleri ile ilgili olarak, "kuralların uygulamasında taviz vermeyeceğiz, içerde terör örgütünün talimatları hakim olmaz. İnsan hakları gibi yüce kavramın arkasına saklananların insan haklarını ihlalerini göz yummayız" dedi.

● 4 Haziran: İHD ve 17 sivil toplum örgütü, tutuklu yakınları ile birlikte açlık grevlerine duyarlı olmaları için Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ve TBMM'ye birer bildiri sundular. Tutuklu yakınları seslerini duyurabilmek için yaptıkları çeşitli eylemlerde saldırıya uğradı.

● 14 Haziran: HADEP MYK, Bölge Barosu ve 28 kuruluşun süresiz-dönüşümsüz açlık grevinin tekrar gözden geçirilmesi için yaptığı çağrıyı değerlendiren, Diyarbakır cezaevine yapılan saldırı sırasında Antep Özel Tip cezaevine sürgün edilen ve ölüm sınırına gelen 19 tutuklu, 14 Haziran'dan itibaren eylemi dönüştümüye çevirdi.

● 3 Temmuz: 45 gündür devam eden açlık grevleri ölüm orucuna dönüştürüldü. Direnişcilerin ölüm orucu sonrası talepleri şöyle: "Tabutluk genelgeleri iptal edilsin. İtirafcılaştırma dayatmalarına ve sürgünlere son verilsin, başta Eskişehir olmak üzere bütün tabutluklar kapatılsın. Tutuklu yakınlarına yönelik saldırılara son verilsin. Savunma hakkımız ve tutukluların tedavileri önündeki engeller kaldırılsın. Kayıplara, infazlara, katliamlara, işkencelere son verilsin. Başta Kürt halkı olmak üzere tüm emekçilere yöneik devlet terörüne son verilsin."

● 9 Temmuz: Refahyol hükümetinin Adalet Bakanı Şevket Kazan açlık grevlerinin başlamasına neden olan Ağar dönemindeki dokuz genelgeyi iptal ederek yeni bir genelge yayınladı. Kazan yeni genelgesiyle tutuklulara bazı haklar tanıdığını iddia ederken Eskişehir Cezaevi'nin kapatılmayacağını bildirdi.

● Aynı gün: Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ndeki tutsaklar, yapılan görüşme sonucunda siyasi taleplerin dışındaki taleplerin kabul edilmesi üzerine, eyleme son verdiler. Diğer cezaevlerinde süren açlık grevlerine destek olmak amacıyla dönüşümlü eyleme başladılar.

● 16 Temmuz; Adalet Bakanı Şevket Kazan, cezaevlerinde ölüm sınırına dayanan eylemlerle ilgili olarak sorunun çözümü için bir haftalık süre istedi.

● 17 Temmuz: Bakanlık cezaevi hekimlerine, ölüm orucunun 59'uncu gününü dolduran tutuklu ve hükümlülere "tedavi yapın" baskısında bulundu.

● 19 Temmuz: Adalet Bakanı Kazan, eylemlerin bireysel direnişe dönüştüğünü ileri sürerek, "cezaevlerinde açlık nedeni ile herhangi bir ölüm olayı olacağına inanmıyoruz, amaçları bize karşı gövde gösterisi yapmak" dedi. Kazan, Eskişehir Cezaevi'ndeki tutukluların Sakarya Cezaevi'ne nakline karar verdiklerini, bundan başka yapacakları birşey bulunmadığını söyledi.

● 21-28 Temmuz: 12 can şehit düştü.

● 27 Temmuz: Ölüm orucunun 69'uncu gününde, hukukçular, demokratik kitle örgüt temsilcileri, sanatçıların arabuluculuğuyla biraraya gelen tutuklu temsilcileri ile devlet yetkililerinin 10 saatlik görüşmeleri olumlu sonuçlandı.

Görüşmelerde İHD İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar, ÇHD İstanbul Şube Başkanı Mustafa Üçdere, Avukat Mihriban Kırdök, Avukat Muharrem Çöpür, Avukat Kemal Yılmaz, Avukat Eşber Yağmurdereli, sanatçı Orhan Aydın, yazar Yaşar Kemal, Zülfü Livaneli ile tutuklu ve hükümlü temsilcilerinden Şadi Naci Özbolat, Ferhan Güllü, M. Akif Han, Mehmet Yeşilçalı ve M. Ali Ayhan bir tutanak hazırladı. Tutanağa göre:

1- Tutuklular yargı alanı içinde bulunan cezaevlerine konulacak.

2- Tutuklu ve hükümlülerin haklı insanı, hukuki taleplerinin yerine getirilmesi için en kısa sürede gerekli düzenlemeler yapılacak. Bu

durumda 70. gününe gelen ölüm orucu ve açlık grevi sona erdirilecek. ■

Mahmut **KOVAN**

Antep Ünaldı dokuma işçilerinin verdikleri kavga, yakaladıkları örgütlülük ve birlik; Antep burjuvazisinin uykularını kaçırdı...

Kilime desen, kan ile verilir

Temmuz boyunca Kürt illerinin en önemli gündemi haline gelen Antep dokuma işçilerinin direnişi, 12 Eylül askeri faşist darbesinden bu yana Kürt coğrafyasındaki en kitlesel, en kararlı, en geniş kapsamlı işçi direnişi oldu. Ünaldı direnişi, önemle üzerinde durulması gereken, dersler çıkarılması gereken bir direniştir.

30 Haziran'da başlayan ve Temmuz boyunca Kürt illerinin en önemli gündemi haline gelen Antep dokuma işçilerinin direnişi, 12 Eylül askeri faşist darbesinden bu yana Kürt coğrafyasındaki en kitlesel, en kararlı, en geniş kapsamlı işçi direnişi oldu. Ünaldı direnişi, önemle üzerinde durulması gereken, dersler çıkarılması gereken bir direniştir.

20 bin dokuma işçisi sigorta hakkı, 8 saatlik işgünü ve sosyal hakları için hak alma eyleminde girişti. Bir ay boyunca tezgah şıkırtıları, iplik topları, atölye sesleri kesildi Ünaldı'da. Toplam 540 işyerinde 20 bin işçinin sürdürdüğü direniş, işçilerin nasırlaşan ellerinin bedelini, karanlık bodrumlarda tüketilen ömürlerinin bedelini, çocuk yaşta atölyelere sürülen gençecik bedenlerinin karşılığını alma kavgasıydı.

Ünaldı'da direniş destanları yaratan dokuma işçileri karşısında paniğe kapılan sermaye sınıfı ve onun temsilcileri, tüm olanaklarını ve bütün aygıtlarını devreye sokarak direnişi kırmaya, zayıflatmaya çalıştılar. Kendi denetimlerindeki yerel medya araçlarını da kullanarak işçi direnişi aleyhine karalama kampanyaları organize eden patronlar, her zaman olduğu gibi, "kökü dışarda" demogojisine sarıldılar. Ancak herkes biliyor ki; yıllardı Ünaldı'da oturan, oranın taşı toprağı olmuş, her tezgahta teri ve kanı olan, Ünaldı'ya hayat veren, gerektiğinde hayatı durduran doku işçilerinin kökü de başı da, içi de, dışı da Ünaldı'dadır. Dokuma işçilerinin kalbi Ünaldı'da atmıştır. Dokuma işçilerinin direnişi için "dış kaynaklıdır" safsatasına sarılan patronları bu yalan da kurtaramamıştır.

İŞÇİLERİN BİRLİĞİ BOZULAMADI

Patronlar, direnişin ilk gününden başlayarak direnişi kırmak için makinist kalfa, cağcı, çırak ayrımını derinleştirerek; cağcı ve çıraklara makinist ve kalfa yapma sözü vererek işçilerin birliğini bozmaya çalıştı. İşçiler patronların bu taktiklerini de boşa çıkarınca, patronlar devreye polis ve devlet erkanını koyarak direnişi şiddet ve baskıyla kırmaya çalıştılar. Direniş süresince Ünaldı Mahallesi'nde faaliyet gösteren "Gaziantep Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği" ablukaya alınarak, işçilerin dernek binası önünde, civar kahve, lokanta ve işyerleri önünde toplanmaları engellendi. İşçilere saldırıldı, dernek yöneticileri, dernek üyesi işçiler

gözaltına alınarak tehdit edildi, civardaki işyerleri sahipleri tehdit edilerek işyerlerini kapatmaya zorlandılar. Ünaldı dokuma işçilerinin direnişine destek ziyaretlerinde bulunan demokratik kitle örgütlerinin, siyasi partilerin, sendikaların ve mesleki odaların yöneticileri ve heyetleri gözaltına alınarak direnişteki işçilere destek vermemeleri için tehdit edildi. Sermaye sınıfı ve onun siyasi temsilcisi olan örtülü-Mercümekli koalisyon hükümeti Refahyol biliyordu ki; emeğin birliği ve emeğin dayanışması dağıtılmadıkça, dokuma işçilerinin direnişini kırmak da olanaksızdır.

ZAFER- Dokuma işçilerinin taleplerinin kabülünden sonraki durumu.

Medyada 'zeki, işbitirici, çalışkan' diye lanse edilen, çok erken palazlanan Antep burjuvazisinin başarısı, bu ucuz işgücü cenneti olan köle emeği sayesindedir. Sermayeyi bu denli palazlandıran işçiye yaşattıkları, günümüzden 150 yıl daha geri sosyal yaşam koşullarıdır.

İŞÇİLER DEVLETİ TANIDI

Antep valisi yerel televizyonlara çıkarak direnişin 'ülke ekonomisine (siz 'patronlara' diye okuyun) ne kadar zarar verdiğini' anlatarak, dernek yöneticilerini ve üyesi işçileri tehdit ederek, 'direnişe son verin' çağrısında bulundu. Ve dernek hakkında soruşturma açacağı 'müjdesini' patronlara verdi. Patron temsilcileriyle işçi temsilcilerini uzlaştırmak amacıyla yeniden başlattığı görüşmeleri, bodrumlarda işçi temsilcilerine 'direnişten vazgeçin!' tehditlerinin yapıldığı görüşmelere dönüştürdü. Vali'nin kendisinin yerine görüşmelere başkanlık yapması için tayin ettiği Emniyet Müdür vekilinin işçi temsilcilerini tehdit etmesi, tüm baskılar karşısında geri atmayan dokuma işçilerinin kavgalarına yeniden hayat vermesine neden oldu. Onların kavgada daha da ustalaşmasına ve daha da kararlılaşmalarına neden oldu.

Her gün sabahın 7'sinden işbaşı yaptığı dokuma tezgahında gecenin 11-12'sine kadar çok zor iş koşullarında geçen iş günlerine rağmen sigortasız, sendikasız olarak evlerine bir lokma ekmek götürebilmek için katlandıkları bu kölelik koşullarına, günün birinde 'işten kovulurum' kaygısını bir yana bırakarak 'dur!' diyen dokuma işçileri, karşılarında ilk olarak polisi buldu. İstedikleri çok şey değildi: Anayasa'da ve iş yasalarında da zorunluluk olan (13-14 saatlik işgünü yerine) 8 saatlik işgünü, sigorta hakkı, sosyal haklar ve sendika haklar. Patronlar ve iktidar, yasaları uygulamıyordu Ünaldı'da.

Ünaldı dokuma işçileri bu taleplerle direnişte başladıktan sonra Antep emniyet teşkilatı 300 kişilik resmi polis gücü ve bir o kadar da sivil güçleriyle Ünaldı'ya üşüştü. Gözaltı üstüne gözaltı, tehdit üzerine tehdit savuran, direnişi kırmak için tüm olanaklarını devreye sokup 'full time' çalışan Antep emniyeti, dün dokuma tezgahında sigortasız olarak, iş güvenliğinde yoksun olarak çalışan (ki zaman zaman kolu kopan, kimi zaman bacağı kopan, kimi zaman yüzü parçalanan) dokuma işçilerinin bu dramı karşısında hiç bir işlem yapmamıştı. Hiçbir patronu sigortasız işçi çalıştırdığı için, emniyetsiz

işyeri işlettiği için gözaltına alıp mahkemeye sevk etmemişti. Antep Valiliği ve SSK müfettişleri bugüne kadar Ünaldı'da işyerlerinde sigortasız işçi çalıştırılıyor mu çalıştırılmıyor mu; işyerleri güvenlikli mi, değil mi diye bir denetimde bulunmamıştı.

Ünaldı'da 20 bin işçi ya sigortasız ya da sigorta bedellerinin üçte biri yatırılarak çalıştırılıyor. Antep'te başta tekstil olmak üzere deri, inşaat, trikotaj ve kundura sektöründe binlerce işçi sigortasız, sosyal haklardan yoksun, güvenliksiz işyerlerinde çalıştırılmaktadır.

Medyada 'zeki, işbitirici, çalışkan' diye lanse edilen, çok erken palazlanan Antep burjuvazisinin başarısı, bu ucuz işgücü cenneti olan köle emeği sayesindedir. Sermayeyi bu denli palazlandıran işçiye yaşattıkları, günümüzden 150 yıl daha geri sosyal yaşam koşullarıdır.

ÜNALDI, ÖNEMLİ BİR YERE SAHİP

Büyük çoğunluğu Antep'in Ünaldı Mahallesi'nde yoğunlaşan, Antep ekonomisinde önemli bir ağırlığa sahip olan iplik ve dokuma sanayine ilişkin sunulan verilerin bugünle kıyaslanması kuşkusuz imkansızdır. 7 yıllık aradan sonra bu verilerin ikiye katlandığı tahmin edilmektedir.

Özellikle Ünaldı'da yoğunlaşan irili ufaklı, ilkel ve modern halı üretim tezgahları, halı üretimi bakımından Ünaldı'yı dünya halı üretiminde önemli bir yere oturttuyor. Sadece iç üretimi tamamını belirlemekle kalmayıp, ihracatta da önemli bir rol oynuyor.

Ünaldı'da çok kısa sürede palazlanan, daha kaliteli üretim için tezgahlarını modenleştiren kapitalistlerin artı-değerlerini arttıran kaynak, işçilerin ucuz işgücü ve 13-14 saat süren uzun işgünleridir. İşçilerin sigortasız, sosyal haklardan yoksun ve örgütsüz olmalarından dolayı sermaye kârlarına kâr katarken, işçiler çok ilkel ve geri yaşama mahkum oldular.

Yıllardır bu çark böyle işledi. Yıllardır sermaye için cennet bahçesi olan Ünaldı, direnişle birlikte sermayenin korkulu rüyası haline geldi. Dokuma işçilerinin verdikleri kavga, yakaladıkları örgütlülük ve birlik, Antep burjuvazisinin uykularını kaçırdı.

20 bin işçinin bir yıllık sigorta bedeli olan 57 milyar, işçi ücretlerinde yapacakları artış, ödemeleri gereken sosyal haklar; kazandıklarının yanında devede kulak olmasına rağmen, bunun artı-değerlerinde yaratacağı düşüş onları çılgınlaştırdı, saldırganlaştırdı. Patronlar Ünaldı direnişinin kendileri için ne anlama geldiğini; işçiler de üretimden gelen güçlerinin ne olduğunu, Ünaldı direnişinde çok iyi kavradılar.

GEÇMİŞTEN BUGÜNLERE, BUGÜNDEN GELECEĞE

Kürtlerin yaşadığı coğrafyada faaliyet gösteren "sarıdan da sarı" sendikaların ve

1989 verilerine göre Ünaldı'nın duru-

Bir ay boyunca dokuma işçilerinin direnişine tanıklık yapan Ünaldı, Antep ve Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahip:

PAMUK İPLİĞİ ÜRETİMİ:

● Tesis sayısı	: 25
● Toplam kapasite	: 130.000 Ton/yıl
● Toplam istihdam	: 18.000 Kişi

AKRİLİK, JUT ve STRAYNGARN ÜRETİMİ:

● Akrilik iplik tesisi	: 23 Adet
● Strayngarn ve Jut ipliği tesisi	: 45 Adet
● Toplam kapasite	: 60.000 Ton/yıl
● Toplam istihdam	: 8.000 Kişi

HALI, KİLİM ve BATTANİYE ÜRETİMİ:

● Faaliyet gösteren firma sayısı	: 600 Adet
● Halı tezgahı sayısı	: 550 Adet
● Kilim ve battaniye tezgahı sayısı	: 300 Adet
● Halı üretim kapasitesi	: 1.600.000 Adet/yıl
● Kilim ve battaniye üretim kapasitesi	: 75.000 Adet/yıl
● Toplam istihdam	: 15.000 Kişi

sendikacıların Ünaldı'da faaliyet gösteren özel sektöre ait işyerlerinde örgütlenmeye yanaşmamaları, sermayeyle karşı karşıya gelmekten çekinmeleri, dokuma işçilerinin sorunlarının çığ gibi büyümesine, işçilerin çağdışı koşullarda çalışmalarına neden olmuştur. İşçi sınıfının 150 yıl önce bedeller ortaya koyarak elde etikleri kazanımlar, Ünaldı dokuma işçilerinin en yakıcı talepleri konumundadır.

Antep dokuma işçilerinin örgütlenmesi ve mücadelesi Ünaldı dokuma işçilerinin direnişiyle başlamıyor. 12 Eylül faşist darbesiyle örgütlenmeleri ve mücadeleleri kesintiye uğrayan dokuma işçilerinin serüveni 1980 öncesine dayanıyor. O dönemde GADİŞ ve İPLİK-İŞ sendikası vasıtasıyla örgütlenen dokuma işçileri ekonomik, sosyal ve siyasal hakları için önemli direnişler, grevler örgütleyerek ekonomik alanda, sosyal alanda, demokratik alanda ve siyasal alanda önemli mevziler elde etmişlerdir. Ünaldı dokuma işçileri o günler kazanılan deneyimlerin de ışığında, daha önemli mevzilere ulaşma kavgasını vermişlerdir.

Kötü yaşam koşullarını ve emniyetsiz iş koşullarını değiştirmek için "Gaziantep Dokuma İşçileri Yadımlaşma ve Dayanışma Derneği" öncülüğünde gerçekleştirilen ve Antep'in en büyük dokuma işçileri direnişi olarak kabul edilen bu direniş boyunca işçiler örgütlülüklerini adım ardım, ilmek ilmek örerek işyerlerinde işçi komiteleri, işçi meclisleri oluşturarak birliklerini güçlendirmeye çalıştılar. Akşamları ev ev dolaşan işçiler, bir yandan kendi aralarındaki dayanışmayı güçlendirirlerken bir yandan da haklı davalarını topluma anlatıp DKÖ'lerin, siyasi partilerin, sendikaların desteğini almak amacıyla kendi aralarında komisyonlar oluşturdular. Kavga içerisinde örgütlülüklerini pekiştiren dokuma işçileri inatla, kararlılıkla sürdürdükleri mücadellerinde sonuç aldılar.

ÜNALDI ÖĞRETTİ

Kürtlerin yaşadığı coğrafyada işçi sınıfının ulusal ve toplumsal kurtuluş kavgasında sürece müdahale edememesinin, etkili bir tavır koyamamasının temel nedenlerinden birisi, emeği sermaye karşısında güçsüz kılan örgütsüzlüğüdür. İşçi sınıfının kendisi için sınıf olma bilincinin yetersizliğidir.

Atomize olmuş sınıfı sınıf yapan, örgütlülüğüdür. Diğer

sınıf kardeşleriyle birlikte davranmayı ortak mücadele etmeyi başarmasıdır. Burjuvazinin karşısında tek başına hak aramaya kalkışılması, sermayenin haksız uygulamalarına karşı bireysel tepki göstermek, hiç bir şey çözmemektedir. Emeğin ortak karşı koyuşunu örgütlemek zorunludur. Ünaldı dokuma işçilerinin direnişi sınıfın nasıl hak araması gerektiği konusunda öğreticidir.

SENDİKALAR KAÇKIN!

Ülkemiz işçi sınıfının sürece müdahale konusunda önünü tıkayan ikinci etmen; ülkemizde faaliyet gösteren Türk-İş, Hak-İş ve DİSK gibi sendikal konfedarasyonların toplum gerçekliklerinden koparak, sermayeyi ve sistemi ayakta tutan bir konumda olmalarıdır. Bu sendikal merkezler, işçi sınıfı mücadelesinin temel bileşenleri olan ekonomik, sosyal ve siyasal talepler bütünlüğünü gözeten bir mücadele yerine sadece ekonomik ve ücret artışını esas alan bir perspektife sahip olmalarından dolayı, (ki, aslında bunu bile yapamıyorlar) işçi sınıfı toplum sorunları karşısında duyarsızlaşmıştır.

"Sarıdan da sarı" bu sendikal kurumlarda üslenen "şehir koruculari" niteliğindeki sendikacılar, sendikal faaliyetlerinde daha çok kârlı ve risksiz işyerlerini tercih ederek sermayeyle direkt olarak karşı karşıya gelmek istememektedirler. Ünaldı gibi küçük ve dağınık işyerlerinde faaliyet göstermeye yanaşmamaktadırlar. Böylece binlerce tekstil, deri, trikotaj, inşaat ve dokuma işçisini sermayenin azgın ve vahşi sömürüsüne terk etmektedirler.

Sınıf uzlaşmacılığını esas alan sarı sendikalar, Amerika, Avrupa ve 'yerli' sistemin eğitim kurumlarından aldıkları eğitim doğrultusunda işçi sınıfını toplumsal sorunları konusunda apolitize etme işlevini üstlenmişlerdir. Bu konuda yaygın ve örgütü bir çaba içerisinde oldukları bilinen bir gerçektir. Resmi ideolojinin işçi sınıfı içinde etkinliğini sağlamak için gösterdikleri çaba sonucunda işçi sınıfının ülkenin en temel sorunları olan demokratikleşme, Kürt sorunu, insan hakları ihlaleri konusunda duyarsızlaşmasını sağlamışlardır veya bu konuda etkili tavırlar ortaya konulmasını engellemişlerdir.

ASIL ŞİMDİ İŞ BAŞLIYOR!

Yurtsever Sosyalist İşçiler, mevcut sendikal merkezlerin örgütlü olmadıkları işyerlerinde de işçilerin işyeri komiteleri, işçi meclisleri, işçi dernekleri vb. araçlarla da ekonomik, demokratik, sosyal ve siyasal talepler etrafında harekete geçirilebileceği, örgütlenebileceği gerçeğini bilince çıkarmalıdır.

Yurtsever Sosyalist İşçiler, mevcut sendikal merkezlerin örgütlü olmadıkları işyerlerinde de işçi meclisleri, işçi dernekleri vb. araçlarla da ekonomik, demokratik, sosyal ve siyasal talepler etrafında harekete geçirilebileceği, örgütlenebileceği gerçeğini bilince çıkarmalıdır. Ünaldı direnişi bunun somut kanıtıdır.

Bu bilinçli harekete geçilmelidir. Ünaldı direnişi bunun somut kanıtıdır.

Bölgede sayısı 2 milyona yaklaşan ücretli emek ordusunu örgütleyip mücadelenin sonucunu belirleyen asli unsur haline getirilmesi, vazgeçilmez, zorunlu görev konumundadır. Bu başarıldığı oranda devrim mücadelesinde etkili bir siyasal güç olunabilir. İşçi sınıfının toplumsal sorunların çözümünde etkinliği artırılabilir.

Yurtsever Sosyalist İşçiler, tüm enerjilerini, çabalarını sınıfın örgütlenmesi için ortaya koyarak; bir yanda mevcut sendikalar içinde, bir yanda işyeri birimlerinden başlayarak işyeri meclisleri, işyeri komiteleri vasıtasıyla tabanda sınıf içinde etkinliğini kurmak güçlü bir sınıf dinamiği yakalamalıdır. Grev çadırından grev çadırına koşulmadıkça, direnişten direnişe koşulmadıkça, bu dinamik yakalanamaz. Ülkemiz açısından bu, zorlukları, uzun soluk gerektirmesi vb açısından, belki çok 'nankör' bir görevdir. Ancak, bilinmelidir ki, en 'nankör' görevler üstlenilmedikçe, siyasal güç olunamaz.

Öyleyse her Kürt kentinde ÜNALDILAR yaratmak için görev başına! ■

Haydar **MURAT**

Kentlerimiz yeni arayışlarla yüklü

Diyarbakır, bugün de uzaktan bakınca yine görkemlidir, çekicidir. Ancak içerden bakınca sorunlar ve yeni arayışlarla yüklü olduğu görülür. Diyarbakır halkı sorunlarına çözüm arıyor, tarih yaratacak değişimin öznesini arıyor. Yeni bir mücadele ve örgütlenme tarzı ve bu yeninin yaratıcısı/taşıyıcısı yeni dinamiklerin doğum sancısını çekiyor. Her yeni olgu gibi, Diyarbakır'daki yeniye yönelik arayışlar, sorgulamalar da halihazırda cılızdır, belli belirsizdir, çoğunlukla yüksek sesle ilan edilmiyor. Fakat girilen süreç budur.

Tarihimizde hep farklı iki Diyarbakır vardır. Birincisi tarihi içindeki Diyarbakır. Bu, hep görkemli ve çekici olmuştur bizler için. Ya da bizler tarih içindeki Diyarbakır'ı böyle görmek istiyoruz. Geçmişimize eleştirel yaklaşma geleneğimizin zayıf olmasının da etkisiyle, (bunda ulusal sorunun hâlen çözümlenmemiş olmasının da payı vardır) tarih içindeki Diyarbakır'ın artıları hep öndedir yazılı basınımızda.

Burada tarih içindeki Diyarbakır'ın artı ve eksileri üzerinde duracak değilim. Bu hem uzmanlık alanım değil, hem de bu yazının esas konusu değil.

Bu yazının esas konusu kimi yünleriyle bugünkü Diyarbakır'dır, O'nun somutunda bugünkü 'Kuzey Med'dir. Çünkü yaşadığımız süreçte tarihi yaratacak olan bugünkü Diyarbakır'dır.

Bugünkü Diyarbakır çözüm bekleyen sorunlarla yüklüdür. Yanından ya da içinden bakıldığında sorunlar, bakanın gözüne batarcasına öne fırlar. Alt yapı ve konut sorunu çözümlenmemiş, sağlık ve eğitim sorunları tam bir sosyal yara. İşsizlik mi? Diyarbakır'da en bol bulunan işsiz ve bunların üstünde devlet terörü, halen halkın birincil sorunu. Şehir merkezinde en çok göze batan resmi ve sivil güvenlik güçleridir.

Bugünkü Diyarbakır'ın bir diğer cephesi: Çoğu aydını terketmiş; ya TC metropollerinde ya da Avrupa'da. Örgütlü, millitan kadrolar da önemli ölçüde TC metropollerine yerleşmiştir. Halk bir nevi kendi sorunlarıyla başbaşa kalmıştır.

Diyarbakır'a bugün de uzaktan (dışardan) bakınca yine görkemlidir, çekicidir. Ancak içerden bakınca sorunlar ve yeni arayışlarla yüklü olduğu görülür. Diyarbakır halkı sorunlarına çözüm arıyor, tarih yaratacak değişimin öznesini arıyor. Yeni bir mücadele ve örgütlenme tarzı ve bu yeninin yaratıcısı/taşıyıcısı yeni dinamiklerin (sınıf, parti, lider) doğum sancısını çekiyor. Her yeni olgu gibi, Diyarbakır'daki yeniye yönelik arayışlar, sorgulamalar, hali hazırda cılızdır, belli belirsizdir, çoğunlukla yüksek sesle ilan edilmiyor. Fakat girilen süreç budur.

Tarih içerisindeki Diyarbakır ile bugünün Diyarbakır'ını birbirinden koparmak mümkün olmadığı gibi doğru da değildir. Tarih içerisindeki Diyarbakır; olumlu ve olumsuzluklarıyla bugünkü Diyarbakır'ın tarihsel basamağıdır. Doğal olarak gelecekteki Diyarbakır da şimdiki süreçte yaratılan/yaratılacak olan tarihin ürünü olacaktır. Eğer tarih,

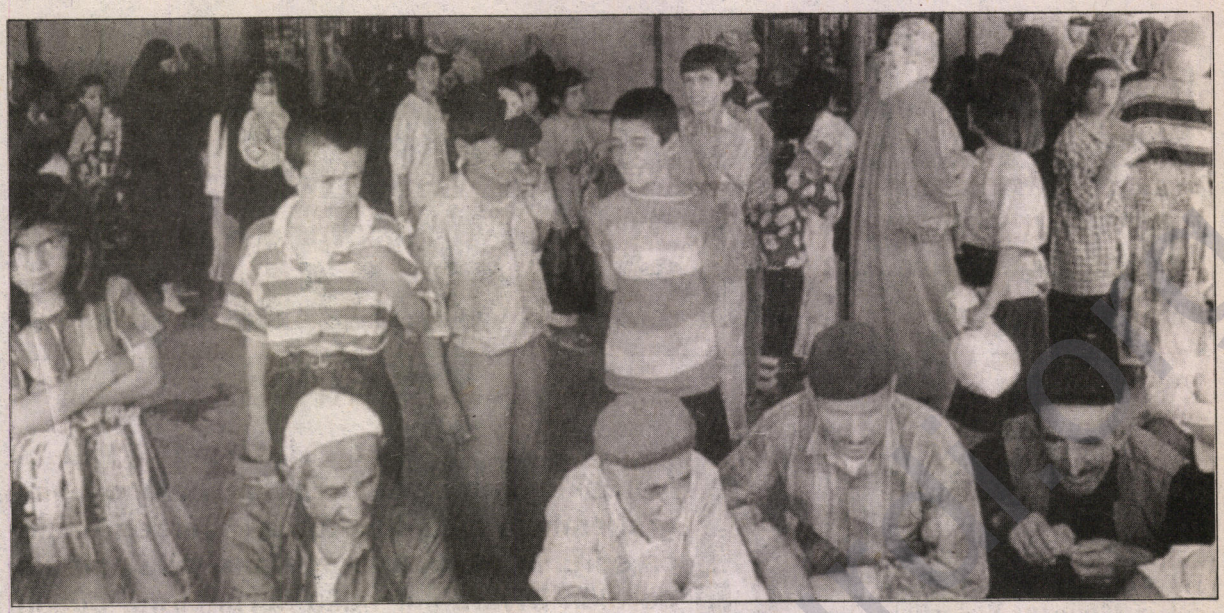

İÇERDEN VE DIŞARDAN BAKMAK Diyarbakır'a bugün de uzaktan (dışardan) bakınca yine görkemlidir, çekicidir. Ancak içerden bakınca sorunlar ve yeni arayışlarla yüklü olduğu görülür.

her an sürekli oluş halinde olan bir gelişme ve ilerleme ise, o halde asıl önemli olan şimdiki Diyarbakır'dır. Çünkü gelecekteki Diyarbakır'a uzanacak olan tarihsel basamaklar bugün her an oluş halinde olan tarihle yaratılıyor, yaratılacaktır.

Şimdiki süreçte tarih yaratacak olan özne kim/kimler olacaktır? Hangi sınıf ya da güçler yaratılacak tarihin öznesi olacaklardır? Diyarbakır'da girilen yeni süreçle birlikte düşünen, arayış içerisinde olan herkesin yanıt aradığı sorulardır bunlar. Elbette bu sorulara yanıt sadece düşünerek bulunamaz. Bir yanıyla canlı yaşamın kendisinden gelecektir yanıtlar.

Bugün ve önümüzdeki süreçte, yaratılacak olan tarihin öznesi 'Kuzey Med' burjuvazisi olamaz. Tek tek kimi toprak ve sanayi burjuvazisinin bugün ulusal özgürlük mücadelesine sağladığı desteğe karşı, sınıf olarak burjuvazi, işbirlikçidir. Türkiye burjuvazisinin belirleyiciliğindeki ortak pazarda yerini almıştır. Genel olarak geçmişte sömürge ve ezilen halklarda milliyetçiliğin hep kapitalizmin korunağı (barınağı) olduğu biliniyor. Öyle ki, ulusal burjuvazi ve egemen güçler kendi sınıf çıkarlarını ve kurtuluşlarını ulusun çıkarları ve kurtuluşu olarak genelleştirerek tüm ulusu ulusal bayrak altında mücadeleye çağırmıştır. Yani ulusal burjuvaziyi ulusal kaynağı eline almaya yönlendiren, ulusal pazar gibi güçlü bir ekonomik etmen bulunuyordu. Fakat 'Kuzey Med' burjuvazisi ulusal pazar, ulusal bayrak, ulusal devlet ile kendi sınıf çıkarları arasında bir bağ kuramıyor. Çünkü pazar diye bir sorunu çoktandır ortadan kalkmıştır.

Son yıllarda Kürt burjuvazisinin ulusal çizgiler taşıyan bir siyasi oluşuma yöneldiğini biliyoruz. Bir süre sonra Kürt kimlikli bir burjuva parti siyasal yaşamda yerini alabilir. Kurulması muhtemel olan Kürt liberal ya da sosyal-demokrat parti; dünün Asya ve Afrika'sında ulusal pazar ve bunun bekçiliğini yapacak olan ulusal devlet uğruna ulusal bayrağı taşıyan partilerle aynı kefeye konulamaz. Hem özgül hem de dünya koşulları bugün dünden çok farklıdır.

Birincisi; Kürt burjuvazisi, Türk burjuvazisinin belirleyiciliğindeki pazara entegre olmuştur. İkincisi; ulusal pazar ve bekçisi ulusal devletler, artık gelişip şekillenen değildir. Tersine uluslararası emperyalist-kapitalist pazar ve uluslar üstü kuruluşlar/bloklar lehine erime ve yetki kaybı sürecine girmişlerdir. Bu koşullarda 'Kuzey Med' burjuvazisinin ulusal pazar uğruna mücadeleye girmesi beklenemez. Zaten partileşme çabaları içerisinde olan burjuva güçlerin kendilerini deklare ettikleri si-

yasi belgelerde de bu yönlü hedeflerinin olmadığı da ayrıca biliniyor. Programatik hedefleri Türkiye kapitalist rejiminin çerçevesi içerisindeki ekonomik ve kültürel iyileştirilmelerle sınırlıdır.

Son 30 yıldır ulusal özgürlük mücadelesine damgasını vuran politik hareketler ideolojik, politik ve örgütsel bakımdan net bir sınıf kimliğine bürünmediler. Programatik olarak yurtsever-demokrat, örgütsel olarak da halkçı kimlik hep belirleyici oldu. Son 10 yıldır ulusal mücadelenin etkin gücü olan PKK de, programsal hedeflerinde ilerici hatta sosyalist vurgulara karşı, pratik-politikada halkçılığı aşamadı. Ve nihayet A. Öcalan "Biz klasik Marksist-Leninist parti değiliz", "PKK halkçı bir partidir" dedi.

Son yıllarda Kürt burjuvazisinin ulusal çizgiler taşıyan bir siyasi oluşuma yöneldiğini biliyoruz. Bir süre sonra Kürt kimlikli bir burjuva parti siyasal yaşamda yerini alabilir. Kurulması muhtemel olan Kürt liberal ya da sosyal-demokrat parti; dünün Asya ve Afrika'sında ulusal pazar ve bunun bekçiliğini yapacak olan ulusal devlet uğruna ulusal bayrağı taşıyan partilerle aynı kefeye konulamaz. Hem özgül hem de dünya koşulları bugün dünden çok farklıdır.

PKK gerilla mücadelesinin de yarattığı etkiyle ulusun tüm sınıf ve katmanlarının ulusal birliğini hedefledi. Bu amaçla, içerde ve Avrupa'da "Yurtsever esnaflar"ın, "Yurtsever işçiler"in, "Yurtsever işverenler"in, "Yurtsever aydınlar"ın, "Yurtsever din adamları"nın, "Yurtsever Aleviler"in birliklerini (kitle örgütlerini) yaratmaya yöneldi ve belirli adımları da attı. Fakat tüm bu ısrarlı yönelişlere rağmen, farklı hatta karşıt sınıf çıkarlarına sahip sınıf ve katmanları kalıcı bir ulusal cephede birleştirmek mümkün olmadı. Bundan sonra da, özellikle Kürt burjuvazisi ile işçi sınıfını aynı ulusal hedefte birleştirmek mümkün olamaz.

Dikkat çekicidir; yaratılan hareketin kitleselliğine damgasına vuran; köylüler başta olmak üzere esnaflar, gençler gibi ara tabakalardı. İşçilerin ulusal hareketin kitleselliği içerisindeki yerleri sınırlıydı.

İşçi sınıfı, salt ulusal içerikli hedeflerle sınırlı mücadeleye seyirci kaldı. Bu ilgisizlik sadece bizim işçi sınıfımıza özgü değildir. Dünün Asya ve Afrika sömürgelerinde de salt ulusal içerikli mücadeleye ilgi

Adıyaman ili sınırları içindeki sanayi tesisleri, fabrikalar

No	Kuruluşun Ünvanı	Kuruluş Yılı	Üretim Konusu	Kapasitesi	İstihdam Durumu	Açıklama
1-	Çimento Fab.	1976	Katkılı - Katkısız Portland Çimento	Çimento : 427 00 Ton/Yıl Klinker : 342 000 Ton/Yıl	303 Kişi	Devlet Sek. F.
2-	Süt End. Kurumu	1977	Süt ve Mam.	500 Kg/Gün	16 Kişi	Devlet Sek. F.
3-	Sümerbank	1967	İplik ve Konfek.	1 431 543 Adet/Yıl	601 Kişi	Devlet Sek. F.
4-	Teksko A.Ş.	1990	İplik	26 000 Ton/Yıl	1 134 Kişi	Özel Sek. F.
5-	Garipoğlu Teks.	1990	İplik	3 500 Kg/Gün	110 Kişi	Özel Sek. F.
6-	Adıyaman Teks.	1990	İplik	600 Ton/Yıl	58 Kişi	Özel Sek. GF.
7-	Babadan Teks.	1987	İplik	6 000 Ton/Yıl	103 Kişi	Özel Sek. F.
8-	Müjde İplik Fab.	1983	İplik	547 500 Ton/Yıl	15 Kişi	Özel Sek. F.
9-	Fırat Tekstil	1990	İplik	1 200 Ton/Yıl	175 Kişi	Özel Sek. F.
10-	Özenal Tekstil	1991	İplik - Tekstil	-	-	Özel Sek. GF.
11-	Betaş Mensucat	1990	İplik	-	-	Özel Sek. GF.
12-	Fırat Tekstil	1990	Çırçır	37 500 Ton/Yıl	100 kişi	Özel Sek. F.
13-	Sonuç Tarım Ür. A.Ş.	1990	Çırçır	11 400 Ton/Yıl	50 kişi	Özel Sek. F.
14-	Yünsan A.Ş.	1989	Halı	40 000 m2/Yıl	26 kişi	Özel Sek. GF.
15-	Sey-Teks A.Ş.	1990	Perde	424 000 m/Yıl	30 kişi	Özel Sek. F.
16-	Kök-Örme	1991	Triko Örme	250 000 Adet/Yıl	115 Kişi	Özel Sek. F.
17-	Güney Gaz LPG Dolum	1983	LPG Dolum	25 000 Ton/Yıl	30 Kişi	Özel Sek. F.
18-	Yücelgaz A.Ş.	1991	LPG Dolum	18 000 Ton/Yıl	9 Kişi	Özel Sek. F.
19-	Gasaş Gaz Alet AŞ.	1990	Gaz Alet Üret.	107 404 Adet/Yıl	63 Kişi	Özel Sek. F.
20-	Güneydoğu Tel Çivi	1989	Tel-Çivi	9 000 Kg/Gün	50 Kişi	Özel Sek. GF.
21-	GAP Yaman A.Ş.	1990	Tel-Çivi	1 095 Ton/Yıl	9 Kişi	Özel Sek. F.
22-	Güçlü Un	1990	Un	120 Ton/Gün	38 Kişi	Özel Sek. F.
23-	Bozbaşak Un	1982	Un	120 Ton/Gün	19 Kişi	Özel Sek. F.
24-	Sinan Un	1987	Un	30 000 Ton/Yıl	20 Kişi	Özel Sek. F.
25-	Cihan Un	1991	Un	15 000 Ton/Yıl	23 Kişi	Özel Sek. F.
26-	GAP Un	1990	Un	150 Ton/Gün	25 Kişi	Özel Sek. F.
27-	Koç Un	1977	Un	15 000 Ton/Yıl	31 Kişi	Özel Sek. F.
28-	Yurdakul Un	1986	Un	30 000 Ton/Yıl	30 Kişi	Özel Sek. F.
29-	Aslanoğlu Gıda Sanayi	1988	Un	9 000 Ton/Yıl	10 Kişi	Özel Sek. F.
30-	Çetin Un	1994	Un	-	-	Özel Sek. GF.
31-	Gül Makarna	1990	Makarna	140 Ton/Gün	45 Kişi	Özel Sek. F.
32-	Ketencioğlu Bulgur	1977	Bulgur-Simit	5 500 Ton/Yıl	26 Kişi	Özel Sek. GF.
33-	Vetal A.Ş.	1991	Doz İlaç	10 000 000 Doz/Yıl	5 Kişi	Özel Sek. F.
34-	Öncel Tuğla	1983	Tuğla	428 850 Adet/Yılı	35 Kişi	Özel Sek. F.
35-	Güçlü Yem Fabrikası	1977	Karma Yem	30 000 Ton/Yıl	7 Kişi	Özel Sek. F.

www.arsivakurdi.org

Kısaca "Hem Kürt hem burjuva" şeklinde net bir burjuva sınıfsal kimlikle siyaset yapmaya soyunanlara karşı, bizler de; "Hem Kürt hem Komünist" şeklinde, tersinden net bir sınıfsal kimlikle siyaset yapmada ısrar edeceğiz.

duymamışlardır. İşçi sınıfının çıkarlarını ve kurtuluşunu programlaştırmayan ve önemlisi bunun pratik-politik mücadelesini sürdürmeyen ulusal hareketler, işçi sınıfını etkin mücadeleye çekememişlerdir. Özgülümüzde işçi sınıfının ulusalcı mücadelede etkin yer almamasında elbette başka nedenler de var. Bunların üzerinde ayrıca durulacaktır.

Bütün bunlara şöyle bir itiraz gelebilir:

"Kuzey Med'de burjuvazi yok; sanayiyi devlet kapitalizmi yani KİT'ler temsil ediyor." Bu iddia doğru değildir. Kürt burjuvazisi hem TC metropollerinde hem de 'Kuzey Med'de sınıf olarak vardır. 'Kuzey Med'de KİT'lerin yanısıra özel sektör de hızla gelişiyor ve GAP bu gelişmeyi hızlandırıyor. Bu sorunla ilgili sürdürülen kitap çalışmasında konu ayrıntılı irdelenecek. Burada sadece Adıyaman ile ilgili tabloyu ek olarak veriyorum.

Tablo Adıyaman'daki özel sektör (Kürt burjuvazisi) gerçeğini sergiliyor. Ve "Kürt burjuvazisi yok" diyenlere çıplak bir yanıtı oluşturuyor. Tablo sadece Adıyaman'ın değil, 'Kuzey Med'in gerçeğidir. Çünkü özel sektörün varlığı yönünde Antep, Maraş, Malatya, Elazığ, Adıyaman'dan daha ileridir. Diyarbakır, Urfa, Van, Erzurum, Erzincan, Adıyaman'dan pek geri değillerdir.

Artık ulusumuzda net çizgilerle temel bölünme, emek-sermaye temelindeki bölünmedir. Eğer bugün Urfa'dan Cizre'ye kadar uzanan bir şeritte Kürt tarım işçileri Kürt patronlara karın tokluğuna kızgın güneşin altında çalışıyorlarsa, bunun başka izahı olamaz. Dolayısıyla kentlerde olduğu kadar kırsal alanlarda da emek-sermaye çelişkisi temel çelişki konumuna bürünmüştür.

Kürt burjuvazisinin reddedilemez varlığı, ulusal hareket saflarında yeni bir yönelişi doğurmuştur. Bu, 'Kuey Med' burjuvazisinin "çıkarlarının programlaştırılması" yönelişidir. Başka bir ifadeyle Kürt burjuva partisinin yaratılması hedefi. Bu yönelişi en net olarak Ömer Tuku şöyle dile getiriyor:

"Kürt politik hareketi, kendi girişimcilerinin -patronlarının. B.N.- çıkarlarını da programlaştırmalı ve onları da saflarına kazanmaya çalışmalıdırlar. Kendi kapitalistlerini düşman görme tutumları işlemediği.." -Bu uzun cümleyi, "görülmüştür" şeklinde tamamlayabilirsiniz. B.N.-

"Kürt politik güçlerinin, Kürt ağalarına ilişkin politikasını eskisi gibi sürdürmesi fazla bir yarar getirmez."

Ve Tuku, "bugün için önemli olan sorun, Kürt ulusunun mücadelesini ulusun tüm sınıf ve katmanları arasında genişletmek ve derinleştirme"yi öneriyor. (Kürdistan'da Türk Endüstrisi. Doz Yayınları, sayfa 200, 202, 203.)

Ö. Tuku özü itibariyle, 'Kürt burjuvazisinin çıkarları programlaştırılmaslı ve bu çıkarlar, ulusun tüm sınıf ve katmanlarının çıkarlarıymış gibi genelleştirilmelidir' diyor.

Yoksa emek-sermaye çelişkisinin netleştiği, hem burjuvazinin hem de proletaryanın sınıf çıkarlarını aynı politik belgede programlaştırmak mümkün değildir. "Tüm ulusal güçler" söylemi perdesi arkasında programlaştırılacak istenen, farklı sınıf ve katmanların ortak çıkarlarının savunusu değil; burjuva sınıf çıkarlarının genellendirilmesi çabasıdır. Ve liberal, sosyal demokrat kimlikli Kürt partisi girişimleri esasta bu yönelişlerin somut çabalarıdır.

Elbette kimileri net bir tutumla burjuva siyasetine soyunabilir ve burjuva nitelikte Kürt partisi kurabilir. Bu onların sorunudur. Zaten dünyada burjuva partilerin hiç birisi "ben burjuva sınıfın partisiyim" dememiştir. "İşçim, köylüm, esnafım" edebiyatı altında burjuvazinin sınıf çıkarları programlaştırılır ve tüm toplum kesitlerinin çıkarlarını içeren bir programmış gibi topluma propoganda edilir. Bizde de bu tür partiler yarın siyasal sahnede yerini alabilirler.

Özetle "Hem Kürt hem burjuva" şeklinde net bir burjuva sınıfsal kimlikle siyaset yapmaya soyunanlara karşı, bizler de "Hem Kürt hem Komünist" şeklinde, tersinden net bir sınıfsal kimlikle siyaset yapmada ısrar edeceğiz. ■

Haydar **MURAT**

Hem Kürt, hem komünist olmak

Hem Kürt hem Komünist olmak, burjuva milliyetçilerin tersine ulusal dinamiği, proletaryanın sınıf kapasitesini genişleten bir öğe olarak ele alır. Başat çelişki olarak ulusal çelişkiyi emek-sermaye çelişkisinin temelinde çözmeyi hedefler.

Yeniden yayın hayatına (aylık olarak) başlıyan Newroz'un tanıtım ilanı <<Hem Kürt hem Komünist>> spotu ile verilmişti. Bu spot Newroz'un dolayısıyla komünistlerin politik yönelişlerini netçe ifade ediyor. Ulusal özgürlük ve toplumsal kurtuluşun tek bir tarihsel devrim sürecinde çözülenebileceğini öz olarak ifade ediyor. Dolayısıyla sınıf dışı bir dinamik olarak ulusal dinamikte sınıf dinamiğinin bağını kuruyor. Ulusal çelişki, sınıfsal çelişkiye oranla daha kapsayıcıdır ve ülkenin hâlen başat çelişkisidir. Komünistler ulusal çelişkinin sınıfsal mücadele temelinde çözümlenmesinde ısrarlıdırlar. Ulusal çelişkinin çözümünü, proletaryanın çıkarlarını ve kurtuluşunu tüm toplumun kurtuluşu olarak genelleştirerek gerçekleştirmeyi hedefliyorlar. "...ve nihayet toplumun bütün diğer kesimlerinden kendini kurtarmadıkça ve böylelikle toplumun bütün diğer kesimlerini de kurtarmadıkça kendini kurtarması mümkün olmayan..." proletaryanın kurtuluşunu hedefliyorlar. (K.Mark, F. Engels, Siyaset ve Felsefe, sy.12)

Proletaryanın çıkarları ve kurtuluşu tüm toplumun çıkarları ve kurtuluşu olarak genelleştirildiği oranda ulusal sorun gerçek anlamda ekonomik ve toplumsal bir içeriğe bürünecektir. Çünkü, 'Kuzey Med'de son 30 yıldır geliştirilen ulusal mücadele zaman zaman kazandığı kitlesel boyuta rağmen gerçek anlamda ekonomik ve toplumsal bir içerik kazanamadı. Ulusal sorunun çözümlenememesinin altında yatan temel nedenlerin başında sorunun ekonomik ve toplumsal bir içerik kazanamaması gelir.

Hem Kürt hem Komünist olmak, burjuva milliyetçilerin tersine ulusal dinamiği, proletaryanın sınıf kapasitesini (di-

namiğini) genişleten bir öğe olarak ele alır. Başat çelişki olarak ulusal çelişkiyi emeksermaye çelişkisinin temelinde çözmeyi hedefler.

Hem Kürt hem Komünist olmak, kendi ulus burjuvazisine karşı sınıfsal duruş almayı içerir. Elbette 'Kuzey Med' işçi sınıfı, politik hedeflerinin başına TC devletini koyacaktır. TC devleti sadece ulusal ve toplumsal baskının aracı değildir, aynı zamanda KİT'lerin sahibi olarak Kürt işçi sınıfı karşısında işverendir de. Dahası var; burjuvazinin baskı aracı olarak da devlet, sınıf mücadelesinin karşısındaki esas politik güçtür. Dolayısıyla 'Kuzey Med' işçi sınıfının ekonomik, politik hedefleri uğruna mücadelesi, TC rejimine karşı mücadeleden ayrı tutulamaz. Fakat işçi sınıfı, TC rejimine karşı mücadeleyi sürdürürken, kendi ulusundan burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinden de geri durmamalı. "Ulusal bütünlüğü sağlamak" gerekçesiyle kendi burjuvazisine karşı mücadeleden geri durması, 'Kuzey Med' işçi sınıfı için intiharla özdeştir. Çünkü kendi burjuvazisine karşı tutum almadan işçi sınıfı örgütlenemez, sınıf mücadelesini geliştiremez. 'Kuzey Med', ülke olarak sınıf çatışmasına sahne olmadan ve ulusumuz ciddi bir iç kavga yaşamadan, proletaryanın sınıf mücadelesinden söz edilemez ve proletarya TC devletine karşı ulusal kurtuluşun tayin edici gücü haline gelemez.

Hem Kürt hem Komünist olma stratejisinin sınıfsal temeli, işçi sınıfıdır.

TC devleti sadece ulusal ve toplumsal baskının aracı değildir, aynı zamanda KİT'lerin sahibi olarak Kürt işçi sınıfı karşısında işverendir de. Dahası var; burjuvazinin baskı aracı olarak da devlet, sınıf mücadelesinin karşısındaki esas politik güçtür. Dolayısıyla 'Kuzey Med' işçi sınıfının ekonomik, politik hedefleri uğruna mücadelesi, TC rejimine karşı mücadeleden ayrı tutulamaz.

Kapitalist gelişimle beraber nesnel bir güç olarak işçi sınıfı oluştu. Bugün nesnel bir güç olarak işçi sınıfı vardır, fakat politik bir güç olarak proletarya tarih sahnesinde yerini alamamıştır.

Yapısında barındırdığı tüm zaaflara rağmen önümüzdeki süreçte tarihi yaratacak olan yine işçi sınıfıdır. Sınıflar, partiler, liderler bazen (hatta çoğunlukla) hazır olmadıkları halde,; kendilerni çevreleyen koşullar, omuzlarına tarihi sorumluluklar yükler.

'Kuzey Med' işçi sınıfı bugün hazır olmadığı halde ülkenin, ulusun ve de kendisinin kaderini belirleyecek olan tarihi sorumluluklarla yüzyüze geliyor.

Son 10 yıl aşkın bir süreden bu yana sürdürülen ulusal özgürlük mücadelesinin başarıları hep davul-zurna eşliğinde ilan edildi. Fakat, sorunlar, başarısızlıklar ise tersinden perdelendi; adeta "şimdi irdelemenin sırası değil" denilerek dibe itildi. Psikolojik savaş açısından bu belki gerekliydi ya da zorunluydu.

Ancak biliyoruz ki, açıkça ilan edilmeyen, irdelenip üstüne gidilmeyen sorunlar birikir ve gün gelir krizle patlak vererek gündeme giriverir.

Tarihte bunun sayısız örnekleri vardır. İşte 'Kuzey Med' ulusal özgürlük mücadelesinde böylesine bir tehlikenin ilk sinyalleri veriliyor. Bu doğrultudaki her gelişme, işçi sınıfının görev ve sorumluluklarını bir kat daha ağırlaştıracaktır.

Hangi açıdan bakarsak bakalım, sorun gelip şurada düğümleniyor: İşçi sınıfı ne yapacaktır? Siyasal sahnede etkin rol oynayacak devrimci işçi hareketinin yaratılabilmesi için, devrimciler/komünistler neler yapacaklardır?

Öncelikle sınıf mücadelesine odaklanmış ideolojik, politik ve örgütsel mücadelenin geliştirilmesi, başta ulusal sorun olmak üzere tüm sorunlara emek penceresinden bakan mücadele çizgisinin geliştirilmesi... 'Kuzey Med' komünistlerinin 'rehber karar' olarak bizlerin önüne koyduğu ve ısrarla izlenmesi gereken esas mücadele hattı budur. İnatla, sabırla buna yüklenmeliz. Bu alanda yol alıp-almamak, atılan adımları derinleştirip- derinleştirmemek komünistler yönünde var olmak ya da olamamakla özdeşleşmiştir. Hepimiz bu bilinçle davranalım.

Emek ve sınıf mücadelesi-

ne yönelik idelojik üretim, politik propaganda ve bunların araçları olan bildiri, broşür, dergi vb. yazılı basın ile sınıfa devrimci bilinç taşımak önemlidir ve ayrıca işçi sınıfının ideolojik bağımsızlığını sağlamada vazgeçilmezdir.

Ancak, bilmeliyiz ki, işçiler, ezilen yığınlar, esas olarak kendi pratik-politik deneyleriyle öğrenirler. Asıl öğretici olan sınıf mücadelesinin pratiğidir.

Yaşamın içerisinde güncel ekonomik, demokratik haklar uğruna geliştirdikleri mücadelenin kendisidir. Ve devrimci işçi hareketinin yaratılmasında bu tür yığın eylemleri, işçi yığınları için ilk sınavdır. Komünistlerin sınıfa güven vermeleri, sınıfla bütünleşebilmeleri ve önemlisi devrimci işçi hareketinin yaratılmasında etkin rol oynamaları gerçekten hedefleniyorsa, işçilerin bu ilk sınav alanı olan güncel ekonomik demokratik mücadele ile sağlam bağlar kurulmalı, bu mücadeleler geliştirilmelidir.

Güncel ekonomik, sosyal hakların elde edilmesi uğruna mücadele, işçi sınıfıyla komünistlerin buluşacağı geniş alandır. Komünistler bu talepler uğruna mücadeleye "reformist" deyip kayıtsız kalırsa ya da tembelliklerinden duyarsızlıklarından dolayı yönelmezlerse, işçi kitleleriyle buluşmamız, bütünleşmemiz hayal olur.

Örneğin Antep dokuma işçilerinin sendika, sigorta ve 8 saatlik işgünü gibi yaşamsal talepler uğruna başlatıkları direnişe yaklaşımımız gözden geçirilmelidir.

Komünistler öncelikle elini çabuk tutmalı, yoksa gelişmeler bizim toparlanmamızı beklemez. İkincisi eğer ulusal-toplumsal kurtuluş gibi muazzam bir şeyin başarılmasında rol üsteneceklerse, önce herşeyleriyle kendilerini ortaya koymalıdırlar. Çok ya da her şeyi kazanmak isteyen biri/birileri, önce kendinden olan herşeyden feragat etmelidir. Yoksa argo deyimle, "üç kuruşa beş köfte yok!"

Özetle; girilen yeni süreçte, ulusal özgürlük ve sosyalizm uğruna mücadelede, ulusalcı radikalizm yerine proletaryanın radikalizmini hedefliyorsak, bu alana bugün tüm gücümüzle odaklanmalıyız.

Geniş yığınlarla ilişki kurmada, TV, radyo, basın olarak medyatik araçlarla sürdürülen propogandanın geniş kitleler üzerindeki etkisi biliniyor. Fakat medyatik propoganda komünistlerin klasik propaganda ve örgütlenmesi olarak bilinen, kitlelerle bire bir temasa ve yüzyüze ilişkiye dayanan çalışma tarzı ile bütünlüklü sürdürülmezse, kitleler üzerinde kalıcı izler bırakmaz. Klasik çalışma tarzı olarak bilinen kitlelerle doğrudan canlı ilişkiye dayanan propaganda ve örgütlenme faaliyetini sistemli sürdüremezsek, işçi ve emekçi yığınlarla sağlam, kalıcı ilişkiler kuramayız.

Mevcut burjuva partilerinin tümü birbirine yakın medyatik propaganda araçlarına sahiptirler. Fakat Refah Partisi'nin yükselişinin altında başka faktörlerle birlikte komünistlerden bir nevi kopya ettiği çalışma tarzı olarak kitlelerle bire bir ilişkiye dayanan propaganda-örgütlenmeye verdiği önem de yatıyor. Türbanlı ve çarşaflı kadınların mahalle, sokak, ev ev, kapı çalıp propagandayı sürdürdüklerini hepimiz biliyoruz.

Komünistler bugün temel görev olarak devrimci işçi hareketini yaratmayı belirlemişlerse öncelikle işletme, fabrika, sendikalar, işçilerin diğer kitle örgütleri ve işçi semtlerine yönelik bire bir ilişki takibine dayanan propoganda ve örgütlenmeye yönelmeliyiz. Dergi, broşür, kitap, bildiri... gibi yazılı belgeler, belirttiğimiz birebir ilişki takibine dayanan propoganda ve örgütlenmenin araçları olarak kullanıldıkları ölçüde işlev üstlenebilirler.

Sonuç olarak; komünistler öncelikle elini çabuk tutmalı, yoksa gelişmeler bizim toparlanmamızı beklemez. İkincisi eğer ulusal-toplumsal kurtuluş gibi muazzam bir şeyin başarılmasında rol üsteneceklerse, önce herşeyleriyle kendilerini ortaya koymalıdırlar. Hani derler ya; çok ya da her şeyi kazanmak isteyen biri/birileri, önce kendinden olan herşeyden feragat etmelidir. Yoksa argo deyimle, "üç kuruşa beş köfte yok!" ■

Perwin **GÜNDOĞDU**

'O' ve kimi farklılıklar...

"Kuzey Med"de 10'u aşkın irili ufaklı devrimci parti ve örgüt bulunmaktadır. "Kuzey Med" komünistlerinin yapılanması, (buna isterseniz 'Kuzeymedli Komünist Politikacılar' = KKP de diyebilirsiniz) bu örgütlerden her hangi birisi değildir. **O**, "Kuzey Med" sol siyasal yelpazesinde, komünizmin temsilcisidir. **O**'na mensup her "Kuzey Medli" komünist, öncelikle bu gerçeği görmeli ve buna uygun davranmalıdır. Kadro ve taraftarlar, **O**'nun herhangi bir grup olmadığı bilinciyle davranmalı, basit grup ruhunu, grupçu davranışları aşmalıdırlar; geçmişteki dar kadro yapısından farklı olarak, ideolojik, politik, eylemlilik ve örgütsel değerler bakımından zenginliği/farklılığı hazmetmeli ve bunlarla birlikte yürümeyi başarmalıdırlar.

★★★

Bir grup mensubu olarak değil de bir partili gibi davranmak, bugünü ve geleceği sorgulayan farklı ideolojik üretimi benimsemek, daha da önemlisi bu yöndeki üretimi teşvik etmek: İşte bu önemlidir. Eğer "Kuzey Med" komünist yapılanmasının işleyişte ilke edindiği "azınlığın çoğunluk olma hakkı vardır" şeklindeki ilkeye uygun davranacak isek farklı, hatta yapılanmayı bağlayan temel belgelere bile yöneltilmiş iç fakat toplumdan saklanmayan eleştirel ideolojik üretime de açık olmamız gerekiyor. Yapılanmanın kollektiviteleri, kadroların gerçekleştirdiği zengin ideolojik üretimi değerlendirir ve çoğunluğun eğilimini/kararını uygulama alanının temel belgesi, birlikte yürüyüşün kararı sayar.

İşte **O**'nun, "Kuzey Medli" diğer sol siyasi yapılardan temel farklılıklarından birisi budur. Demokratik merkeziyetçi işleyiş gerçeğini; azınlığın çoğunluk (yapılanmada iktidar) olma hakkını soyut bir söylem olarak değil, yaşamda vücut bulmuş bir işleyiş olarak savunmasıdır. **O**, kendi içerisindeki farklı ideolojik görüşleri hiç bir zaman bastırma, dışlama yönelişi izlememiştir. Bu **O**'nun önemli bir değeridir. **O**'nun dışında olan komünistler de bu değere sahip çıkmalı ve güçlendirmelidirler.

Politika eylemdir. Eylem birliğidir. İdeolojik alandaki farklı üretime karşın politik alanda olabildiğine tek vücut davranmak zorunluluğu vardır. Politik alanda, sorun bir kere ilgili kollektivitelerde tartışılıp, çoğunluğun iradesi ile karara bağlandıktan sonra, karar doğrultusunda herkes (karşı oy kullananlar da dahil) ortak eyleme yönelmek zorundadır. Bu "Kuzey Med" komünistlerinin yapılanmasının bir diğer önemli değeridir.

"Kuzey Med" ve Türkiye devrimci hareketi, demokratik-merkeziyetçi örgüt işleyişinde hiç de olumlu bir sınav vermemiştir. **O**, "Kuzey Med" devrimci hareketi içerisinde bu açıdan yeni bir yaklaşımı temsil etmektedir. Fakat zorlanmaktadır. Genel olarak demokratik geleneklerin zayıf olduğu doğu toplumlarında ve özel olarak ülkemizin koşullarında, demokrasi ile merkeziyetçiliği paralel işletmede sorunlarla yüzyüze gelinmektedir. Ama bunlara rağmen **O**, demokratik-merkeziyetçi işleyişte ısrarlı davranmaktadır.

O'nun demokratik-merkeziyetçi işleyişte ısrarlı ve istekliliğini sağlam dayanaklara oturtmalıyız. Bu dayanakların başında, toplumda demokratik gelenekleri en fazla barındıran işçi sınıfının içerisinde sağlam biçimlerde örgütlenmek geliyor.

★★★

"Kuzey Med"de **O**'nun dışındaki siyasal parti ve örgütler, ideolojik olarak marksizm-leninizmden etkilenmiş olabilirler; fakat marksist-leninist değillerdir. Genel olarak marksizmden etkilenmiş sol milliyetçi yapılardır. Dikkat çeicidir; "Kuzey Med"de **O**'nun haricindeki hiç bir devrimci parti ve örgüt, dışındaki

bir hareket için "milliyetçi" tesbitini cesaretle dile getiremez. Peki "Kuzey Med"de burjuva milliyetçiliği, küçük burjuva milliyetçiliği yok mudur? Yüzyıllardır ulusal baskı altında bulunan ve ulusal özgürlük mücadelesini sürdüren bir ulus içinde ezilen ulusal milliyetçiliğinin varlığı doğaldır, kaçınılmazdır. Tersine, Kürt burjuva ve küçük burjuva milliyetçi akımların olmaması saçma olurdu. Ve hali hazırda bir çoğu sol milliyetçi bir çizgi izledikleri halde, bunu açıklıkla dile getirmemelerinde gariplik vardır. Ve burjuva-miliyetçi, küçük burjuva sol milliyetçi yapı oldukları halde cesaretle "ben milliyetçiyim/sadece yurtseverim" diyemiyorlarsa bunun anlamı "Kuzey Med"de siyasetin temel taşlarının halen yerli yerine oturmamış olmasıdır. Ezilen ulus milliyetçiliği devrimcidir, yurtseverdir. Milliyetçi olanlar milliyetçiyim diyebilmelidirler.

Bunlar bir yana, "Kuzey Med" komünistlerinin yapılanması, ideolojik olarak marksizm-leninizmden etkilenmiş bir parti değildir; **O**, marksist-leninisttir. Marksizm-leninizmin özünü oluşturan tarihi ve diyalektik materyalizm, **O**'nun yaşam felsefesidir, saflarındaki birliğin harcıdır. Kadrolarını bir arada tutan esas perçindir. **O**, marksizm-leninizmin evrensel değerlerini ortadoksça savunur ve bu açıklığı **O**'nu belki birgünde 'kitlesel'leştirmez ama, dolambaçsız tutumu nedeniyle, tüm toplumca saygı ile karşılanır.

O, maksizmin evrensel değerlerinden hareket ediyor. Fakat dünden daha net bir tutumla, her hangi bir ülkedeki devrimci deneyim verilerini, ülkesi için uygulanacak reçeteler olarak görmüyor. Kendi tarzını geliştirmenin kavgasını veriyor. "Kuzey Med"de "komünistim" diyen herkesi, bu kavgayı birlikte yürütmeye çağırıyor.

O, komünizm davasını, kimileri gibi dönemsel savunmamıştır. Esen uluslararası rüzgara paralel yön değiştirmemiştir. Komünizmin dünya çapında en zorlu yılları olan 1990'lı yılların başında marksizmin evrensel özünü ortadoksça savunmuştur. Uluslararası alanda komünizmin aleyhine esen sert rüzgara karşı direnmiş, "kitleler ne der?" ya da "kitleselleşemeyiz" şeklindeki popülist kaygıları bir kenara itmiştir.

★★★

O, politik olarak; sosyalizm uğruna mücadeleye bugünden soyunmuştur. "Önce ulusal bağımsızlık, sonra sosyalizm" türünden, sosyalizmi belirsiz bir geleceğe bırakan ve mantıki sonucu itibariyle; hegemonyayı hazırdaki hegemonik sınıfa bırakan bir yaklaşımı başından beri reddetmiştir. Ulusal özgürlük ve sosyalizm uğruna mücadeleyi bütünlüklü bir süreç olarak ele almış ve bu uğurda mücadeleyi sürdürmüştür.

"Kuzey Medli" komünistlerin yurtseverliği, devrimci sosyalizmi içerir. Bu yaklaşım, ülkede ulusal özgürlükle iç içe bir sınıf mücadelesinin geliştirilmesinde somutlaşır. Bu yaklaşım, emperyalizme ve rejime karşı mücadelenin kapitalizme karşı mücadele ile bütünlüklü sürdürülmesinde somutlaşır. İşte **O**'nu "Kuzey Medli" diğer devrimci partilerden ayıran bir başka temel ayrım noktası da budur.

★★★

"Kuzey Med" komünistleri, politik ve ideolojik olarak başından beri dini gericiliğe ve daha net olarak da politikleşmiş ve politikleştiği oranda da gericileşen dini gericiliğe karşı net tutum aldı. Dini gericiliğe karşı net tutum, **O**'nu diğer siyasi hareketlerden ayıran bir diğer temel farklılıktır.

Çünkü, bilince çıkartılmıştır ki; rejimin varlığının temel dayanaklarından biri, hep dini gericilik olmuştur. Şeyhler, tarikat liderleri bugün de hem rejimle hem de ülkemiz burjuva sınıfıyla iç içedirler, rejimin ve kapitalist sömürü düzeninin savunucularıdırlar. Ayrıca politikleşmiş din olarak Refah Partisi ve diğer dini akımlar, ulus yerine sözde ümmeti öne çıkarırken, aynı zamanda da Türk şövenizminin örtülü savunucularıdırlar. Faşist ırkçı MHP'nin açıkça yaptığını, Refah Partisi ümmetçi kimliğin arkasına gizlenerek yapmaktadır.

O, bu tespitten hareketle ve net bir tutumla, emperyalizme, rejime ve kapitalizme karşı mücadelenin dini gericiliğe karşı mücadeleyi de içermesi gerektiğine inanıyor. Ve dini gericiliğe karşı mücadele etmeden, Ülke'de gerçek bir aydınlanma yaratılamaz diyor.

★★★

"Kuzey Med" komünistlerinin yapılanması, halkın devrimci değişime hazırlanmasında devrimci kültür ile sanatın rolüne önem vermektedir. İlerici kültür ve sanat bir toplumu ne kadar derinlemesine etkisi altına albabilmiş ise, **o** toplum **o** oranda devrimci değişime hazır demektir. Ve yine **o** oranda siyasal yapı, sözko-

nusu toplumu devrime hazırlamada elverişli iklime sahip olur. Tersinde de bir toplum kültür-sanat yönünden çoraksa, devrimci yapının siyasal faaliyeti ne kadar yoğun olursa olsun, toplumu devrimci değişime götürme yönünde ağır yol alacaktır.

Bu belirlemeden hareketle "Kuzey Med" komünistlerinin yapılanması, devrimci kültür-sanatın üreticisi ve taşıyıcısı olan aydınlarımızın özgürce üretimini savunmuştur. Kültür-sanatın 'devletli' olmasına karşı çıkmıştır. "Aydınlarımız bugün kendi gönül verdikleri yapının, yarın ulusal devletin resmi görüşleriyle 'ters düşerim' kaygısını taşımadan özgürce araştırma üretim yapabilmelidirler" yaklaşımını savunmuştur.

Aydınlarımız özgürce üretim yapabilmelidirler. Gerektiğinde bugün yapıları, yarın devleti (devletlerini) özgürce eleştirebilmelidirler. Aydınlar özgürce üretim yapabilmelidirler, ama elbette bu, aydınlarımızın ürettiği (üreteceği) her şey doğrudur ve biz politikacılar kabul edeceğiz anlamına gelmez. Bizler de aydınlarımızın üretimlerine dair, doğruya doğru, yanlışa yanlış deme özgürlüğüne sahibiz. "Kuzey Med" komünistlerinin yapılanması, bu alanda da tutarlı davranmıştır. Rejimin başta aydınlar olmak üzere topluma dayattığı resmi ideolojiye karşı mücadele ederken ve aydınlarımızı bu resmi ideolojiye karşı kavga etmeye çağırırken, yarın kurulacak kendi ulusal devletinin de bugünden resmi ideoloji dayatmasını tehlikesine parmak basmıştır. Özetle **O**, yarın kendi ulusal devletinde de boyverebilecek resmi ideolojiye karşı olduğunu ilan ediyor ve bugünden uç veren bu tür yaklaşımlara karşı mücadele ediyor.

★★★

O, enternasyonalist bir yapıdır. Dünya komünist hareketinin Ülke'deki parçasını temsil ediyor. Halkının sorunlarını kardeş komünist yapılara taşımıştır. Dünya komünist hareketi ile ilişkilerde ciddi bir yol almıştır. Kendisini bu yönden de yolun başında saymakla birlikte, şimdiden Avrupa, Asya ve Latin Amerika'da birçok komünist yapı ile sağlam ilişkilere sahip... Elbette bu ilişkiler hem Ülke'de ve bölgede hem de uluslararası alanda ciddi sorumluluklar yüklemektedir. Ancak şu nettir: **O**, "Kuzey Med" işçi sınıfının dünya komünist hareketine açılan kapısıdır...

Fakat **O**, bölge ve dünya komünist hareketiyle ilişkilerde "benden başka kimse yoktur" yaklaşımını savunmadı, savunmayacaktır. Önemli olanın laftan ibaret iddia olmadığını; gerçekliğin önemli olduğunu, bilmektedir...

Hatta ilişkilerde bulunduğu yapılara, Ülke'deki diğer devrimci akımlarla da ilişki geliştirmelerini önermiştir. Ama bir gerçeğin altını burada çizmemiz gerekiyor:

"Kuzey Med"de yıllar öncesinde kurulmuş ve yurt dışında faaliyet sürdüren yapıların hemen hemen hiç birisi, dünya komünist hareketi ile ilişkiye girmeyi (hani derler ya; namazda gözü olmayanın ezanda kulağı olmaz) hedeflememişlerdir. Uluslararası alanda komünist hareketle bütünleşmeyi politik bir görev olarak önlerine koymamışlardır. Bunun nedeni gayet açıktır; söz konusu parti ve örgütler ideolojik politik ve örgütsel değerler bakımından komünist nitelikte değillerdir. Örneğin, zaman zaman teorik söylemde sosyalizm savunusunu dile getiren ve komünist olduklarını iddia eden örgütler yıllardır Avrupa'da ve Ortadoğu'da konumlandıkları halde, komünist partiler ile kalıcı enternasyonal ilişkiler geliştirmeye yönelmemişlerdir., bu yönde politik bir yönelişe sahip değillerdir.

★★★

"Kuzey Med" komünistlerinin yapılanmasının Ülke sol siyasal yelpazesinde bir başka boyutu vardır. Şöyle ki; ulusal özgürlük kavgasının genel politik çıkarlarından hareketle, diğer parti ile örgütlerle birlikte davranmaya hep özel önem vermiştir.

Ulusal cephe, ulusal meclis ve kültürel kurumların yaratılmasında olsun, güncel eylem birliklerinde olsun hep ortak paydalar oluşturmaya yönelmiştir. Mevcut olan ortak paydaları ise korumaya özen göstermiştir.

O, kendi gücü ile yarattığı gerçekliğin ötesinde, gücü pazarlıklarda arama yolunu tutarak "illa da benim hedeflerim" türünden bir darlığa düşmemiştir. **O**, gerçekçi, sorumlu ve halkın önünü açıcı tutumu her örnekte ve kurumda göstermiştir. Ancak **O**, bu tutumunun fırsatçı biçimde ele alındığını hissettiği an, derhal köklü ve cüretli yönelimler geliştirmekten de geri durmamıştır...

Kısacası **O**, özgürlük mücadelesinde birleştirici misyon üstleneceğine de inanıyor ve 'kelle sayısı'na bakmadan, en zorlu görevlere hazır olduğu güveniyle hareket ediyor... ■

Sancar **OLCAY**

Amerika'dan iki terör hikayesi

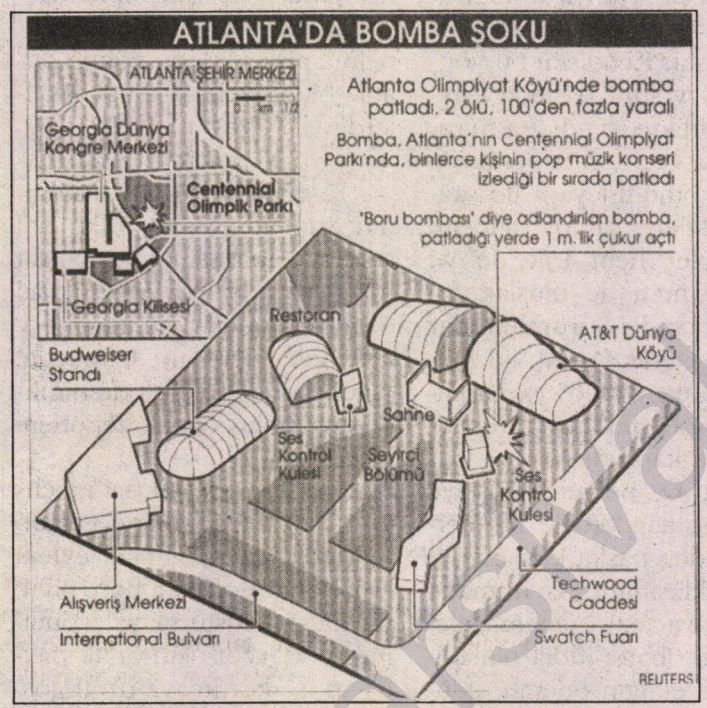

ATLANTA **Atlanta'da teknolojinin bütün olanakları kullanıldı. Oyuncuların avuç içlerini okuyan aletler giriş çıkışları kontrol ederken, gökte dolaşan bir dev balon ile birlikte yüzlerce televizyon kamerası, şehri gözetlemekte kullanıldı. Olimpiyatların güvenlik içinde yapılmasını sağlamak için son 1 yıl içinde 9500 evsiz kişi yani "siyah olan ve üzerinde 50 dolardan daha pahalı giyecek bulunmayan insanlar" "suç potansiyelleri" yüzünden tutuklanmıştı.**

Geçtiğimiz ay ABD, yaşanan iki "terör" olayı ile çalkalandı: TWA uçağının düşmesi ile Atlanta'daki olimpiyat oyunlarında patlıyan bomba.

Atlanta'da patlayan bombanın "Ortadoğu'lu teroristler"in işi olmadığının ortaya çıkması ile TWA uçağının düşüşü tekrar gündemdeki yerini aldı. Her akşam haberlerde çıkartılan her yeni parçanın, uçağın düşüşünün bir teröristin işi olduğunu nihayet ortaya çıkaracağını işitiyoruz.

Gayet tabii ki TWA 800 No'lu uçuşun düşüşü hakkındaki bütün haberlerin ihtiyatla dinlenmesi gerekir: Verilen haberlerin çoğu açıkça yanlış veriliyor; bazıları ise kasıtlı.

İşin ucunda milyonlarca, hatta milyarlarca dolar bulunuyor. Sigorta şirketleri, havayolu şirketleri, uçak yapımcıları. Bütün bunlar ve diğer birçok şirket, FBI ve Ulusal Ulaştırma Güvenlik Kurulu'nun (NTSB) uçağın düşüş sebebi üzerinde vereceği rapordan büyük ölçüde etkilenecekler.

Haberleri seyrettiğiniz vakit uçağın düşmesi üzerinde ciddi bir bilgi edinmeseniz bile bilinen herşeyin size sunulduğunu, hatta herşeyi bildiğinizi düşünmekten kendinizi alamıyorsunuz. Herşey açık, yetkililer ise konuşmaya can atıyorlar. Eh; içinde yaşadığımız "bilgi çağı" sloganına göre öyle olması da gerekir zaten!

Ama biraz şüpheciyseniz, sormadan edemiyorsunuz? TWA 800 No'lu uçuşun düşmesinde bazı şeyler hasıraltı mı edilmekte? TWA olayı ve Atlanta'da patlıyan bomba toplum üzerindeki baskıcı unsurların daha da kuvvetlendirilmesi için kullanılacak mı? Olayın açıklığa kavuşmasında kilit rolü oynuyacak olan NTSB ve FBI ne bağımsız, ne de tarafsız kuruluşlar.

FBI uzun yıllardır hedefine ulaşmak için aşırı baskıcı yöntemleri kullanmaktan çekinmeyen, rejim için tehlikeli görünen kişilerin ortadan kaldırılmasında rol alan bir politik polis gücü olarak şöhret yaptı. Artık ünlü J. Edgar Hoover tarafından yönetilmese de, o günlerden bu yana çok az değişti.

NTSB ise büyük işi olan küçük bir örgüt. Aslında nere-

UÇAK DÜŞMESİ

TWA uçağının düşüşü hakkındaki bütün haberlerin ihtiyatla dinlenmesi gerekir. İşin ucunda milyonlarca, hatta milyarlarca dolar bulunuyor. Sigorta şirketleri, havayolu şirketleri, uçak yapımcıları, FBI ve Ulusal Ulaştırma Güvenlik Kurulu'nun uçağın düşüş sebebi üzerinde vereceği rapordan büyük ölçüde etkilenecekler. TWA uçağının düşmesinde bir mekanik arıza veya bir mühendislik hatasından başka açıklamalar da var. Bir radyo kanalı, ABD donanmasına bağlı bir Aegis güdümlü füze kruvazörünün tatbikat yaptığını ve insansız uçaklara karşı füze ateşlediğini ortaya çıkardı.

de ise hiç kadrosu bile yok denebilir. Kurul içinde sadece başmüfettişler bulunuyor. Kadro ise soruşturulan şirketler tarafından sağlanmakta. Böylece NTSB bir Boeing uçağının düşüşünü araştırıyorsa, araştırma için Boeing şirketinden eleman istiyor. Nasıl mı olur? 5 Ağustos tarihli New Yorker dergisindeki Jonathan Har imzalı yazıdan okuyalım: "Bir kazanın nedenini araştırmakta riske atılan parayı, şöhreti, sorumluluğu göz önüne alırsanız, böyle bir sistemde yaşanacak çıkar çatışmasının çok açık, ne denli tedavi edilmez olduğunu görürsünüz."

Yazıda nedeni bir türlü açıklığa kavuşturulamamış bir dizi kaza sıralanmış. Örneğin Pittsburg yakınlarında düşen USAir uçuş 427. Bir Boeing uçağının aniden düşmesi üzerine uçakta bulunan herkes ölmüştü. Uçak düştüğü vakit basın buna sadece bir bombanın yol açabileceğini duyurmuştu. Hatta olay yerinde bulunan FAA yetkilisi Edward Kittel de o zaman en olası sebebin bu olduğunu açıklamıştı. Gayet tabii ki sonunda USAir uçağının düşmesinin bir sabotaj olmadığı ortaya çıktı. Hiçbir cesette patlayan bir bombanın en kesin belirtisi olan şarapnel parçası bulunmadı; tıpkı TWA uçağında ölenlerde bulunamadığı gibi. Pittsburg kazasının en olası sebebi ya bir mekanik arıza ya da bir mühendislik hatası.

Aynı Kittel bugün TWA kazasının araştırılmasında da yer alıyor.

Tabii aynı şekilde açıklığa kavuşturulamamış bir çok kaza daha var. Bu kazalar bir ilişkiyi ortaya koyamayacak kadar az ama uçakların "teröristlerin bombalarından" başka nedenlere de düştüğünü gösterecek kadar çok.

- United Havayolları'nın bir Boeing 737'si 3 Mart 1991'de Colorada Springs'e yaklaşırken düştü. Düşüş sebebi bulunmadı.

- 1989 yılında bir DC-10, hidrolik sistemlerin devre dışı kalması sonucu Sioux City yakınlarında düştü. Hidrolik sistemlerinin bozulması daha önceden görülmemişti. Böyle bir kaza olanaksız sayılmakta idi.

- 1991 yılında Bangkok Tayland'da bir Boeing 767 uçağının frenleme sistemlerinin açıklanamayan bir nedenle çalışması sonucu düşmesi ile uçaktaki herkes yaşamını kaybetmişti.

Gene de ABD'de basın TWA uçuş 800'un düşmesine bir "terörist bombanın" yol açtığının nerede ise kesin olduğu yönünde yayın yapmaya devam ediyor. Öteki olasılıklar en iyi durumda şöylesine geçiştiriliyor.

Bir mekanik arıza veya bir mühendislik hatasından başka açıklamalar da var. Ama onların basında hiç sözü bile edilmiyor.

New York'ta kamu destekli bir radyo kuruluşu olan WBAL'de program yapımcısı Paul Derienzo olay yerinde ABD donanmasına bağlı bir Aegis güdümlü füze kruvazörünün tatbikat yaptığını ve insansız uçaklara karşı füze ateşlediğini ortaya çıkardı. Bir Aegis kruvazörü, Körfez savaşı sırasında bir İran yolcu uçağını düşürmüştü.

Aynı zamanda bir askeri C-130 uçağının ve bir Blackhawk helikopterinin de yörede tatbikatta bulunduğu ortaya çıktı. Tatbikatta güdümlü füzeleri yanıltıcı fişekler de ateşlenmiş.

Aralarında Hava Kuvvetleri'nde çalışmış iki kişinin de bulunduğu yüze yakın kişi, uçağa doğru giden ve bir duman izi bırakan bir ateş topu gördüklerini ileri sürdüler. Bir silah uzmanı olan Chuck Norton bunun jet motoru tarafından emilen ve böylece uçağın patlamasına neden olan bir fişek olabileceğini ileri sürdü.

Gayet tabii ki bu görüşler büyük basın kurumları tarafından gözardı edildi. Uçağa doğru giden ışık topundan ise ilk günlerde söz edilmekle beraber bunun teröristler tarafından ateşlenen füze olabileceği ileri sürüldü. Daha sonra da hiç sözü edilmedi. Havacılık sanayinin içinde önemli bir yer tuttuğu ABD'deki askeri-sanayi kompleksi, burada yürürlükte olan sağcı politikaların arkasındaki en büyük güç. TWA uçağının düşmesinde "teröristlerin" suçlanması ise askeri-sanayi kompleksinin işine geliyor gayet tabii ki.

Olayın yankılarına geçmeden önce ikinci hikayemize bir bakalım.

"Bu güzel dünyamızda en güvenli yer Atlanta olacak" demişti Atlanta Olimpiyat Komitesi Başkanı Billy Pane. Oyunlar için alınan güvenlik önlemleri 'ABD tarihinin en büyük barış dönemi operasyonu' diye nitelendiriliyordu. Haksız da değillerdi.

Olimpiyat köyü bir sporcu

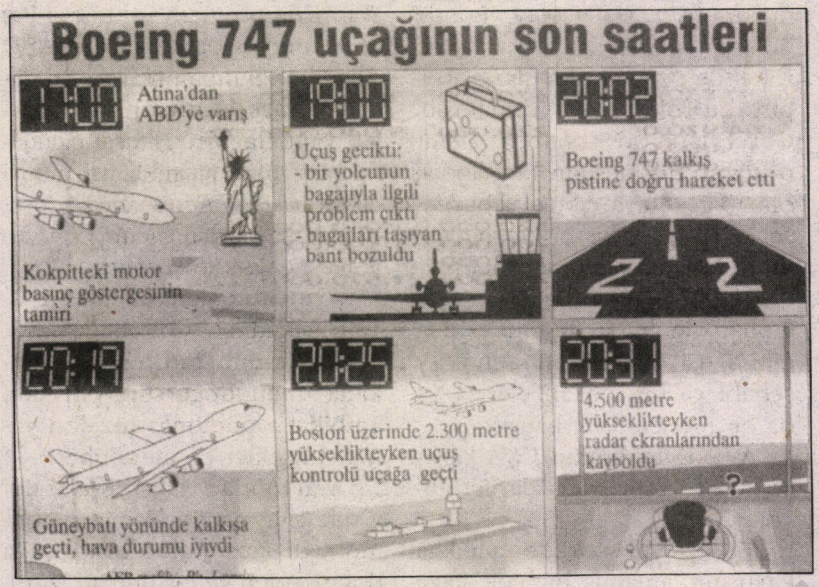

kompleksinden çok bir garnizon görünümü içinde idi. Olimpiyatlarda her sporcu için 3 güvenlik görevlisi bulunduruldu. Olimpiyatların güvenliği için 55 federal eyalet ve yerel güvenlik kurumu görev aldı.

Tabii ki teknolojinin bütün olanakları da kullanıldı. Oyuncuların avuç içlerini okuyan aletler giriş çıkışları kontrol ederken, gökte dolaşan bir dev balon ile birlikte yüzlerce televizyon kamerası, şehri gözetlemekte kullanıldı.

Güvenlik önlemleri başarılı olacak gibi de gözüküyordu. Polise tanınan sınırları belirsiz özel yetkiler sayesinde olimpiyatların güvenlik içinde yapılmasını sağlamak için son 1 yıl içinde 9500 evsiz kişi yani "siyah olan ve üzerinde 50 dolardan daha pahalı giyecek bulunmayan insanlar" "suç potensiyelleri" yüzünden tutuklanmıştı.

Polis şehirde gösteri yapmayı da, gazetecilerden ve turistlerden uzak 7 çit ile çevrili alanla sınırladı. Gösteri yapmak isteyen eylemcilere, gösteri sırasında olabilecek kanunsuz eylemlerden sorumlu olduklarına dair bir kağıt imzalamaları zorunluluğu getirildi. Tabii ki bu "kanunsuz eylemlerin" başında halkı ayaklanmaya kışkırtmak bulunuyordu. Bu ortam içinde daha Amerikan halkı TWA uçağının düşmesinin "şokunu" atlatamamışken tarihin en ticari olimpiyatları olarak nitelendirilen Atlanta olimpiyatlarında bir bomba patladı.

ABD basını her zaman ki gibi olayı Ortadoğulu teröristlerin işi olarak ilan etmekte gecikmedi ve Münih olimpiyatları ile benzerlikler kurulmaya başlandı. Ama bu kampanya uzun süremedi.

Herşeyden önce kullanılan bomba içine çivi ve vida ile birlikte patlayıcı doldurulmuş 3 demir borudan oluşuyordu ki bu, Amerika'daki aşırı sağcı milislerin tercih ettiği ve yapılması çok kolay olan bir bomba türü idi.

Tabii bir de telefon eden kişi sorunu var. Irkçılığı ile ünlenmiş FBI özel ajanı Woody Johnson bile telefon eden kişinin sesinin "belirgin bir aksanı bulunmayan beyaz erkek" sesine benzediğini kabul etmek zorunda kalmıştı.

İşin tarihçesi de yardım etmiyordu. Bir süre önce Atlanta'nın 80 mil güneyinde Georgia milislerine üye 3 kişi, çivi dolu boru bomba yaptıkları gerekçesi ile tutuklanmıştı.

Görünüşe göre hedefleri olimpiyatlar idi. Böyle olunca basın bir süre sonra konu ile ilgisini yitirdi ve olay şimdi kahraman olmak isteyen bir "hasta insanın" eylemi olarak duyuruluyor.

Ama gene de ABD "Ortadoğulu terörister"in peşini bırakmamaya kararlı idi. Olimpatlarda patlıyan bombanın hemen ardından USA Today gazetesinde yayınlanan bir haberde İran'da teröristlerin yetiştirildiği 11 kamp bulunduğu açıklandı. Gazete haberine göre bu kamplarda 500'ü intihar saldırıları için olmak üzere toplam 5000 kişi eğitilmekte. ABD ve İsrail istihbarat servislerine göre aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 10 kadar Ortadoğu ülkesinden "teröristler" bu kamplarda bulunuyor. Rapora göre bu 11 kamp evleri, camileri, mağazaları ile birlikte tam bir küçük köy görünümünde. Fakat gayet tabii ki CIA'yı yanıltamamışlar!

Başkan Clinton da hemen peşinden yaptığı açıklamada terörist kampların "dünyada birden fazla ülkede" bulunduğunu ve ABD'nin kendisine ya da ABD vatandaşlarına zarar veren

FATURA

"Ortadoğulu teröristler"in peşine düşülmesinin yanı sıra; Clinton Kongre'ye çağrıda bulunarak FBI'ya istediği kişilerin telefonlarını mahkeme kararı olmaksızın dinleyebilmesi için daha fazla yetki tanınmasını istedi. Gönüllü askerlik yapmış iki beyaz Amerikalı'nın gerçekleştirdiği Oklahoma bombalama olayından sonra da benzer bir süreç yaşanmış ve fatura ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklara ve ülkedeki yasal göçmenlere çıkartılmıştı.

teröristerin mutlaka cezalandırılacağını açıkladı.

Böylece neden düştüğü belli olmayan bir uçak ve büyük olasılıkla Amerikalı aşırı sağcıların bir eylemi olan bombalama eyleminden sonra ABD bütün gücü ile Ortadoğulu teröristlerin peşine düştü. Böylece Suriye, Sudan ile İran, Irak ve Libya arasında ne tür bir benzerlik olduğu yönündeki bir soruyu da cevaplamış olduk. Bu ülkeler Washington'un en güçlü silahı olan ekonomik yaptırımların hedefi haline geldi. Temsilciler Meclisi'nde kabul edilen bir karar ile Suriye "terörizmi desteklemek" ile suçlandı. Ticaret Bakanlığı'nın yayınladığı genelgeye göre bundan göre Suriye ile yapılacak ticarette makine parçalarının yanı sıra, yiyecek ve ilaç satımında da izin alınması gerekecek.

Gayet tabii ki ABD hükümetinin gözünde "terörizm" ulusal kurtuluş mücadelelerini desteklemek ile eş anlamlı. Eğer ABD destekli Türkiye milyonlarca Kürt insanına karşı bir savaş yürütüyorsa ve ABD müttefiki Yeltsin Rus ordusuna Çeçen köylerini bombalatıyorsa, Washington'un bir itirazı olmuyor. Aynı şekilde Pentagon Irak halkına karşı uçak ve füze saldırısında bulunduğu veya Libya lideri Kaddafi'ye karşı suikast girişiminde bulunduğu ve kızını öldürdüğü zaman bu da şerefli bir savaş sayılmakta.

Ardından Başkan Clinton, TWA uçağındaki patlamadan sonra başka seçeneğinin kalmadığını açıklayarak imzaladığı bir yasa ile İran ve Libya'ya daha sıkı yaptırımları yürürlüğe koydu. Bu yasayla, Küba'ya karşı yürürlükte olan yasaya benzer bir biçimde, bu ülkelerde 1 yıl içinde 40 milyon dolardan yatırımda bulunan yabancı şirketlere de yaptırımlar getirildi. Karardan en çok bu ülkelerde petrol üretimi için yatırımlarda bulunan Avrupa ve Japonya firmaları etkilenecek.Yeni yaptırımlar Clinton yönetimini, kendi ülkelerinin firmalarına karşı yaptırımları protesto eden emperyalist rakipleri Japonya ve Avrupa ile bir çarpışma yörüngesine soktu. Ortadoğu'nun petrol alanları üzerinde yürütülen bu mücadelede şu an Washington daha üstün gözüküyor ve böylece ötekilerine politikalarına kabul ettirmeye çalışıyor. Tabii ki yaptırımlardan Amerikan halkı da nasibini aldı. Clinton Kongre'ye çağrıda bulunarak FBI'ya istediği kişilerin telefonlarını mahkeme kararı olmaksızın dinleyebilmesi için daha fazla yetki tanınmasını istedi. Gönüllü askerlik yapmış iki beyaz Amerikalı'nın gerçekleştirdiği Oklahoma bombalama olayından sonra da benzer bir süreç yaşanmış ve fatura ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklara ve ülkedeki yasal göçmenlere çıkartılmıştı. O zaman çıkartılan kanunlara göre ABD'nin terörist olarak kabul ettiği yabancı örgütlere destek verenler, para yardımında bulunanlar, bu örgütler ABD'de herhangi bir terör olayına karışmasalar veya bu yardımlar insani amaçlar ile kullanılsa bile terör suçu işlemiş sayılacaklar, ülkede bulunan yasal göçmenler ise şüphe üzerine yargılanmadan sınır dışı edilecekler.

İşin Aziz Nesin'lik tarafı ise ulusal televizyonlarda İsrailli, İngiltereli "terör uzmanlarının" Amerikan halkına "ülkeye yeni gelen terör dalgası" ile nasıl yaşayacaklarını uzun uzun anlatmaları oldu. Sanki ABD'de terör yaşamın bir parçası değilmiş gibi. Amerika halkı, bilhassa Afrika kökenliler ya da Meksikalı göçmenler yıllardır terör ile iç içe yaşıyorlar. Afrika kökenlilerin partisi Kara Panterler'in 22 liderinin FBI ve polis tarafından öldürülmesi, geri kalanlarının hapislerde diri diri gömülmeleri; Martin Luther King'in, Meksikalı geçici tarım işçilerinin lideri Chevaz'ın öldürülmesi; yine Afrika kökenlilerin örgütü MOVE hareketinin bulunduğu binanın Philedelfia'da polis tarafından helikopterlerle bombalanması ve 60 kadar evin yakılması ve en nihayet son bir yıl içinde kundaklanan 47 Afrika kökenlilerin kilisesi, sınırda kaybolan kaçak Meksikalı işçiler... Bütün bunlar bir tek şeyi ortaya koyuyor: ABD varolduğu sürece bu topraklarda terör bitmeyecek.

■ (SAN FRANSISCO)

VKP RÖPORTAJI

Do **MUOI**

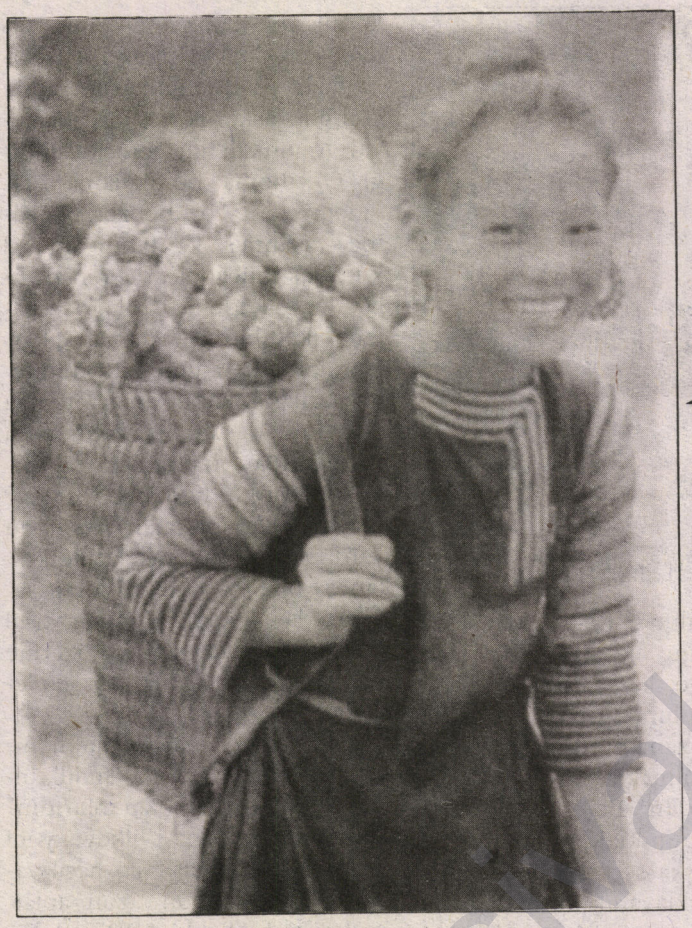

Vietnam Komünist Partisi'nin 8. Parti Kongresi ile ilgili olarak, Almanya Komünist Partisi'nin (DKP) yayın organı UZ (Unsere Zeit) gazetesinin VKP Genel Sekreteri Do Muoi ile yaptığı röportajı okurlarımız için olduğu gibi yayınlıyoruz...

'ZOR DENEYİMİ BAŞARDIK'

◆ VİETNAM halkını 20 yıldan sonraki tarihi zaferinden sonra parti kongresinde Vietnam komünistleri bir bilanço çıkardı. Bu bilançonun önemli noktaları nelerdir?

● YAKLAŞIK olarak yüzyıl asır süren sömürgecilik ve 40 yıl süren savaşın yarattığı tahribatları adım adım onarmak ve başarmak, zor şartları atlatmak için, ülkenin birliğinden bu yana -yaklaşık 20 yıl- Vietnam halkı, Vietnam Komünist Partisi öncülüğünde üstün bir başarı göstermiştir. Özelikle 80 yıllarında yenilenme süreci için atılan adımlarla büyük mevziler elde edilmiştir. Üstün kazanımlar sadece Vietnam'ı sosyal-ekonomik krizden kurtarma konusunda değildir; aynı zamanda ekonomik istikrar konusunda da iyi bir başarı elde edilmiştir. Ortalama olarak ülke içerisindeki brüt üretim, hasılatı son beş yılda yüzde 8,2 oranındadır. Siyasi istikrar güvenceye alınırken, aynı anda ekonomik istikrar için kaynaklar yaratılarak, toplumun hayat şartları ciddi bir biçimde iyileştirilmiştir. Uluslararası ilişkileri genişletici ve açılımcı açık bir dış politika ile; "Vietnam tüm dünya ülkeleri ile dostluk ilişkilerini ve barış, bağımsızlık, istikrar konusunu ısrarlı bir biçimde savunacak ve pekiştirecektir" şiarı ile uluslararası ilişkilerimizi sıklaştırıp, uluslararası topluluk ailesinin içerisine aktif bir şekilde katılım sağladık. Vietnam, soyutlanmış bir ekonomik konumdan çıkmıştır; üstün bir başarı ile uluslararası pazarını ve ortaklarını çoğaltmıştır. Özetle, ülkemiz son derece zor bir deneyimi atlatmıştır, güçlü sanayileşme ve modernleşme yönünden yeni bir süreci sonuçlandırmıştır.

◆ ÜLKENİZİN bağımsızlaşmasından 20 yıl sonra Vietnam ağır müdahalelerden dolayı ekonomik, sosyal, sağlık ve çevre sorunları ile hâlen mücadele etmektedir. Çözülmesi gereken en büyük sorunlar nelerdir?

www.arsivakuldi.org

● SİZİN DE doğru bir biçimde tespit ettiğiniz gibi, bizlerin hali hazırda daha bir çok talep ve sorun ile karşı karşıyayız. Örneğin, üretim çok düşük, ülkemiz uzun bir dönem süren savaşdan dolayı ağır bir yıkıma uğramıştır; ekonomik, sosyal ve doğa olarak. Ekonomik yapı çok güçsüz. Teknolojik deneyim konusunda, sermaye bulmada sıkıntılar var. Ayrıca hukuk sistemi halen yerine oturtulmamıştır. Düşman güçler olması, ülkemizde sabotaj yapma niyetinde olmalarına rağmen, kesinlikle ileriye dönük adımlar atmamız gerek.

Bizler bu taleplerin farkındayız ve şuna kesinlikle inanıyoruz ki; geçmiş yılların pratik tecürbeleri ile, halkımız yenilikçi politikanın mantıklı şekilde yürütüleceğini ve ağır şartları atlatarak, sanayileşme, modernleşme yönünde yeni, büyük başarılar elde edileceğine inanmaktadır.

◆ PARTİNİN kongresi yeni ve büyük görevler şekillendirdi. Partinizin önümüzdeki gelecek sürece yönelik hedefleri nelerdir?

● VİETNAM Komünist Partisi 8'nci Parti Kongresi, geçen on yıl içerisindeki yenilenme politikasının hayata geçirilmesinde genel ve temel tarihsel bir çerçeve çizerek, önümüzdeki süreç içerisindeki görevleri ortaya koydu. Bunlar sırasıyla; sanayileşme ve modernleşmeyi güçlendirmek, bunun için elverişli imkanlar yaratmak, 2020'ye kadar Vietnam'ın bir sanayi ülkesi olması için sanayileşmeyi ve modernleşmeyi güçlendirmek ve bunun için elverişli kaynakları yaratmak, yüksek bir hayat standartı, güvenilir bir ulusal savunma sistemi ve ülkede nüfusun zengin kılınması ve toplumun eşit haklara sahip olması. Parti kongresi, 2000 yılına kadarki sürecin, yeni gelişim süreci için büyük bir öneme sahip olduğunu kanıtlamıştır. ■

(Çeviren: Altan DEMİR)

VİTENAM'DA EKONOMİ BUNALIMI: Savaştan sonra Vietnam ekomonisi uzun bir süre yıkıma uğradı. Geçim kaynaklarının başında gelen pirinç tarlaları ise üretimin sağlandığı alanların başında geliyor.

Mahir **FARES**

filistin'de gördüklerim

- **İşte benim çocukluğumu, gençliğimin ilk yıllarını yaşadığım Batı Şeria!**
- Ama bana çok yabancı!
- **İşgalciler yeşili katletmiş!...**
- Halkım, 16 yıl önce çok daha ilericiydi...
- **Yobazlık ve şeriatçılık yeniden ülkemin ırzına geçiyor...**
- Devrimcilerin atağı halkı rahatlatıyor...
- **Milletvekillerinin çoğu devrimci, valilerin tümü Ebu Cihatcı...**
- FKÖ ile İsrail'in çekişmesi daha çok ekonomi ve dış politika ile ilgili...
- **Devrim devletleşiyor...**
- İsrail faşizmden inliyor...
- **Şeriatçıların aşırı sağcı Museviler'le işbirliği...**
- Filistin'de siyasi harita değişiyor...
- **Eski komünist partisi atılım gerçekleştiren tek parti...**

16 yıllık sürgün döneminden sonra dönebildiğim Filistin'de gördüğüm değişimleri ele alacağım.

29 Haziran 1995'te Filistin'e gitmek üzere Ürdün'den hareket ettim. Halen İsrail denetiminde bulunan Filistin sınırına bir saatten az bir sürede varmama karşın, sınırdan ancak beş saatte geçebildim. İsrailliler'in çıkardığı bu zorlukların iki amacı var: İlki; İsrailliler, FKÖ'ye bağlılığı nedeniyle uzun süredir sürgünde yaşayan ve yapılan anlaşma sonucu vatana dönebilen Filistinliler'e, "Filistin topraklarının denetimi bizdedir" mesajını veriyor. İkincisi ise; Filistin Ulusal Otoritesi'nin simgesel olduğu imajını yaratıyor. Kısacası, İsrail, psikolojik savaşı sınırda başlatıyor.

İsrailliler'le işimiz bittikten sonra aynı binada bulunan Filistin Ulusal Güvenlik kuvvetlerinin kontrol merkezine geçiyoruz. Bize "vatan topraklarına hoşgeldiniz" demelerinin ardından, kısa bir süre bakışıyoruz. Hiç bir şey demeden İsrail tarafından çıkarılan zorlukların amacını bildiğimizi birbirimize hissettiriyoruz. İsraillilerin planını bozacağız! Birbirimize sarılıyoruz...

YEŞİLİ KATLEDİLMİŞ...

Kontrol merkezinden ayrılırken, çıkış kapısını açıyoruz... Karşımızda dostlarımız! Devrim marşları söylüyorlar. Birlikte haykırıyoruz! Sonra uzun uzun sarılmalar ve öpüşmeler...

Hep birlikte Batı Şeria'nın içine doğru yol almaya başlıyoruz.

İşte benim çocukluğum ve gençliğimin ilk yıllarını yaşadığım Batı Şeria! Ama bana çok yabancı! Yeşil kalmamış. İşgalciler katletmiş yeşili! Derin üzüntü ile etrafı seyrederken "oğlum" dedi babam, "toprak, sadık evlatlarının emeğiyle yeşerir. Sizler uzun zamandır yoksunuz. Yerinizde vampirler vardı; kanımızı emdikleri gibi, toprağın suyunu da emdiler!"

İsrail, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki su kaynaklarının hemen hemen tümünü İsrail'in içine ve Filistin'deki Yahudi yerleşim birimlerine çekmiş. Bu da yetmemiş, yer altındaki su rezervlerinden önemli miktarda su çekmiş. Bunları duymuştum ama, gördüğüm manzarayı hayal edemezdim!

Su kaynaklarının kurutulması çiftçilerin çoğunu topraklarını terk etmeye zorlamış. Çiftçi, mahsulden

www.arsivakurdi.org

elde ettiği geliri, son kuruşuna kadar, ektiği tarlayı sulamak için harcamış.

Artık sadece, İsrail işgalinden önce toprağında kuyu kazdıran çiftçiler ekin ekebiliyor. Bunlar da genellikle toprak ağaları.

Altyapı tamamen tahrip olmuş. Caddeler yıllardır astfaltsız kalmış, binaların çoğu bakımsız. Telefon, elektrik ve su şebekeleri büyük ölçüde telef olmuş.

Ülkem bir harabeye dönmüş!

HALKIN YOBAZLIĞA İTİLİŞİ

Köydeki evimize vardık. Dostların, akrabaların, komşuların hoşgeldin ziyaretleri, haftalar sürdü. Uzun sohbetler ettik.

Ancak, bu konuşmalardan anladım ki; halkımız yobazlığa itilmiş. 16 yıl önce Filistin halkı, bugünkünden çok daha ilericiydi. İsrail'in dini örgütlerin önünü açmasının ve Ürdün'ün de bu örgütleri beslemesinin yardımıyla islamcı akımlar etki alanını genişletmiş. Suudi Arabistan, İran, Suriye ve Libya, değişik amaçlarla bunlara destek sağlamış; islamcı örgütlerin ekmeğine yağ sürmüş. Özellikle son beş yılda artan yoksulluk; dinci örgütlerin hareket alanını genişletmesine zemin hazırlamış.

Filistin halkının 1987 yılında başlattığı ayaklanmanın (İntifada) ilk yıllarında büyük kazanımlar elde edildi. Ancak özellikle son iki yıldır önemli tahribatlara neden olmuş. Ayaklanma önderlerinin çoğu tutuklanıp, o zaman dışarıda bulunan FKÖ önderliği büyük baskılara maruz kalınca; İntifada çoluk çocuk tarafından yönlendirilmiş. Halkın deyimiyle "İntifada'yı artık toylar yönetiyordu."

İsrail, dinci örgütler ve Ürdün, bu durumdan yararlanmaya çalışmış. İsrail, İntifada'nın önderliğine kendi işbirlikçilerini sızdırmayı başarmış. Böylece İsrail, zaman zaman da olsa İntifada'yı kendi istediği yönde hareket ettirebilmiş. Örneğin, İntifada'nın son dönemlerde halkı dine yöneltme çabası göze çarpıyordu.

Doğru bilgiler toplamadan, kimi insanlara İsrail'le işbirliği yapma suçlaması getirilmesine ve bu insanlara insanlık dışı işkenceler uygulanmasına, İntifada'nın "toy" önderliği göz yummuş. Pek çok suçsuz insanın aynı suçlama ve uygulamalar sonucunda öldürüldüğü de, bir gerçek. Bu durum, halkı ikiye ayırmış; insanların büyük çoğunluğunun intifada'ya tavır almasına yol açmış.

AŞİRETÇİLİK HORTLAMIŞ...

İşgalciler, fırsattan istifade, gizli işbirlikçileri aracılığıyla, insanları aşiretçiliğe yönlendirmiş.

Çocuğu öldürülen bir baba, kendi aşiretine dönerek, öldürenlerden intikam alınmasını talep edebiliyor. Çoğu aşiret bilmeden İsrail'in gizli işbirlikçilerinin sağladıkları silahlarla intikam alma girişimlerinde bulunabiliyor.

İntifada'nın son dönemlerinde işbirlikçilerin sayısının bir hayli artmasının en önemli nedeni ise, işsizliğin yüzde altmışların üzerine çıkması. Aşiretçiliğin yeniden boy göstermesi de dini örgütler ve Ürdün'ün işine yarıyor. Eskiden Ürdün'e bağlı olduklarını bildiğimiz aşiret büyükleri, genellikle din kisvesine bürünüyor.

DEVRİMCİLERİN ATAĞI

Bu siyah tabloya karşın, devrimciler müthiş kararlı. FKÖ lideri Yaser Arafat'ın Temmuz 1994'te Filistin'e dönmesiyle başlayan bu süreçte, durumu düzeltmek ve siyah tablonun rengini açmak devrimcilere düşüyor.

Devrimciler, Siyasi Yönlendirme adı altında bir teşkilat kurarak başladı işe. Bu teşkilatın amaçları; işgal güçlerinin zihinlerde yaptığı tahribatı silmek; siyasetteki gelişmeleri halka izah etmek; Filistin devletine giden yolun ana hatlarını, ulusal birliğin gerekliliğini anlatmak; bu birliği yeniden sağlamak için gereken adımları halkla birlikte atmak; işbirlikçilerin yeniden kazanılması için projeler oluşturmak; muhalefete doğru ve tahrip edici olmayan bir tutum ve üslup benimsemesi için yardımcı olmak.

Devrimciler, atılan bu adımı pekiştirmek için, işsizlere iş imkanı arıyor; Filistin Ulusal Otorite nezdinde sürekli girişimlerde bulunuyor. Bu konudaki öncelik de işgalden zarar görenlere tanınıyor. Devrimcilerin başvurduğu bir başka yol ise, sermaye sahibi insanları yatırım yapmaya yönlendirmek.

Diğer bir girişim, Otorite'den alınan yetkiyle ve Otorite garantili kooperatifler aracılığıyla, insanlara toplu çalışma sistemini benimsetmek. Devrimcilerin çalışmaları, insanların moralini yükseltiyor; Filistin devletine giden çok dikenli yolda yürünebileceğini, Filistin rüyasının özerklikten çok öte, büyük bir hedef olduğunu gösteriyor.

Filistinlilerin öncelik listesinin başında "demokratik devleti kurmak" ilkesi bulunuyor. Buna şiddetle karşı olan İsrail ve ABD, bazı Arap yönetimlerini kendi saflarına çekmiş durumdalar. Özellikle gerici Arap yönetimlerinin Filistinlilerin bu rüyasından ürktüğü de biliniyor. Buna rağmen Filistinliler, Filistin demokratik devletine giden yolun önemli kilometre taşlarından birini; Yasama Konseyi seçimlerini çok uygar bir şekilde gerçekleştirdiler. Seçimle ilgili en önemli not, seçimin Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi FETİH ile FETİH'çi Bağımsızlar arasında geçmiş olması. Ciddi muhalefetle karşılaşmayan FETİH, kendi saflarında muhalefet yaratmış durumda. Seçilen 88 milletvekilinden 80'den fazlası FETİH'çi. Oysa FETİH listelerinde yer alarak seçime katılıp

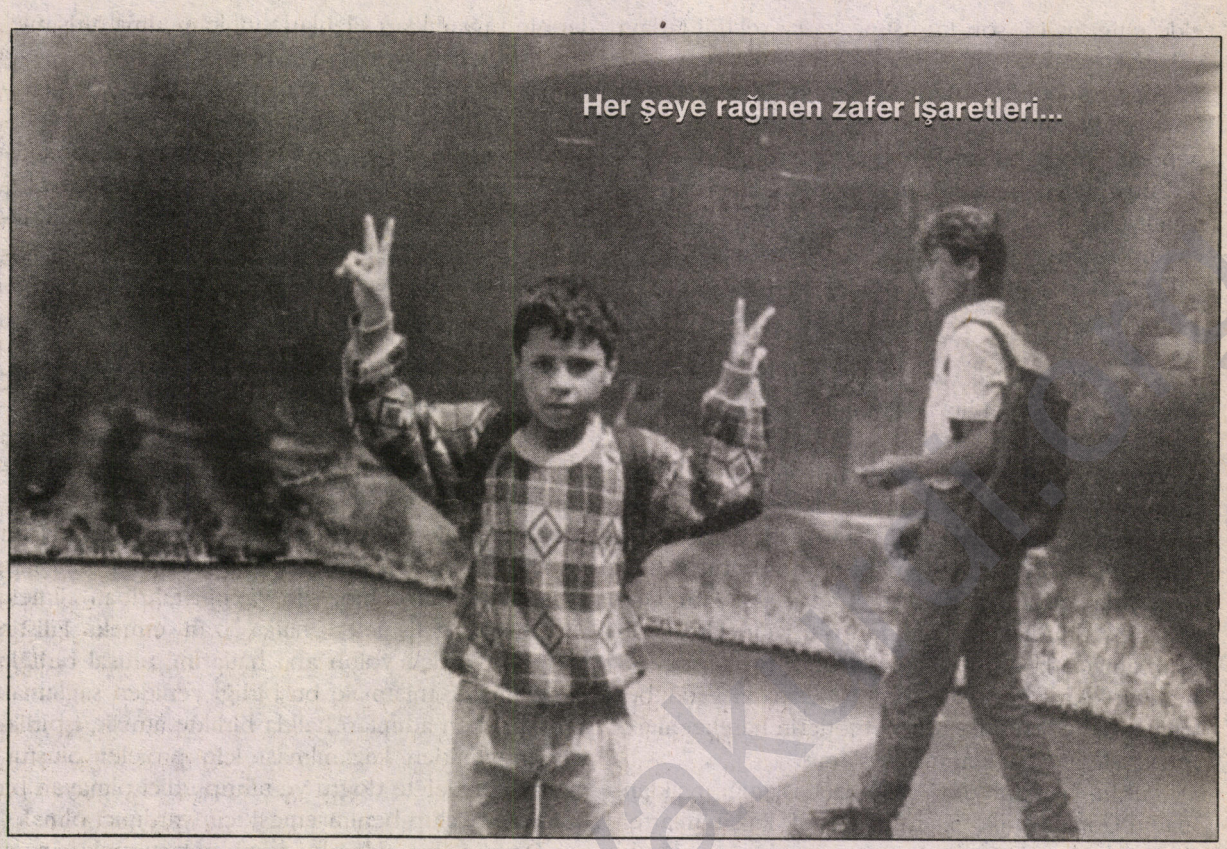
Her şeye rağmen zafer işaretleri...

kazananların sayısı 59'dur. Kalanlar ise bağımsız olarak seçime katılmıştı.

TÜM VALİLER EBU CİHATCI

İsrail'e karşı yeni politikalar üreten devrimcilerin programında, İsrail'de yaşayan ve İsrail vatandaşı olarak kabul kedilen 1 milyon 200 bin Filistinliyle işbirliği yapmak, İsrail'deki sol gruplarla daha sıkı ilişkiler kurmak, dinci örgütlerin ayakları altında kilimi çekmek, özel sektörü Otorite ile ortaklık kurmaya yöneltmek, çocuklar için eğitim kampları açmak, eğitim sistemiyle yakından ilgilenmek, halk örgütleri ve gençlik kuruluşlarına yardım sağlamak ve Otorite'deki kilit yerleri ellerinde tutmak, devrimcilerin programındaki diğer maddeler.

Yasama Konseyi'ne seçilen milletvekillerinin yüzde 80'inden fazlasının önde gelen devrimcilerden oluşması, devrimcilerin programı için bir garanti olarak kabul ediliyor. Ayrıca, Filistin'deki tüm valilerin Ebu Cihad grubundan seçilmiş olması da bir tasadüf değil.

BAĞIMSIZLIĞIN İKİ DİNAMİĞİ: EKONOMİ VE DIŞ POLİTİKA

Prensipler Bildirgesi, FKÖ ile İsrail arasında hem siyasi ve hem ekonomik yeni çekişmeye yol açtı. Siyasi açıdan İsrail'in amacı, FKÖ'yü salt bir idari kuruluşa dönüştürmek. Yıllardır FKÖ'yü yok etmek için uğraşan İsrail, Antlaşma'dan sonra, örgütün ulusal ve siyasi kimliğini hedef aldı. İsrail'e göre, FKÖ, sahip olduğu tüm yetkileri Filistin Otoritesi'ne devretmeli. FKÖ'nün tüm elçilik ve temsilciliklerini kapatmasını isteyen İsrail, Filistin Otoritesi'ni bir özerk yönetim olarak görüyor ve dış politikayla ilgilenemsine de karşı çıkıyor. İsrail, "FKÖ'ye hayırdış politikayla ilgisiz Filistin Otoritesi'ne evet" denklemini benimsemiş durumda.

İsrail, bütün dünyaya ve Araplara, "Filistinlilere bugüne kadar verilen yeterlidir" tezini dayatıyor. Bu arada Arap ülkeleriyle ilişkilerini normalleştirmeye çalışıyor. Bunun İsrail'e sağlayacağı yararlar belli.

FKÖ ise Filistin devletini kuruncaya kadar ulusal kimliğini korumakta, Filistin halkını içte ve dışta temsil etmekte direniyor. Önderlik, Filistin Otoritesi dış politikayı yürütemeyeceği için, FKÖ'nün konumunu özenle koruyor. Bu bağlamda, FKÖ Yürütme Komitesi'ni yüksek organ konumuna getirdi. Filistin Otoritesi, Komite'ye danışmadan hiçbir karar alamıyor.

Ayrıca, FKÖ Siyasi Daire Başkanı (Dışişleri Bakanı) Faruk Kaddumi'nin Tunus'ta kalması, Arafat'ın gizli bir isteği. Bunun için Arafat'ın üç gerekçesi var: FKÖ'nün uluslararası alandaki çalışmalarını aksatmamak; Prensipler Bildirgesiyle başlatılan sürecin bozguna uğraması durumunda FKÖ'nün zarar görmemesi ve kaldığı yerden devam edebilmesi; dışa-

rıdaki muhalif gruplarla iplerin koparılmaması. Kaddumi'nin bu yüzden sık sık Şam'a gittiği biliniyor. Ayrıca, İsrail pürüz çıkardıkça Kaddumi'nin muhalefet dozunu yükseltmesi, Arafat'ın işine geliyor.

Çekişmenin ekonomik yönüne gelince; İsrail, Filistin'e yapılacak yardımları, Filistin Otoritesiyle ortaklaşa tüketime yönelik yatırımlarda kullanmak istiyor. Amaç, Filistin ekonomisini kendine bağımlı kılmak. İsrail'in Filistinlilere yardım yapılması için çığlık atmasının da üç nedeni var. İlki, dünyaya "iyi niyetini" göstermek istiyor. İkincisi, yardımların İsrail ve Filistin Otoritesi'nin ortak kuracağı bir komisyona teslim edilmesini güvenceye almak. Üçüncüsü, FKÖ'nün, yardımı istediği gibi kullanmasını önlemek. Tel Aviv'in bütün umudu Washington'da. ABD'nin İsrail'in yanında yer alması ve FKÖ'nün de Tel Aviv politikasına karşı çıkması, yardımların gecikmesindeki en önemli etken.

'GÜÇLÜ EKONOMİ SAĞLAM ALTYAPI İLE BAŞLAR'

FKÖ, yardımda aracıyı ortadan kaldırmaya uğraşıyor. Çin, Japonya, Almanya, Fransa, Arjantin ve İsveç ek yardımlarla FKÖ'nün bu çabasını destekleyenlerin başında. FKÖ'nün, İsraille ortak komisyon oluşturmaya yanaşmamasının ve yardımları istediği gibi kullanmakta ısrar etmesinin nedeni, bağımsız bir ekonomi kurma politikası, FKÖ, bağımsız ekonomi olmadan devlet kuramayacağını biliyor. Bu yüzden, sağlanan yardımları bu bağımsız ekonominin altyapısında kullanmak istiyor. Bu amaçla yardım eden ülkelerle yan anlaşmalar yapıyor. Bazı projeler geliştirerek bu ülkelere sunuyor. Gazze uluslararası liman projesinin Japonya'ya, Eriha'da turistik kent projesinin Çin'e verilmesi birer örnek.

İsrail ile FKÖ arasındaki çekişme, süreci yavaşlatıyor. 13 Eylül 1993 tarihinde imzalanan Prensipler Bildirgesi uyarınca, sürecin üçüncü aşamasına geçen Mayıs ayında girmek gerekiyordu. Ancak, İsrail'in dayatmaları ve FKÖ'nün direnişi yüzünden ikinci aşamada çözülmesi gereken pek çok sorun halen çözüm bekliyor. Tutukluların serbest bırakılması, İsrail askerlerinin Batı Şeria'nın tüm kent merkezlerinden çekilmesi, Gazze Şeridi ile Batı Şeria arasında Filistinlilere hareket olanağı sağlayacak ve bu iki bölgeyi birbirine bağlayacak geçidin yapılması, bekleyen sorunlardan.

A, B ve C BÖLGELERİ...

Filistin'in bugünkü durumuna bakıldığında, üç farklı bölgeden söz edilebilir. A Bölgesi, bütünüyle Filistin Otoritesi'nin denetiminde. Kudüs ve El Halil dışındaki tüm kentleri kapsıyor. İsrail askerlerinin buraya girmesi yasak. Köy ve kasabaları kapsayan B Bölgesi de, Filistin polisine ait karakollar tarafından denetleniyor. Ancak, sadece Ulusal Güvenlik (ordu) ve İstihbarat gibi diğer Filistin kuruluşları, resmi olarak bu bölgelerde bulunamıyor. İsrail askerleri de önceden haber vermek koşuluyla bu bölgeye girebiliyor. Üniformalı ve silahlı Filistin teşkilatları da C Bölgesi'ne girerken İsrail'e haber veriyor. C Bölgesi şehirlerarası yolları kapsıyor. Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki Yahudi yerleşim birimleri de bu bölge içinde. Anlaşma'nın üçüncü aşamasında, B Bölgesi, A Bölgesi statüsüne; C Bölgesi de B Bölgesi statüsüne geçecek. Bütün toprakların nihai statüsü ise sürecin sonunda belirlenecek.

FİLİSTİN DEVLETLEŞİRKEN İSRAİL FAŞİZMDEN İNLİYOR

Prensipler Bildirgesi'nin imzalanmasıyla başlayan süreçte yol aldıkça, Filistin ve İsrail cephesinde yeni sorunlar beliriyor. Filistinlilerin en büyük sıkıntısı, devrimin kazanımlarını koruyarak devrimi devletleştirebilmek. İsrail'deki baş sıkıntı ise faşizmin hortlamasından kaynaklanıyor.

FKÖ, Lübnan'dan ayrıldığı 1982 yılından beri, politik çalışmalarına hız vererek barışçıl bir çözüm için kapıyı biraz daha araladı. Buna paralel olarak, FKÖ önderliği, sekiz ülkeye dağılan gerillaları düzenli orduya dönüştürme girişimini başlattı. Askeri eylem politikası, ikinci planda kaldı. 1987 yılında başlayan ayaklanmanın karşısında önderlik ikiye ayrılmıştı. İntifada mimari Halil El-Vezir (Ebu Cihad) ve destekleyicilerine göre, İntifada "Siyonistlerin kökünü Filistin topraklarından kazıyıncaya dek" bir araç olmalıydı. 1988 yılında Ebu Cihad'ın siyonistlerce vurulması, İntifada'nın bocalamasına yol açtı. Bu, ayaklanmayı siyasi çözüm için bir araç olarak savunanların yolunu açtı. Bu grup, "Barış Saldırısı" olarak adlandırılan bir barış planını dünyaya sunarak ilk adımı attı. Bu plan uyarınca, 15 Kasım 1988 tarihinde Cezayir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi, BM Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 sayılı kararlarını kabul etti. 242 sayılı karar, İsrail'in 1967 yılında işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesinden söz ediyor. 338 sayılı kararda ise, 242 sayılı kararın uygulanması talep ediliyor. Filistin Ulusal Konseyi aynı oturumda, Filistin devletinin kuruluşunu da ilan etmişti. Böylece FKÖ, barışçı yoldan devlet kurma politikasını resmileştirdi.

Bu politikayı gerillalara kabul ettirmek ve halka benimsetmek, FKÖ'nün en büyük sıkıntısı. Prensipler Bildirgesiyle bu sıkıntı daha da büyüdü. Gerillalar, artık birer disiplinli asker olmak, yıllardır alıştığı radikal söylemlerden vazgeçip halka karşı ılımlı davranmak zorundaydı. Gerilla önderleri de, birer devlet adamı profili çizecekti. FKÖ önderliği, bun-

ların gerçekleşmesi için, bir yandan radikal kararlar aldı, bir yandan da "bağımsız devlet yolunu tıkamayalım" gibi söylemlerle insanları etkilemeye çalıştı.

KADRO EKSİKLİĞİ BAŞSIKINTI

FKÖ önderliğinin, devrimi devletleştirme politikasını uygulamada karşılaştığı en önemli zorluk, kadro eksikliği. Örneğin, Sağlık Bakanı kim olacak? Bakan, halkın yakından tanıdığı bir devrimci ve iyi bir doktor ya da eczacı olmalıydı. Kuşkusuz pek çok devrimci doktor ve eczacı var. Ancak, bunların hemen hepsi, yıllardan beri askeri ya da siyasi faaliyetler içindeler. Bu durumda, bakan adayları, unuttukları bilgileri yeniden kazanmak için, aylarca kitap karıştırmak zorundalar.

Mahmut El-Alül, Batı Şeria'nın en kalabalık kenti Nablus'a Vali atandı. Geçen yıl Ürdün'de görüştüğümüzde, Nablus Valisi olarak atanacağını söylemişti. Ebu Cihad'ın yakın çalışma arkadaşlarından olan El-Alül, Nablus ilinin askeri sorumlusuydu. Nablus kenti ve buraya bağlı kamp, köy ve kasabalardaki tüm askeri eylemleri organize ediyordu. Mahmut El-Alül, bu yeni görevi için, 1995'in Haziran'ından Kasım'ına kadar dersini çalıştı. Amman'da, değişik ülkelerden getirttiği valilik tüzüklerini inceledi ve bir taslak hazırladı. Bütün vali adayları benzer bir çalışma sonunda önerilerini hazırlamışlar. Sonra hepsi bir araya gelip tek bir taslak üzerinde anlaşmışlar. Bu taslak daha sonra Yasama Konseyi tarafından onaylandı.

FKÖ'NÜN KURMAYA ÇALIŞTIĞI DENGE

FKÖ, kadro sıkıntısını bu şekilde gidermeye çalışırken, iki tür eleştiriye uğradı. Birincisi, "biz devlet kuruyoruz; görev işin ehline verilmeli"ydi. Bu eleştiri sahipleri, devrimciliği ikinci planda görüyordu. ABD, İsrail ve Ürdün gibi bazı Arap ülkelerinin propagandalarından etkilenmişlerdi. Öbür eleştiriyse tam tersiydi. Devrimciliğiyle ün yapmamış kişilerin önemli bir görev üstlenmesine şiddetle karşı çıkıyorlardı.

Önderlik ise politikasını şu beş maddede özetliyor:

1- Devrimciler bugünün ve geleceğin sigortasıdır. Onun için her kademede devrimciler ağırlıkta olmalıdır.

2- ABD ve İsrail'in, FKÖ önderliğine alternatif olarak düşündüğü isimlerin bir bölümünü yönetime alarak, karşı tarafın hesaplarını bozmak gerekir.

3- Mısır, Irak ve Ürdün gibi ülkeleri küstürmemek için bu ülkelerin politikasını benimseyen kişileri de yönetime katmalı.

4- Meslek, kenara itilmemeli, ilk tercih meslek sahibi devrimciler olmalı,

5- Ekonomiyi canlandırmak için sermaye sahipleri yönetime çekilmeli.

İSRAİL'DE FAŞİZMİN HORTLAMASI

FKÖ, bu dengeyi kurmaya çalışırken, İsrail, sağın hortlamasından inliyor. Pnrensipler Bildirgesi'nin imzalanması, aşırı sağın güç toplaması için zemin oluşturdu.

Filistin topraklarını İsrail'in mülkü sayan aşırı sağ, anlaşmanın imzalanmasıyla "ülke toprakları satılıyor, vatan elden gidiyor, sürgün hayatı yeniden başlıyor, daha önceleri Naziler bizleri yaktı; şimdi sıra kimde?" diye propaganda başlattı. Anlaşmaya sıcak bakmayan ordunun, aşırı sağa destek çıktığı tartışılmaz.

Bununla da yetinmeyen bazı generaller, ordu içinde gizli örgütler de kurdu. Bu örgütlerin görevi hem aşırı sağa destek sağlamak hem de gerektiğinde süreci baltalayacak eylemler yapmak. İsrail eski başbakanlarından İzak Rabin'in öldürülmesinin arkasından bu gizli örgütlerin olduğu sanılıyor.

Önceleri, aşırı sağdan pek rahatsız olmayan, hatta onların isteklerine kulak veren İşçi Partisi, özellikle Rabin'in öldürülmesinin ardından, onları düşman görmeye başladı. İsrail eski Başbakanı Şimon Peres, aşırı sağın korkunç bir savaş taktiğiyle karşılaştı.

Bu, siyonistlerin, 1900'lü yılların başlarında Avrupa'da yaşayan Museviler üzerinde uyguladıkları taktiğin hemen hemen aynıdır. O dönemde, siyonistler, Almanya'dan Avrupa ülkelerine Musevi yolcuları taşıyan gemileri bombalama taktiğini uygulamıştı. Bu arada, bu eylemlerin Naziler ve genel olarak Batı tarafından gerçekleştirildiği iddiasıyla Musevileri Filistin'e göç etmeye çağırıyorlardı.

AŞIRI SAĞCI MUSEVİ-ŞERİATÇI İŞBİRLİĞİ

Siyonizmi yaşatmaya kararlı aşırı sağcılar, Filistin'deki dinci örgütlerle işbirliği yapmaya gittiler. Aşırı sağcıların amacı; Prensipler Bildirgesi'nin imzalanmasıyla başlayan süreci baltalamaktı. İkinci amaç da, İşçi Partisi'ne seçimleri kaybettirmekti. Aşırı sağcılar, İslami Direniş Hareketi HAMAS gibi dinci örgütlere lojistik destek sağlayarak, bu örgütlerin Musevileri hedef alan eylemlerini kolaylaştırdılar. Bu eylemleri, sürecin İsraillilere barış getiremediğinin kanıtı olarak kullandılar. Peres karşıtı propaganda için fırsat bildiler. Filistin'deki şeriatçıların amacı ise gündemde kalarak, FKÖ'yü kendilerine taviz vermeye zorlamak. İkinci amaçları da, FKÖ'nün İsrailliler için güvenli bir ortam sağlayamayacağını kanıtlamak. Hedef, İsrail'le yeni bir anlaşma imzalamak. HAMAS'ın son eylemleri biraz da çaresizlikten kaynaklanıyor.

SEÇİM VE HAMAS'IN SAMİMİYETSİZLİĞİ

Filistin seçimlerini boykot ettiğini açıklayan HAMAS, özellikle kendi kalesi saydığı Gazze Şeridi'nde seçime katılım yüzde 90'ın üzerine çıkınca zor durumda kaldı. Bir başka zor durumu da, seçimi boykot etmemesiydi. Seçime bağımsız adaylarla katılan HAMAS ve öbür şeriatçı örgütler, 88 sandalyeli Yasama Konseyi'nde iki koltuk elde edebildi. Bu iki kişi de Filistin Otoritesi'ne yakınlığıyla tanınıyor. Örneğin İmad El-Falüci'nin seçilmesi için FKÖ lideri FETİH'e talimat vermişti.

Aşırı sağcı-şeriatçı işbirliği, HAMAS'ın gerçekleştirdiği son eylemlerde iyice su yüzüne çıktı. En çok dikkat çeken nokta, eylemlerin çoğunun Kudüs'te gerçekleşmesi. Kudüs, aşırı sağcı İsraillilerin kalesi olarak biliniyor. İsrail'in gelmiş geçmiş bütün hükümetleri, dünyanın dört bir yanından getirilen fanatik Musevileri özellikle Kudüs'e yerleştirmeye özen gösterdi.

Arap nüfusun çoğunlukta olduğu Kudüs'te nüfus dengesini İsrail lehine çevirmekti amaç. Bu arada Kudüs'ü fanatiklerin yuvası haline getirdiler. Kudus stratejisinin bir yönü de, aşırı sağcıları bu kente yerleştirerek, her tür çözümün önünü kesmekti. Aşırı sağcı-şeriatçı ilişkisi, hem Arafat hem de İsrail'in önde gelen yetkilileri tarafından dile getirildi.

İsrail'de faşizmin hortlaması, İsrailli yetkililerin başını bir hayli ağrıtacağa benziyor. Bunun en önemli nedeni, İsrail vatandaşı sayılan 1 milyonun üzerindeki Filistinli. Araplara büyük kin besleyen aşırı sağcıların güçlenmesi, İsrail'deki Filistinlileri harekete geçiriyor. Filistinlilerin güçbirliğine yönelmesi, İsrail yetkilileri kaygılandırıyor. Böyle bir gelişme, İsrail'deki Filistinlilerin, oyların yüzde 20'sini elde etmeleri demek. Bu da onları, kilit güç haline getiriyor. Öyle görünüyor ki, aşırı sağın önü kesilmediği sürece İsrail, büyük olaylara gebe.

ÜRDÜN-ŞERİATÇI FLÖRTÜ

Aşırı sağcı Musevi-şeriatçı ilişkisinin bir ucu da ürdün'e uzanıyor. FKÖ'nün Ürdün'e danışmadan İsrail ile anlaşma imzalaması Kral Hüseyin'i kızdırdı. FKÖ'nün Mısır'la iyi diyalog kurması da Ürdün'ü ürkütüyor. Ürdün Krallığı, Batı Şeria'yı halen gözden çıkarmadı. Bilindiği gibi Ürdün, Batı Şeria'yı yönetme emelinde. Bu yönde girişimleri oldu. 1969-70 yıllarında Ürdün topraklarında mevzilenen Filistinli gerillalara karşı amansız bir savaş yürüttü. Kara Eylül olarak bilinen bu savaşın sonunda, Filistinli gerillalar, Ürdün'ü terk etmek zorunda kaldı. 80'li yıllarda, Ebu El-Zaim'in önderliğindeki ayrılıkçı Filistinlilere kucak açtı. Madrid Konferansı'na katılma kararını FKÖ'ye danışmadan aldı. Oysa bu, FKÖ'yü

çok yakından ilgilendiriyordu. Konferans'a katılacak Filistin heyeti, Ürdün heyeti içinde yer alacaktı. FKÖ'nün tek başına katılma isteği, Ürdün'ün kararıyla desteksiz kaldı. Ürdün'ün, Filistin'deki şeriatçıları FKÖ'ye tercih etmesinin nedeni, Ürdün yönetimiyle şeriatçılar arasındaki tarihi ilişkiye de dayanıyor. Filistin'deki şeriatçı örgütlerin kökü, Ürdün'deki Müslüman Kardeşler örgütüne uzanıyor. HAMAS'ın tüzüğüne bakıldığında, ilk göze çarpan, "Biz Ürdün'deki Müslüman Kardeşler örgütünün Filistin'deki vurucu koluyuz" maddesi. Müslüman Kardeşler'in yıllardır Ürdün yönetiminin kanatları altında olduğu da biliniyor. Hatta, Kral Hüseyin'in kardeşi Veliaht Hasan'ın bu örgütü fiilen yönettiğine ilişkin ciddi söylentiler var.

FİLİSTİN'İN SİYASİ HARİTASI DEĞİŞİYOR

Filistin'deki siyasi harita yıllardır, FKÖ içinde yer alan grupların Ulusal Konsey'deki sandalye sayısına göre belirleniyordu. FETİH, her zaman çoğunluğu elinde tutmuştu. Ardından, Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi, Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe, Irak yanlısı Filistin'in Kurtuluşu İçin Arap Cephesi ve Suriye yanlısı Saika (Yıldırım) eşit oran-

larda temsil ediyordu. Filistin Halk Partisi (eski Komünist Partisi), Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi-Genel Komutanlık, Halk Mücadele Cephesi, Filistin Kurtuluş Cephesi daha düşük oranda ve eşit sandalye sayılarına sahiptiler. Nayif Havatme önderliğindeki Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe'nin bölünmesiyle yine aynı ad altında Yaser Abid Rabbo liderliğinde yeni bir fraksiyon oluştu. Filistin Kurtuluş Cephesi'nde de benzer bir bölünme yaşadı.

1987 yılında İntifada'nın başlamasıyla birlikte İslami Direniş Hareketi HAMAS, adından söz ettirmeye başladı. O yıllarda önemli bir potansiyele ulaşan HAMAS, Ulusal Konsey'e katılmaya yanaşmadı. FKÖ ile yürüttüğü pazarlıkta HAMAS, Ulusal Konsey'e katılmak için Konsey koltuk sayısının yüzde kırkına sahip olmayı şart koşmuştu. Bu şartını kabul ettiremeyeceğini bilen HAMAS'ın amacı Konsey'in dışında kalarak, FKÖ'ye alternatif oluşturmaktı. HAMAS, Konsey'e katılmamayı Ulusal Konsey'in laik oluşuna bağlıyordu. HAMAS'ın bu politikası ABD, İsrail, Suudi Arabistan ve Ürdün tarafından benimseniyordu. HAMAS için benimsenen politika, Konsey'in dışında kalarak, FKÖ'nün hatalarını kollamak ve bu hatalardan yararlanmak şeklindeydi. Her zaman kendisini "İntifada yaratıcısı" olarak sunmaya özen gösteren HAMAS, ayaklanmanın son yıllarında işlenen hataları FKÖ'ye mal ederek, alternatifliğini güçlendirmeye çalıştı.

HAMAS'ın yararlanmaya çalıştığı bir diğer konu, FKÖ'nün bulunduğu zor durum. Körfez savaşının ardından, batı ve Arap ülkelerinin çoğu FKÖ'ye karşı tecrit politikası uyguladı. Politik ve ekonomik zorluklarla karşılaşan FKÖ, dar boğaza girmişti. Özellikle Suudi Arabistan'dan büyük mali yardımlar gören HAMAS atağa geçti. Yoksul ailelere maddi yardım sağlamaya başlayan HAMAS'ın etrafı giderek kalabalıklaştı. İşte tam o dönemde, FKÖ'ye, Madrid Konferansı'na Ürdün ile ortaklaşa oluşturulan bir heyetle katılma dayatıldı. FKÖ'nün direnmeye çalışması, Ürdün'ün bu şekildeki katılımı kabulüyle sonuçsuz kaldı. HAMAS, FKÖ'nün Ürdün'le birlikte katılmayı kabul etmesini de eleştirerek, bu durumdan da yararlanmaya çalıştı. Daha sonra HAMAS, Madrid Konferansı çerçevesinde yapılan ikili görüşmelere katılan Filistin heyetini başarısızlıkla suçlayarak sürekli eleştirdi. Bu durum, FKÖ ile İsrail arasında yapılan gizli anlaşmanın ortaya çıkmasına kadar sürdü.

ABD VE İSRAİL'İN TUTUMU HAMAS İÇİN BELİRLEYİCİ FAKTÖR

Prensipler Bildirgesi'nin imzalanmasıyla HAMAS'ta politik ayrışma başladı. Bu ayrışma, İsrail ve ABD'nin takındığı tutumları anlama konusundaydı. HAMAS önderlerinin, analiz etmeye çalıştığı olay şu: Bugüne kadar FKÖ'yü yıpratma ve HAMAS'a yeşil ışık yakma politikasını izleyen İsrail nasıl olur da FKÖ ile anlaşma imzalar, buna da ABD nasıl müsade eder? Bu konuda, HAMAS önderleri üç gruba ayrılmıştı. Birinci gruba göre, ABD ve İsrail, FKÖ'yü tamamen yıpratmak istiyor. Dolayısıyla, HAMAS FKÖ'yü hain ilan ederek anlaşamaya karşı sert tutum takınmalı ve kendi alternatifliğini sunmayı sürdürmeli. İkinci grup, İsrail'in, HAMAS'ın güçlenmesinden ürktüğü, bu yüzden de acele edip FKÖ ile anlaşmaya gittini belirtiyor. Bu grubun görüşü, yeraltı faaliyetine yönelerek, İsrail'e karşı silahlı mücadeleyi artırmak şeklindeydi. Bu grup, HAMAS'ın askeri kanadı olarak bilinen İzzettin El-Kassam'ın sorumlularından oluşuyor. Üçüncü grup ise, ABD ve İsrail'in FKÖ'yü atlayamacaklarına kanaat getirdikleri görüşünü savundu. Bunlara göre, iş işten geçmeden FKÖ ile diyalog başlatarak, oluşturulacak Filistin yönetiminde yer almak gerekiyordu. Bu gruptakilerin bir kısmı, daha sonra HAMAS'tan ayrılarak, İslami Ulusal İslah Partisi'ni kurdular. Diğer bölüm ise, Arafat'la diyalog kurarak yönetimde yer alma yolunu seçti.

HALKIN ANLAŞMAYI ALKIŞLAMASI ŞAŞIRTICIYDI

HAMAS'ta yaşanan bu ayrışmanın örgütün güç yitirmesine yol açtığı bir gerçek. Ancak, HAMAS'ın güç yitirmesindeki en önemli etken halkın tutumu oldu. Prensipler Bildirgesi'nin imzalanmasıyla ilgili halkın tutumu, HAMAS kadar FKÖ'yü de şaşırtmıştı. Halk anlaşmayı alkışladı! Beklenmeyen bir gelişmeydi bu. Filistin'de kaldığım süre içinde halkın bu tutumunu anlamaya çalıştım. İnsanlara göre, tüm hatalarına rağmen FKÖ, devrimci ruhunu yitirmeyen bir örgüt. Ayrıca, HAMAS'ın gerici Arap yönetimleriyle içli dışlı olması ürkütücü. Kaldı ki HAMAS'ın bugün yaptığı propaganda, FKÖ'nün 30 yıl önce yürüttüğü mücadelenin gerisinde bile kalıyor.

Talluza köyünden (bizim köy) Esat Faur adındaki yaşlının sözleri halkın bu tutumunu özetliyor. Faur'a göre, HAMAS'ın FKÖ'ye yetişebilmesi için kırk fırın ekmek yemesi gerekir.

OY DENGESİ DEĞİŞİYOR

FKÖ kadrosunun Filistin'e dönüşü, Filistin'deki siyasi haritanın değişmesini hızlandırdı. HAMAS'ın tabanındaki geriye sayım hızlandı. Birkaç yıl önce yüzde 20'lere yükselen oy potansiyeli yüzde 10'un altına düşmüş durumda. FKÖ içerisinde yer alan (yukarıda sözü geçen) grupların çoğunun oy potansiyeli geriledi. George Habbaş'ın önderliğindeki Fi-

listin'in Kurtuluşu için Halk Cephesi ile Nayif Havatme'nin önderliğindeki Filistin'in Kurtuluşu için Demokratik Cephe, bu düşüşten nasibini alanların başında geliyor. Filistin'in Kurtuluşu için Demokratik Cephe üyelerinin çoğu, Şam'da kalmayı tercih eden Havatme'ye bozularak, Yaser Abid Rabbo'nun önderliğindeki kanata geçmeyi seçtiler. Bu durum, Abid Rabbo'nun Havatme'ye karşı güç toplamasına yol açtı. Yıllardır çekişen bu iki lider, birkaç sene önce, ipleri koparark ayrıldılar. Abid Rabbo ve beraberindekiler, aynı ismi taşıyan cepheyi kurarak, Havatme'cilere rekabet etmeyi yeğlediler. Demokratik Cephe'nin iki kanadındaki tabloyu göz önünde bulundurarak, artık Abid Rabbo'nun Havatme'nin önünde açık farkla gittiğini söyleyebiliriz. Bu da Cephe'nin izlediği politika açısından çok önemli. Suriye taraftarlığıyla bilinen Havatme fraksiyonuna karşın, Abid Rabbo FKÖ lideri Yaser Arafat'la uyum içerisinde. Yaser Abid Rabbo, şu anda Filistin Otoritesi'nin Kültür Bakanı.

ESKİ KOMÜNİST PARTİSİ ATILIM YAPTI

Filistin'in Kurtuluşu için Halk Cephesi'ndeki durum, biraz daha karışık. Habbaş'ın Şam'da kalması, Cephe taraftarlarınca doğru bulunmuyor. Bunların kızdığı bir diğar nokta da Habbaş'ın sağlığıyla ilgili. Cephe taraftarlarına göre, yıllardır felç olan Habbaş Cephe'ye önderlik edemeyecek durumda. Bunların görüşü, Habbaş'ın önderlikten çekilmesi yönünde. Kızgın üyeler, İç Önderlik (Filistin'in içinde yaşayanlara önderlik eden) adı altında geçici önderlik oluşturmaya gittiler.

Bu önderliğin Habbaş'la ilişkisinin kopuk olmasına karşın, Arafat'la diyalog içerisinde. Bu Cephe'de yaşanan diğer bir gelişme de, önemli sayıda üyenin FETİH'e geçmiş olması. Halk Cephesi'nde yaşanan gelişmelerin hemen aynısı, Irak yanlısı Arap Cephesi'nde de yaşandı. Bu Cephe'nin Filistin'deki üyeleri Geçici Önderlik oluşturarak, yönetimdeki yerlerini aldılar. Suriye yanlısı Saika'ya gelince; Filistin'de bu örgüte ait bir tek üye bulamazsınız. Bu cepheye bitmiş gözüyle bakılıyor. Diğer küçük örgütler de böyle bir sona doğru gidiyor.

Eskidan küçük örgütler arasında yer alan Halk Partisi (eski Komünist Partisi) atılım gerçekleştiren tek taraf oldu. Halk Partisi, silahlı propagandaya karşı çıkmamakla birlikte, bu yola hiç başvurmadı. Aynı zamanda da İsrail'le varılacak onurlu bir anlaşmaya evet diyordu. Madrid Konferansı çerçevesinde yapılan ikili ve çok taraflı görüşmelerde yerini aldı. Prensipler Bildirgesi'nin imzalanmasını da pek yadırgamadı. Filistin'de gerçekleştirilen seçimlere de katıldı. Şu anda bir bakan ve bir de milletvekili bulunuyor. Halk Partisi'nin FETİH ve HAMAS'tan sonra üçüncü sıraya yükselmiş olması, parti adına önemli bir kazanım.

FETİH PARTİ Mİ KURACAK?

Yeni gelişmelerden FETİH de payını aldı. Ancak, bu hareketin yaşadığı durum diğer örgütlerinkinden çok farklı. FETİH'in sıkıntısı, 31 yıl önce kaleme alınan tüzükle ilgili. FETİH'in tüzüğünde, bugünkü durumu kökten reddeden pek çok madde bulunuyor.

Örneğin, İsrail'le anlaşmak yasak. Filistin halklarının meşru haklarını yerine getirmeyen tüm siyasi çözümler, geçersiz. Bu tip maddelerin yer aldığı tüzük halen yürürlükte. İşte bu durum FETİH saflarında iki farklı tutuma yol açıyor. FETİH'in tüzük değiştirme yoluna gitmesi ilk seçenek. İkincisi ise, FETİH'in parti kurması ve İsrail'le masaya oturma görevini bu partiye devretmesi. Tüzük değişikliği şu sıralarda olanaksız görünüyor. Çünkü bu adımın gerçekleşmesi için FETİH Genel Kongresi'nde delegelerin en az üçte ikilik çoğunluğuna ihtiyaç olacak. FETİH'çilerin çoğunun tüzük değişikliğine karşı olmaları bu olanağı ortadan kaldırıyor. FETİH'çilerin bu tutumu iki nedene bağlı.

İlki, FETİH bir ulusal kurtuluş hareketi olarak, tüm Filistin kurtuluncaya dek kendisini muhafaza etmeli. İkincisi, İsrail ile imzalanan Prensipler Bildirgesi henüz bir sonuca bağlanmadı. Ele alınmayan pek çok önemli konu var. Bu yüzden FETİH'in bu konuları sonuca bağlamadan değişime uğraması, doğru olmaz. FETİH'in parti kurma olasılığı ise gündemde. FETİH denetiminde bir parti bu harekete herhangi bir zarar getiremeyeceği gibi, yarar da sağlayabilir. Böyle bir partinin kurulması halinde, politik işler yürütebilir ve FETİH kendini bir örgüt olarak muhafaza edebilir. Ayrıca, böyle bir durumda FETİH'in şu anda taşıdığı yük önemli ölçüde hafifleyecek ve kısmen de olsa aksayan örgüt faaliyetleri hızlanacak. Bu projenin gerçekleşmesi halinde, üyeler de isteğe göre parti veya örgütte çalışabilecek.

EN YAŞLI KOMÜNİSTE EN FAZLA OY

Bu arada, Filistin siyasi haritası yeni renklere de boyandı. Bir yıl önce kurulan Demokratik Ulusal Parti, oldukça başarılı.

Madrid Konferansı çerçevesinde yapılan ikili görüşmelere katılan Filistin heyetine başkanlık eden Hayder Abdül-Şafi'nin bu parti kurucuları arasında yer alması, parti için bir avantaj. Eski Komünist Partisi'nin de kurucularından Abdül-Şafi, Filistin'de çok popüler bir isim. Yasama Konseyi seçimlerinde Gazze bölgesinden adaylığını koyan Abdül-Şafi, en çok oy alan milletvekili ünvanına sahip. Abdül-Şafi, en yaşlı komünist ünvanını da taşıyor. ■

A. Şehmuz DEMİR

'Zengin barışı'na gölgeler düşüyor

...ORTADOĞU BARIŞ SÜRECİ, PAX AMERİCANA...

ORTADOĞU

...ORTADOĞU BARIŞ SÜRECİ, PAX AMERİCANA...

ABD ve Avrupa Birliği'nde yeni İsrail hükümeti konusunda tahminen şu düşünceler ağır basmaktadır: Oslo ve Washington antlaşmasından bugüne kadar sürdürülen Ortadoğu Barış Süreci, siyasi bir riziko olduğunu açık bir biçimde göstermektedir. Bunlar sırasıyla; işgal edilen bölgelerde yeni bir ikinci intifada tehlikesi, Arap ülkeleri arasında bölgedeki durum hakkında çekişmeli görüş farklılıkları, dünya kamuoyunun bu durumu genel olarak tasvip etmemesi ve Birleşmiş Milletler'deki (BM) zorluklar.

Bu nedenlerden dolayı Netanyahu ve hükümeti, Filistin ve diğer Arap ülkeleri ile "Ortadoğu barış süreci" görüşmelerini devam ettireceği yolundaki açıklamaya ABD'nin baskısı ile zorlanmıştır. Netanyahu'nun Washington ziyareti esnasında yapmış olduğu spiker üsluplu açıklaması sineye çekilecek gibi değil. İsrail hükümeti, bugüne kadar FKÖ ile sisli duvar arkasında yapılan antlaşma temellerinden çıkarak, yürürlükte olan barış açıklamalarından yoğun bir manevra uygulamakta. İsrail'in yeni hükümet başkanı, hükümet programı açıklamasında Filistin ve Suriye ile yapılacak olan görüşmelerin tamamen ön şartsız bir biçimde yapılması gerektiği ilanını yapmıştı. Burada "İsrail'in güvenliği" konusundaki 'garanti', en yüksek dorukta yer almaktadır. Bu ilk anda anlaşılır ve kabul edilir gibi görünmekte. Ancak, gerçek olarak anlaşılır durum nelerdir?

Uzun yıllardan sonra ilk sefer Kahire'de, Arap Birliği için biraraya gelen Arap ülkeleri, "Ortadoğu barış süreci" için hali hazırda kabul edilen uluslararası antlaşmalar olduğunu, yani diğer anlamıyla önümüzdeki görüşmeler için kabul edilmiş şartlar olduğunu savundular. Acaba İsrail'in yeni hükümet başkanı, ön şartsız görüşmeler için yapmış olduğu çağrıyı açık bir biçimde belirtmek istememekte mi?

Yapmış olduğu diğer açıklamalar genelde tamamen bu doğrultudadır. 18 Haziran'da Netanyahu'nun açıklamış olduğu hükümet programında, İsrail iskan politikasının korunması ve güçlendirilmesinden söz ediliyor, İsrail işgali altında olan bölgelerin "ulusal bakımından önemli olduğu" söyleniyor ve Suriye'nin denetiminde olan Golan tepelerinden söz ediliyordu. Bunlar ve İsrail askeri birliklerinin istediği her hangi bir bölgede "terörizme karşı mücadele" adı altında konumlanma yetkisine sahip olduğuna dair savunulan görüşler, imzalanan antlaşmalar ile bağdaşmamakta. Çünkü yapılan antlaşmada işgal edilen bölgelerden İsrail askerle-

www.dersimmurati.org

rinin çekilmesi, diğer yandan 1995 Aralık ayından bu yana Filistin otonomi bölgesinde bulunan İsrail ordusunun çekilmesi hususu var. Eğer bunlar sağlanmış olsaydı barış için kapılar aralanabilinirdi.

Filistinliler'e yönelik yapılan açıklamalar da güven verici değil. Otonomi hükümeti çerçevesi içerisinde işgal altında olan bölgelerde serbest dolaşabilecekleri söyleniyor, ancak İsrail hükümetinin bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasına asla müsade etmeyeceği vurgulanıyor. Bunun gereğiymiş gerekçesi altında, Kudüs'teki FKÖ faaliyetleri yasak kapsamına alınmaya çalışılıyor!

Bu da bugüne kadar yapılan görüşme prensiplerine aykırı bir durum yaratmaktadır. Ayrıca Netanyahu Kudüs'le ilgili olarak ABD Başkanı Bill Clinton'la görüşmesi esnasında da provokasyon kokan tanımlar ve ifadeler kullanmıştı. Yapılan bu açıklamalar açıkca Araplar ile antlaşmanın sağlanmasına sekte vurmaktan başka bir durum değildir. Netanyahu'nun barış görüşmeleri için görevlendirdiği Ariel Sharon, bizzat 1982'de İsrail birliklerinin Lübnan'da Filistin mülteci kamplarına karşı giriştiği toplu imha saldırılarının baş aktöründen biridir. Burada insanını şu soruyu kendisine sorması gerekiyor: İnsan kasabı olan bir insandan barış için neler beklenebilinir?

Netanyahu'nun yapmış olduğu bu açıklamalar Ortadoğu'da barışı değil, yeni savaşları körüklemenin sinyalleridir.

Hükümetin yapmış olduğu bu açıklamalara karşı 500 bine yakın bir katılım ile uyarı grevleri düzenleyen Histadruth Sendikası, hükümetin bu saldırgan politikasına karşı uyarı grevlerinden sonra değişik eylemlikler gerçekleştirme kararında Yahudi Arap Sendikası ve İsrail Komünist Partisi yöneticisi Benjamin Gonen de bir açıklama yaparak eylemleri desteklediklerini açıkladı. Komünist Chadaş milletvekili Tamar Gozanski de Netanyahu hükümeti için parlementoya güvensizlik önergesi sundu. Önergede hükümet programının tüm kesimlere karşı açılan bir savaş hükümeti olduğu ve Filistinliler ile geçmişte sürdürülen barış görüşmelerini çıkmaza sokarak, Ortadoğu'da bir kaos yaratma peşinde olduğu vurgulandı. Gozanski, Netanyahu hükümetinin geçmişte Likud hükümetinin politikasını uygulamaya çalıştığını, bunun ise İsrail ve Filistin halkına çok pahalıya mal olduğunu geçmiş tarihin kanıtladığını belirtti.

Bu durum, Netenyahu'nun savaş politikasını bir parça zorlamaktadır. Ortadoğu'da barış yolunda adımların atılabilmesi için İsrail ve Filistin halkları arasında bir köprünün oluşturulması, acil bir ihtiyaç olarak ortada durmaktadır. ■

Netanyahu'nun yapmış olduğu açıklamalar Ortadoğu'da barışı değil, yeni savaşları körüklemenin sinyalleridir. İsrail hükümetinin yapmış olduğu açıklamalara karşı 500 bine yakın bir katılım ile uyarı grevleri düzenleyen Histadruth Sendikası, değişik eylemlikler gerçekleştirme kararında. Komünist Chadaş milletvekili Tamar Gozanski de Netanyahu hükümeti için parlementoya güvensizlik önergesi sundu. Ortadoğu'da barış yolunda adımların atılabilmesi için İsrail ve Filistin halkları arasında bir köprünün oluşturulması, acil bir ihtiyaç olarak ortada durmaktadır.

Sancar **OLCAY**

Afrika'da satranç oyunu

ABD Burundi'deki askeri darbenin arkasında mı? Darbenin lideri Yarbay Buyoya'nın darbeden iki hafta önce gizlice Washington'u ziyaret etmesi ve Dünya Bankası yöneticileri ile görüşmesi bu konudaki şüpheleri daha da artırıyor.

Burundi'de yaşanan darbenin ardından bölgeden gelen haberler incelendiğinde akla hemen bir soru geliyor: ABD bu askeri darbenin arkasında mı?

Burundi'deki darbenin lideri Yarbay Buyoya'nın darbeden iki hafta önce gizlice Washington'u ziyaret etmesi ve Dünya Bankası yöneticileri ile görüşmesi bu konudaki şüpheleri daha da artırıyor.

Clinton yönetiminin önce darbeyi kınaması fakat daha sonra tutumunu değiştirerek, bazı koşulları yerine getirmesi durumunda darbe liderleri ile birlikte çalışabileceğini açıklaması Clinton yönetiminin bu durum için düşünüldüğünden daha hazırlıklı olduğunu ortaya koyuyor.

Ayrıca ABD'nin darbe lideri Yarbay Pierre Buyoya tarafından yönetilen bir vakıfa 145 bin dolarlık bir yardımda bulunduğu da ortaya çıktı. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Nicholos Burns'un yaptığı açıklamaya göre yardım Uluslararası Kalkınma Ajansı tarafından 1994 ve 1995 yıllarında "Burundi'nin sorunlarına dahili bir çözüm bulmak için" gerçekleştirildi.

Darbenin arkasından Washington'da yoğun bir diplomasi trafiği yaşanıyor. Ruanda ve Uganda Savunma bakanlarının ziyaretlerinin Burundi'de yaşanan darbe ile eş zamanlı olması rastlantı olabilirse de büyük olasılıkla darbe yüzünden gerçekleştiriliyor. Görüşmelerde ABD'li yöneticilerin her iki ülke Savunma Bakanı'na, darbeyi kabul etmek anlamına gelse de, 'bölgedeki kargaşaya bir son verilmesi gerektiğini' anlatması bekleniyor. Uganda, Burundi'ye müdahale için bir Afrika Birliği gücüne 3 tabur sağlamaya hazır olduğunu açıklamıştı.

Burundi için iki olası senaryo mevcut. Birincisi Başkan Ntubantunganya'nın yönetime ABD'nin, belki de Fransa ve Belçika'nın da önderliğinde, bir Afrika gücünün müdahalesi ile getirilmesi. Bu şu anda en olası seçenek olarak görünmekle birlikte, bu durum bölgede darbe öncesinde yaşanan dengesizliğin devam etmesi demek olacak. Başkan Ntubantunganya bölgede yaşanan karmaşayı durdurmakta başarısız olmuştu ve ikinci bir seferde başarılı olacağına dair bir belirti de bulunmuyor. ABD'nin bugünlerdeki Afrika politikası "başarıya bağlı" olarak nitelendirilmekte. Başarılı olmayan birisine yatırıma devam edileceğini düşünmek zor. İkinci seçenek ise beklemek ve Yarbay Buyoya'nın ülkeyi belli bir dengeye kavuşturabileceğini ummak. Bu senaryoya göre ABD ve Belçika bir Afrika gücü oluşturulması üzerinde çalışmaya devam edecekler, fakat bu güç eninde sonunda Yarbay Buyoya'nın ülkedeki karmaşlığı yatıştırmasına yarıyacak.

Eğer ikinci senaryo gerçekleşirse bu ABD'nin darbeden daha önceden haberdar olduğu yönündeki varsayımları daha da güçlendirecek. ABD bir olasılıkla Yarbay Buyoya'ya 'dengeyi sağlamakta başarılı olduğu sürece askeri müdahale olmayacağını' belirtti. Şu an da askeri müdahale olasılığı çok zayıf görülmekte.

Bölgeden gelen raporlar Fransa'nın Büyük Göller bölgesinde prestijini yeniden kazanmak için Tanzanya üzerinden hareket geçtiğini ortaya koyuyor. "Africa Information Afrique" haber ajansının geçtiği bir habere göre Fransa elçisi Ruan-

Fransa elçisi Ruanda ve Burundi'ye yönelik bir strateji oluşturmak için sürekli olarak Tanzanya Başkanı ile görüşmelerde bulunuyor. Eğer haberler doğru ise Fransa'nın bölgede ABD ile bir çekişme içine girmesi beklenmekte. Fransa Tanzanya, Uganda ve Etopya kuvvetlerinden oluşan bir güç müdahalesini gündeme getirmeye çalışırken. ABD ve Belçika Ruanda ve darbe lideri Yarbay Buyoya ile işbirliği yapmayı tercih ediyor.

da ve Burundi'ye yönelik bir strateji oluşturmak için sürekli olarak Tanzanya Başkanı ile görüşmelerde bulunuyor. Eğer haberler doğru ise Fransa'nın bölgede ABD ile bir çekişme içine girmesi beklenmekte. Fransa Tanzanya, Uganda ve Etopya kuvvetlerinden oluşan bir güç müdahalesini gündeme getirmeye çalışırken. ABD ve Belçika Ruanda ve darbe lideri Yarbay Buyoya ile işbirliği yapmayı tercih ediyor.

Bu darbeden en çok etktilenen kişilerden biri ise Zaire'nin Fransa'ya yakınlığı ile tanınan Başkanı Mobutu. Burundi darbesinin bir mesajı, belki de bir elçiliğe sığınma sırasının Başkan Mobutu'ya geldiği. Burundi darbesi ile eş zamanlı olarak 26 Temmuz'da Zaire'nin başkenti Kinshasa'da Başkan Mobutu'nun diktatörlüğüne karşı 50 bin kişilik bir protesto gösterisi gerçekleştirildi.

Gösteri ile aynı anda ABD'nin Zaire Büyükelçisi, ülkesinin Zaire'nin demokrasiye geçiş sürecinin çok yavaş olmasından rahatsız olduğunu açıkladı; gayet tabi bu bir rastlantı da olabilir. ŞSözkonusu gösteri çok sınırlı da kalsa, Zaire'nin kaynamaya hazır olduğunun bir belirtisi olabilir. Seçimler 1997 yılında gerçekleştirilecek. Başkan Mobutu'nun, muhalefet daha güçlenmeden erken seçime gitmeyi amaçladığı öne sürülmekte. Şu an Başkan Mobutu çok güçlü ve önemli mali kaynaklara sahip. Öte yandan ülkede seçimi gerçekleştirebilecek bir alt yapı da bulunmuyor. Bu nedenle Başkan Mobutu'nun hileli seçimler ile iktidarını devam ettireceği ve bunun ise ülkede bir kargaşaya kapıyı aralıyacağı Washington'da konuşulmakta.

Amerika elçisi Simpon'un Kinshasa'daki esas görevinin Başkan Mobutu'yu iktidarı bırakmaya ikna etmek olduğu Amerika'daki politik çevreler arasında yaygın olan bir düşünce. ABD ve Fransa Afrika'da bir kaç çephede karşı karşıyalar ve Amerika Fransa'nın Afrika üzerindeki ekonomik egemenliğini yıkmaya çalışıyor. Ruanda ve Burundi'de yaşananlar ise Amerika'nın Fransa'ya karşı üste geçtiğini gösteriyor. ■

www.arsivmarksizm.org

Hasan **IŞIK**

20. yüzyılda İspanya ve Bask modeli

İspanya 1898'de son sömürgelerini (Puerto Rico, Küba ve Filipin) kaybetti. 20. yüzyılını genellikle anarşist ve sosyalist partiler damgaladı. Yoğun bir sosyal krizi ortamında, 1923'de, General Miguel Primo de Rivera, Kral'ın tasdiknamesiyle darbe hükümetini kurdu. Sekiz sene sonra bu diktatörlük, dünya ekonomi krizi dolayından çöktü. Kral Alfonso 13, sarayını terk edip yurt dışına kaçtı.

İkinci Cumhuriyet Manuel Azana'nın başkanlığında 1931'den 1936 kadar yaşıyabildi. (Birincisi - 1873/74- onbir ay kendini ayakta tutabildi.) Orta sınıfa mensup olan sol partileri, İspanya'yı oligarşiden, kiliseden vb.'lerden koruyup demokratik ve laik bir cumhuriyete çevirmek istediler. İspanya'nın yeni anayasası Weimar Modeli'ne değinip, desantralizasyon ve medeni hakları genelleştirdi. Fakat 1933'de muhafazakarların başa geçmesiyle birlikte reformlar (özellikle okul ve toprak reformları) iptal edildi.

ETA'nın kökleri 1952'de PNV'den ayrılan EKİN (Yapmak) gençlik grubuna dayanıyor. EKİN senelerce PNV ile beraber Franco faşizmine karşı bir birlik çabasında bulunmuştur. Fakat PNV'nin pasifliğinden dolayı birleşemediler. EKİN, 1959 yılından beri hareketlerini ETA adı altında yürütmektedir.

1934'de Asturia bölgesinde "Ekim-Devrimi" gerçekleştirildi. Sağcı partilerin yerini 1936 yılında Halkçı Cephe Hükümeti alınca şiddetli bir tartışma ve çalkalanma yaşandı. 18 Temmuz 1936'da askeriyenin sağ kanadı General Franco, General Mola ve General Sanjurjo öncülüğünde şiddetle başa geçmek istedi. General Franco, üç sene süren bu iç savaşı, Falangeler'in, kilisenin ve büyük toprak sahiplerinin desteğinin yanı sıra, Mussolini ve Hitler'in birlikleriyle kazandı. Bu acımasız savaş bir milyona yakın insanını ölümüne neden oldu. Avrupa'nın 'demokratik' ülkeleri "Cumhuriyetçiler"e yardıma gelmedi; onlar yerine enternasyonal tugaylar destek için akın ettiler. (Uluslararası tugaya katılanlar arasında Hemingway Orwell, Pablo Neruda, Andre Malraux, Köstler gibi ünlüler de bulunuyordu.)

İç savaşdan sonra (1936-1939) Franco diktatörlüğü Navarra ve Alava bölgelerinde -sınırlı olsa da- Fueros'ları kabul etti. Fakat Guipuzcoa ve Vizcaya'daki Bask otonomisini aşırı bir şiddetle ortadan kaldırdı. General Franco, iç savaşın ardından, yüzyılın başlarından gitgide kuzey dış kenarında gelişen ulusal hareketin (ki bu hareket onun rüyaladığı 'ulusal birliği' tehdit etmekdeydi) belini kırıp tümüyle yok et-

Bask Devleti'ne otonom verilmesi, ETA'nın politik etkinliğini ve desteğini yok etme hedefiyle yapılmıştır. Lakin 15 yıl geçmesine rağmen, hâlâ yüzlerce insan hapishanelerde bulunmakta, HB halkın % 15'ten fazla desteğini almakta, milletvekilleri Madrid'de bulunan Ulusal Parlamento ile Navarra ve Bask Devleti'nin otonom parlamentoların içerisinde bulunmakta.

TARRAGONA'YA BOMBA ETA eylemi yine önceden haber vermişti.

menin ve tüm İspanyolları yukardan bir zorla homojen ulus olarak kaynaklaştırmanın zamanının geldiğine inandı.

Hem Basklar hem de Katalanlar iç savaş döneminde Cumhuriyetçiler'le bir olup ona karşı direnmişlerdi. Bu nedenle intikam alınacaktı. İki bölgeye boyun eğdirildikten veya işgal edildikten sonra (Bask Devleti 1937, Katalonya 1939) şiddetli bir misillemeye girişti. Bu misilleme özellikle kültürel otonomiyi içeren beyannamelere karşıydı. Yüzlerce insan idam, binlercesi mahkum edildi, yüzbinlercesi sürgüne tabi tutuldu. İdari makamlar "temizlenip" tüm yerel memurların yerine, İspanya'nın değişik bölgelerinden getirilen memurlar geçirildi. Bölgelerin tüm kültürel sahadatnameleri kaldırıldı, yıkıldı ve yasaklandı.

Kütüphanelerde ve kitabevlerinde, bölgenin anadilinde yazılan kitaplar ve dergiler 'kayboldu'. Bölgelerinin kültürünü ve geleneğini araştırıp koruyan enstitüler ve akademiler kapatıldı, bölgenin eğitim sisteminde dil ve kültür tamamen bertaraf edildi. Okullardaki dersleri İspanya'nın değişik bölgelerinden getirilen öğretmenler vermeye başladı. Öğrencilerin bile kendi aralarında anadilinin kullanmasına fırsat verilmedi.

Franco'nun Bask halkına uyguladığı uzun baskı-

lar ve PNV'nin (Bask Sol Partisi) pasifliliği, halk içerisinde, özellikle gençlikte radikal oluşumlar yaratma düşüncesine yol açtı. Baskılı gençler, güçlü bir hareketin ilk temelini oluşturan kesim oldu. Oluşturdukları hareketin adı "Bask Devleti ve Özgürlük" (Euskadiy libertad), yani ETA idi.

ETA'NIN MEYDAN OKUYUŞU VE OTONOM BASK MODELİ

"Modern Bask problemi"nin ortaya çıkışını, Franco diktatörlüğünün uygulamalarının ürünü olarak değerlendirebiliriz. Bu hareketi temsil eden Euskadi ta Askatasuna (Bask devleti ve Özgürlük= ETA) ve bunun politik kolu olan Herri Batasuna (HB) Basklılar'ın ulusal hedefini sosyalist devrim düşüncesiyle bütünleştiriyor, İspanya devletinin 1978 anayasasını ve bunun temelinde 1979'da oluşturulan ve yasal çerçeve içinde bulunan Otonom Bask Devleti'ni red ediyor; bağımsızlık istiyor.

Bask modeli iki nokta açısından karakterize edilmektedir. Birinci olarak 1977'de gerçekleşen seçimler, ki bu Franco diktatörlüğünün sonu olarak görülmektedir ve ikinci olarak da aşağıdaki iki hukuki metin:

a- İspanya devletinin 1978'de kabul edilen anayasası ve,

b- Bask Devleti'nin 1979'daki kabul edilen otonom statüsü.

Otonom Bask Devleti'nin kuruluş süreci,değindiğimiz seçimin öncesinde, yani 15 Haziran 1977'de başladı. Franco döneminden sonra legalize edilen tüm Bask partileri bu seçime katıldı. Seçim öncesi bile Basklılar'ın bayrağı (la lkurrina) ve renkleri (kırmızı, yeşil ve beyaz) legalize edilmişti. Hapishanede bulunan siyasi tutsaklar serbest bırakılmışlardı ama aniden de yurtdışına sürgüne yollanmışlardı. En küçük partilere ve bağımsızlık karakterini taşıyan partilere (PNV; Bask Sol Partisi (Euskadiko Ezkerra= EE), Accion Nacionalista Vasca, ESB ve ESEI) bile seçime katılma olanağı tanılıyordu.

ETA tarafından desteklenen Sosyalist Milliyetçi Koordine (Koordinadora Aberizale Sozialista= KAS) seçime girmeden önce kayıtsız şartsız bir genel affın çıkarılmasını, sürgüne gönderilen ETA üyelerinin geri getirilmesini, kendi kaderini tayin etme hakkının kabulünü ve Navarra bölgesinin Bask'tan koparılmamasını talepl etti.

Yeni şekillendirilen anayasa, bu talepleri red ediyordu. Bu yüzden KAS ve ETA bu seçim dönemini mahkum etti. Diğer legal partiler ise, PNV ve EE de dahil, seçime katılıp İspanya anayasasının önerdiği otonom modeli kabul ettiler. Aslında bağımsızlığı savunan bu partilerin korkuları vardı:

a- Eğer bağımsızlık taleplerinde ısrar etselerdi, illegal bir politik yaşama katlanmalıydılar ve bunu da yurtdışındasürdürmeliydiler;

b- Özgür bir Bask Devleti olduğunda, öncülüğü ETA'nın ve KAS'ın almasından tedirgindiler.

6 Aralık 1978'de İspanya halkı bir referendum ile yeni anayasayı kabul etti. Bu anayasa yalnızca Bask Devleti'nin otonomisini değil, bütün bölgelerinkini kabul ediyordu. Böylelikle İspanya Devleti'ni temsilen 17 otonom bölge oluşturuldu. (Bask Devleti, Navarra, Cataluna, Galicia, Andalucia, Valansiya Devleti, Asturias, La Rioja, Cantabria, Castilla-Leon, Castilla-La Mancha, Baleares Adaları, Kanarya Adaları, Murcia, Extramadura, Aragon ve Madrid.) Anayasanın pratiğe geçmesi için, bölgelerde seçilen parlamenterlerin ve partilerin kendi bölgeleri için bir statü hazırlamaları gerekiyordu. Bu statü sonradan Merkezi Ulusal Parlamento tarafından kabul edilecekti. Diktatör döneminden önce bağımsız bir statüye sahip olan bölgeler (Bask Devleti, Katalonya ve Galisya) tecrübe sahibi olmaları nedeniyle, 1978 anayasasının otonom modeline ilk ulaşan bölgeler oldu.

1978 anayasasının 2. maddesine göre, otonomilerin, milliyetlerin ve bölgelerin hakları tanılacak; bayrakları ve bölgedeki

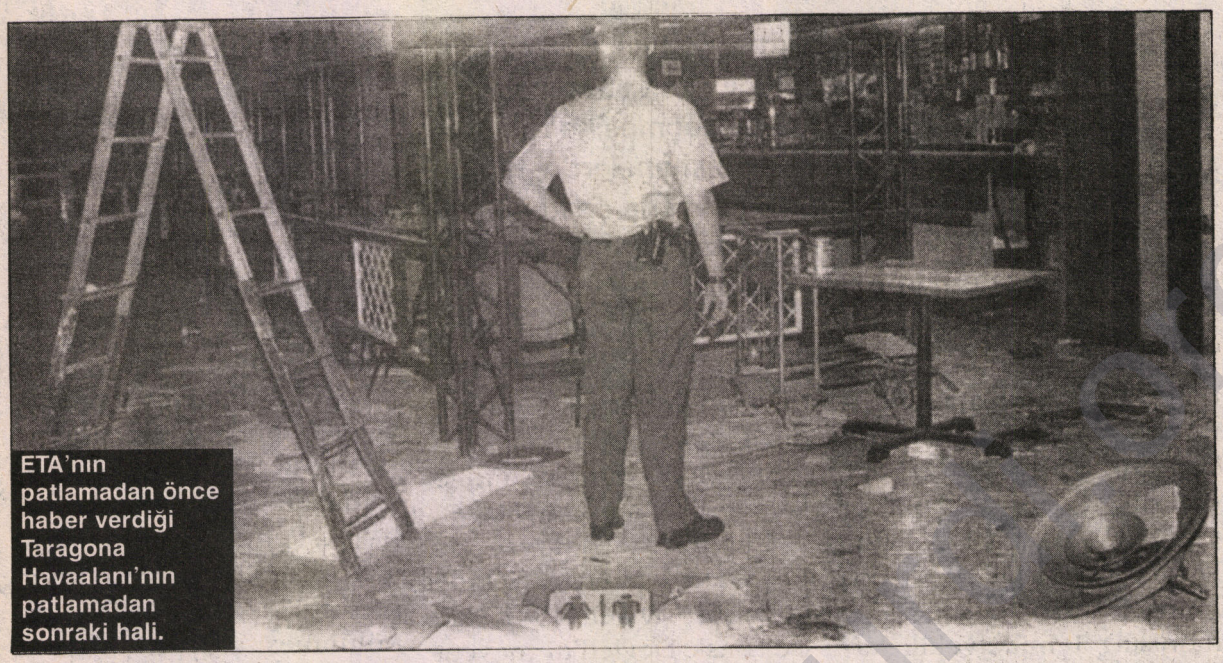

ETA'nın patlamadan önce haber verdiği Taragona Havaalanı'nın patlamadan sonraki hali.

1975'de ETA tarafından kurulan "Koordinara Aberizale Soziialista" (= KAS), gerek ETA'yı ve politik kanadı olarak tanılan HB'yı, gençlik örgütü Jarrai'yi, LAB adındaki sendikayı ve gerekse de diğer radikal örgütleri içerisinde bulunduruyor. ETA ve HB temel taleplerinden caymayıp, bu talepleri Franco diktatörlüğünün sona ermesiyle KAS vasıtasıyla sürekli dile getirdi. 5 maddeden oluşan temel talepleri şunlar: Genel af, İspanya devletinin anayasasına 'kendi kaderini tayin etme hakkı' maddesinin eklenmesi ve Navarra eyaletinin Bask Devleti'ne entegre edilmesi.

ulusun dilleri özel bir saygıyla korunup resmileştirilecek ve fakat İspanya Devleti'nin birliği bölünemiyecektir.

İspanya devletinin otonom bölgeleri, anayasaya göre kendi seçim haklarına, kendi hükümetine, kendi parlamentolarına, kendi kanunlarına, kendi idaresine ve kendi teşkil ettiği güçlerine sahip. Bölgelerin kendilerinin hükmedebildiği alanlar şunlar: İç örgütler, iletişim, ekonomi, ziraat, balıkçılık, kültür, turizm, spor, sağlık işleri ve polisiye. Merkezi hükümet ise savunmayı, gümrük resmini, iç göç normlarını, para ve temel yasaları, dış siyaseti, yargıyı ve genel eğitim kanunlarını üstleniyor.

1977 seçimlerinde Bask Devleti'nden seçilen tüm milletvekilleri 14 Kasım 1978'de bir araya gelip, otonom statüsünü yazmak için bir komisyon oluşturdular. 20 kişiden oluşan komisyona, Bask Devleti'nde bulunan değişik partiler katıldı. (5 PNV, 5 PSOE, 3 DCE, 2 EE, 1 sağcı Partido Popular= PP ve ayrıca 4 radikal küçük Bask partileri.) Otonomi statüsü, milletvekiller tarafından 29 Aralık 1978 kararlaştırılıp, 21 Temmuz 1979'da Ulusal Parlamento'ya sunuldu ve orada kabul edildi. 25 Ekim'de bu otonomi statüsü Bask halkına sunuldu ve halkın yarısından fazlası Guipuzcoa, Vizcaya ve Alava bölgelerini onayladı. Navarra bölgesi ise kendi otonom statüsünü kurdu. Bask otonom statüsünde yer alan karara göre, 9 Mart 1980'de, ilk seçim gerçekleştirildi. Her eyalete (Guipuzcoa, Vizcaya ve Alava) 20 milletvekili seçme hakkı verildi. Bu seçime, ETA'nın politik kolu olarak tanılan Halk Birliği (Herri Batasuna= HB)

Bask Devleti'ne otonom verilmesi, ETA'nın politik etkinliğini ve desteğini yok etme hedefiyle yapılmıştır. Lakin 15 yıl geçmesine rağmen, hâlâ yüzlerce insan hapishanelerde bulunmakta, HB halkın % 15'ten fazla desteğini almakta, milletvekilleri Madrid'de bulunan Ulusal Parlamento ile Navarra ve Bask Devleti'nin otonom parlamentoların içerisinde bulunmakta.

dahil, her parti katıldı. Seçimi PNV 25 parlamenterle kazandı. HB 11, Partido Socialista Obrero Espanol (PSOE) 9, IE (Bask Sol Birliği) 6, UCD 6, PP 2 ve Komünist Partisi (Partido Comunista) 1 milletvekili kazandı.

31 Mart 1980'de, Franco diktatörlüğünden sonra ilk Bask Parlamentosu açıldı. 24 Nisan'da parlamento ilk otonom hükümeti onayladı ve 23 Mayıs'ta da parlamenterler ilk kanunlarını çıkardı. 1936 iç savaşından beri ilk defa başa gelen Bask hükümeti, ilk hükümet başkanını (Carlos Garaikoetxea) ve 13 bakanını seçti. Bakanların görev alanı; başkan yardımcılığı, eğitim, kültür, adalet, içişleri, ekonomi ve vergi, iş sanayi, trafik, deniz işleri, yapı işleri, turizm, sağlık işleri ve ziraat bakanlıkları şeklinde.

15 yılı aşkın bir süredir, Bask Devleti'nde ekonomik, sosyal, politik ve kültürel yönetim Bask hükümetinin elinde bulunuyor. Bu idari yönetimler arasında, otonom polis faktörünü öne çıkarmak gerekir. Kendi eğitim merkezine ve 9 000 üyesine sahip. Bask devletinde ayrıca kendi dilinde yayın yapan bir otonom televizyonu ve radyo istasyonları bulunmakta.

Katalonya Bölgesi de Bask Devleti'nin düzeyine gelmiştir. Diğer 15 bölge ise, Bask Devleti'ni mevcut otonom devlet modellerinin içerisinde örnek bir statü olarak değerlendiriyorlar.

ETA'NIN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

ETA'nın kökleri 1952'de, PNV'den ayrılan EKİN (Yapmak) gençlik grubunda bulunuyor. EKİN senelerce PNV ile beraber Franco faşizmine karşı bir birlik çabasında bulunmuştur. Fakat PNV'nin pasifliğinden dolayı birleşemediler. EKİN, 1959 yılından beri hareketlerini ETA adı altında yürütmektedir. 1964 yılına kadar gerçekleştirdikleri bombalı eylemler, propaganda yaratma amacıyla yapılmıştır.

ETA'nın bu ilk dönemi, militanlarını eğitme, araştırma ve ideolojik bir dönem olarak değerlendirilmelidir. Yavaşça sol alana yerleşip ulusal kurtuluş mücadelelerine; Küba, Vietnam ve Cezayir modellerine değinip bir taslak kurmuşlardır.

1964 yılında, IV. kongresini gerçekleştirdiğinde "Sosyalist sistemi" savunup, o andan itibaren artık bir sosyal radikalizm çizgisini takip edip, kendisini marksist-leninist hareket olarak dünyaya tanıttı. Bu radikal adımın sonucu olarak, ETA içerisinde milliyetçilik git gide azalırken, kendi sınıf savaşını İspanya'da bulunan ayrı radikal hareketlerle birleştirme düşüncesi gelişiyor ve bunun sonucu da hareketin üçe bölünmesi oluyor.

Birinci bölünme 1969'da gerçekleşip, ETA-BERRI (yeni ETA) adını taşıyor. Bu grup maoist çizgiyi takip etti. Bir süre sonra kendini Movimiento Comunista de Espana (İspanya komünist Hareketi= MCE) olarak tanıttı. 1970'de troçkist ideolojiyi taşayan ETA-IV Asamblea (ETA-IV Kongre) grubu oluştu.

Bunlar 1972 yılında, İspanya'nın en büyük troçkist grubu olan Liga Comunista Revolucionaria (Devrimci Komünist Ligi) ile birleşti. Ve son olarak 1974 yılında ETA'nın politik askeri kanadı (ETA Politik-Militarist) örgütten ayrıldı. Bu grup daha sonra İzguierda de Euskadi (Euskadi'nin Solu) olarak ismini değiştirdi ve sonunda İspanya'nın Partido Socialista Obrero Espanol=PSOE (Sosyalist Partisi) ile bütünleşti.

Bu yıllar içerisinde, faşist Franco'nun diktatörlüğüne karşı gerçekleştirdiği

eylemlerle, ETA Bask halkı tarafından takdir ediliyordu. 1970 yılında Burgos şehrinde, devlet tarafından yargılanan ETA üyeleri "Burgos davası"nda (Proceso de Burgos) halkın tümüyle desteğini ve saygısını aldı. Bu davada vatan hainliği gerekçesiyle yargılanan ETA'cılar, güçlü iradeleriyle İspanya devletini yargılamışlardı.

Mahkeme kararınca 6'sı ölüme mahküm edilidi, 9'u uzun yıllara varan hapis cezasına çaptırıldı ve biri serbest bırakıldı.

Bu yıllarda ETA, başka ülkelerin ulusal kurtuluş örgütleriyle ilişkiye geçti. Özellikle IRA ve Filistinli örgütlerle ittifak kurdu. ETA 1971 yılında Bukarest'te Avrupa Kürt üniversitelileri tarafından düzenlenen kongreye de bir heyetle katıldı.

ZOR ÇÖZÜM

1975'de ETA tarafından kurulan "Koordinara Aberizale Soziialista" (= KAS), gerek ETA'yı ve politik kanadı olarak tanılan HB'yi, gençlik örgütü Jarrai'yi, LAB adındaki sendikayı ve gerekse de diğer radikal örgütleri içerisinde bulunduruyor. KAS baştan beri İspanya devletinin 1978 anayasasını red etti, çünkü onlara göre Bask halkının yarısından fazlası seçimlerde otonomi modeline hayır demişlerdi. Anayasa'nın 2. maddesine, yani İspanya Devleti'nin bölünmemezliği ve kendi kaderini tayin hakkını içermemesi, KAS için kabul edilmeyecek noktalardı. ETA ve HB temel taleplerinden caymayıp, bu talepleri Franco diktatörlüğünün sona ermesiyle KAS vasıtasıyla sürekli dile getirdi.

5 maddeden oluşan temel talepleri şunlar: Genel af, İspanya devletinin anayasasına 'kendi kaderini tayin etme hakkı' maddesinin eklenmesi ve Navarra eyaletinin Bask Devleti'ne entegre edilmesi.

İspanya armasının vermeye çalıştığı güçlük mesajı zayıflıyor.

YENEN DE YOK, YENİLEN DE

Bask Devleti'ne otonom modelinin sunulması, ETA'nın politik etkinliğini ve desteğini yok etme hedefiyle yapılmıştır. Lakin 15 yıl geçmesine rağmen, hâlâ yüzlerce insan hapishanelerde bulunmakta, HB halkın % 15'ten fazla desteğini almakta, milletvekilleri Madrid'de bulunan Ulusal Parlamento ile Navarra ve Bask Devleti'nin otonom parlamentoların içerisinde bulunmakta.

ETA ile başa çıkamayan ve HB'yi yok etmek için devamlı şiddet kullanan polise karşı, Bask Devleti'nde bulunan tüm partiler tarafından, "Acuerdo de Normalizacion y Pacificacion de Euskadi" (Bask için normalizasyon ve pasifikasyon birleşimi = NPE) adında bir platform kuruldu. Bu birleşim Bask Devleti'nde yaşanan savaşı durdurmak, ETA ve HB ile Devlet arasında diyaloğ kurmak amacıyla kurulmuştur.

Bugün yaşanan Bask probleminin çözümünü şöyle değerlendirebiliriz: ETA ve HB'nin ir askeri üstünlüğü ellerinde tutabilmeleri mümkün görünmüyor. Kısa bir süre içerisinde de, Fransa ile İspanya Devleti'nin sınırını aşıp bir Sosyalist Bask ülkesini kurmak da ETA ve HB için imkansız gözüküyor. Bu yüzden diyaloğu hedefleyen ETA ve HB üç temel talep üzerinde tartışıyor: Genel af, kendi kaderini tayin etme hakkı ve Navarra eyaletinin Bask Devleti'ne entegre edilmesi.

Senelerden beri PNV, ETA'nın silahlarını bırakması için, NPE üzerinden bir çözüm arıyor. İspanya devleti anayasasını değiştirip kendisini bir federal devlete dönüştürmesi, tüm tutsakların serbest bıkakılması ve Navarra eyaletinin Guipuzoa, Vizcaya ve Alava arasında bir kurumsal ilişki içinde tarif edilmesi, en gerçekçi çözüm olarak değerlendiriliyor. ■

Sadık **KOLUSARI**

Globalleşme ve çürüyen sistem

Belli bir ülkenin sınırlarında başlayan yutma yutulma yarışı yurtdışına da taşmış, uluslararası alanda da yutma yutulma mücadelesi tüm hızıyla devam ederken, sadece şirketlerin değil, devletlerin de birbirine boyun eğdirme süreci yaşanmıştır. Ülke pazarlarının kaynaşması, dünya pazarı kapısına dayanmıştır. Artık imal edilen mallar üzerine "made in USA", "made in Germany" , "made in Great Britain" değil, "made by Daimler Benz", "made by NEC" damgaları daha fazla yer almaya başladı.

Gelişmenin olmadığı hiç ama hiç bir tarihsel dönem olamaz. Ancak bilimsel ve teknolojik devrimin yol açtığı son 20-30 yıllık gelişmelerin hızı, daha önceki tarihsel gelişmelerin hiç bir yüz yılına hatta birkaç yüz yıllık bir sürecine sığdırılabilecek durumda değil. Bu gelişmelerin merkezinde kapitalist sistemin dünya çapında geldiği nokta (insanı, doğayı ve kendisini tahrip etme) ile bu gelişmenin çok yönlü sonuçları yer alıyor.

Bu yazının amacı bu gelişmeleri az ya da çok okuyucuya sunmak ve gidişatın geleceği üzerine kafa yoranlara sınırlı da olsa yardımcı olabilmek, eğer yapabilirse katkı sunmaktır.

Tarih bildiğini okuyor. Daha önce yazılan-çizilen bir çok şey geçersizleşiyor; hem yönetenlerin hem de yönetilenlerin eski mücadele stratejileri, araç ve gereçleri işlemez hale geldi/geliyor. Hem sermaye hem de emek cephesi yeni yol ve yöntemler uğruna arayış çabalarını yoğunlaştırıyor. Emek cephesi ve komünistlerin görevleri, benim açımdan başka bir yazının konusu olacak. Bu yazıda kapitalist sistemin durumu ve vardığı boyut üzerine bazı değerlendirmelerde bulunacağım. Kapitalist sistemin karşılaştığı aşılmaz krizlerin nedenleri ile sonuçlarını birbirinden ayırt etmek vazgeçilmez bir zorunluluktur.

Nedenleri tespit edememek, sadece sonuçlarla uğraşmak gibi bir darlığa yol açabilir. Örneğin işsizlik, nedenlerin sadece bir sonucudur. Kapitalist sistemin ekolojik, kültürel, siyasal ve toplumsal krizlerinin nedenleri detaylıca kavranmadan, onu yıkacak o denli güçlü projeleri hayata geçirmek mümkün değildir.

Kapitalist sistem işleyişinin özünde ta başından beri karekteristik özellik, kâr ve rekabet ilkesidir, benliktir, egoistliktir. Büyük işletmelerin küçük işletmeleri yutması ve giderek büyümeleri süreci, kapitalist sistemin tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte var olmuş ve kapitalizmin tekelcilik aşamasına varması ile birlikte bu süreç hem yeni şekiller almış hem de çok daha büyük bir hız kazanmıştı.

Küçük şirketler tekelci şirketlere ya bağlılığı kabullenerek (bir süre daha yaşamak umuduyla) onların denetimine girmiş ya da en kısa zamanda yok olmuşlar/yok oluyorlar. Belli bir ülkenin sınırlarında başlayan bu yutma yutulma yarışı yurtdışına da taşmış, uluslararası alanda da yutma yutulma mücadelesi tüm hızıyla devam ederken, sadece şir-

ketlerin değil, devletlerin de birbirine boyun eğdirme süreci yaşanmıştır. Bütün bu süreçler yaşanırken gelişim, sürekli bir üst boyuta erişmiş ve bugünkü duruma gelinmiştir. Birincisi; ülke pazarlarının kaynaşması, dünya pazarı kapısına dayanmıştır.

Artık imal edilen mallar üzerine "made in USA", "made in Germany" , "made in Great Britain" değil, "made by Daimler Benz", "made by NEC" damgaları daha fazla yer almaya başladı. Çünkü artık mallar "ulusal" devlet veya uluslararası mallar olarak değil, şirketlerarası mallar olarak üretiliyor. İkincisi; tekniğin ve pazarların gelişip kaynaşması artık daha fazla iş yerinin açılması anlamına gelmiyor. Tam tersine insanların yığınlar halinde toplumsal iş hayatının dışına itilmesi anlamını taşıyor. Bugünkü globalleşme iş alanları için, işçi kapasitesinin daha da daraltılması demektir. Bugün yeryüzünde 120 milyon resmi işsiz vardır ki, ben en az bir o kadar işsizin olduğuna kesinlikle inanıyorum.

Globalleşme bir yandan hızla ekonomik pazarların kaynaşmasına yol açarken, diğer taraftan insanların arasına uçurumlar açmaktadır. İnsanların kaynaşmasını bu sistem hiç bir zaman beceremeyecektir.

Üçüncüsü; bu günkü teknolojinin ve bilimin yol açtığı gelişim artık kapitalist sistem sınırları içerisinde çözülemeyecek veya hafifletilmeyecek çelişkiler doğurmuştur. İnsanlık, kardeşlik, eşitlik ve ilerleme temelindeki yeni bir atılımı ger-

Dünya çapındaki toplumsal ve kültürel gelişmeler gerçek bir dünya toplumuna dönüşebilecekse bu ancak ve ancak yeryüzündeki tüm insanların kardeşliği temelinde mümkün olabilir ki bu, insanlararası sınıfsal farklılıkların ve tüm eşitsizliklerin ortadan kalkmasını gerektirmektedir. Oysa kapitalizm eşitsizlikler üreten, eşitsizliklerini sürekli büyüten bir toplumsal düzendir. Bu anlamda gerçek anlamda dünya toplumu veya dünya ekonomisi bugün hayaldir.

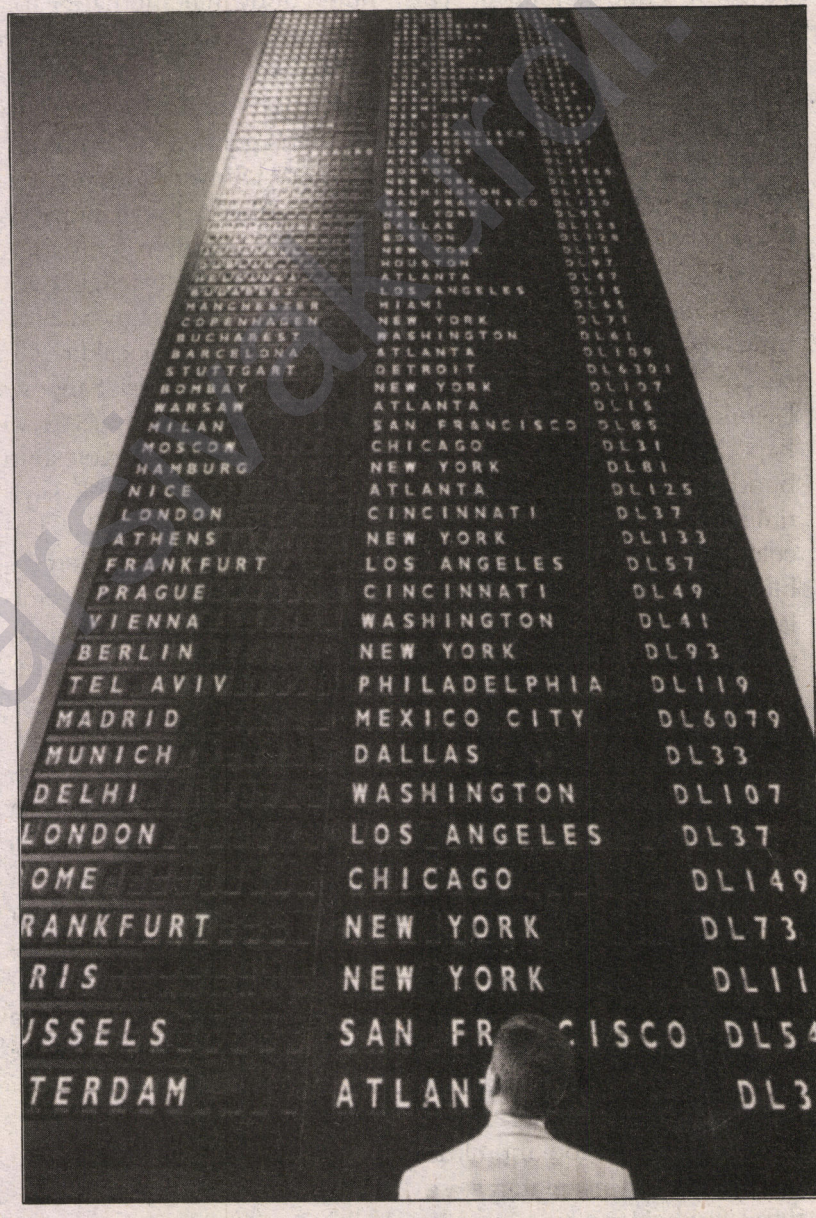

SONSUZ REKABET Kapitalizm var oldukça rekabet de olacak ve ekonomik kaynaşma sadece ayakta kalabilenlerin kaynaşması olacaktır.

çekleştirme ve yeni bir uygarlığı başlatmak için şirketlerin egemenliğine son vermek ve milyonların kendilerini yönetecek bir sistemin doğmasına yol açmak gerekiyor.

Çünkü kapitalizm, sadece kendi dışındakileri veya karşıtlarını tehlikeye atmıyor. Kendi siyasal ve toplumsal dayanaklarını da yok ediyor. İnsanı insanlığa yabancılaştırırken, doğayı yok etme tehdidi ile yüz yüze getirirken, kendi ekolojik, kültürel ve sosyal dayanaklarını da her gün biraz daha yemekte/yıkmaktadır.

Sistemin sorunlarını çözecek veya belli bir dönem erteleyebilecek bir alternatifinin olmadığını anlamak gerekiyor. İşin içinden çıkamayan bazılarının "tarihin sonu" demeleri, soruna karamsar yönden yaklaşımın izahıdır. Tarihi yaratan hep halklar olmuştur, onlar bundan sonra da kendi tarihlerini yaratma becerisini gösterecekleridir. Dördüncüsü; gelişim bir dünya ekonomisine ve dolayısı ile bir "dünya toplumu"na doğru hızla ilerlerken, gerçek bir dünya toplumu mevcut kapitalist sistem çerçevesinde oluşamaz/oluşturulamaz.

Kapitalizm var oldukça rekabet de olacak ve ekonomik kaynaşma sadece ayakta kalabilenlerin kaynaşması olacaktır. Dünya çapındaki toplumsal ve kültürel gelişmeler gerçek bir dünya toplumuna dönüşebilecekse bu ancak ve ancak yeryüzündeki tüm insanların kardeşliği temelinde mümkün olabilir ki bu, insanlararası sınıfsal farklılıkların ve tüm eşitsizliklerin ortadan kalkmasını gerektirmektedir. Oysa kapitalizm eşitsizlikler üreten (eşitsizliklerini de sürekli büyüten) bir toplumsal düzendir. Bu anlamda gerçek anlamda dünya toplumu veya dünya ekonomisi bugün hayaldir.

Belli bir ülkenin insanlarından küçük veya büyük bir kesimi üretimin ve rekabetin dışına itilebilir. Ama bir Kuzey-Güney kutuplaşmasını düşünün; dünyanın herhangi bir bölgesi/coğrafyası nasıl üretim veya rekabet dışı bırakılabilir? Bu, toplumların tüketilmesi anlamına gelmez mi? Bu mümkün mü? Dünyanın Kuzey-Güney farklılığı/çelişkisi bu yöndedir. Kapitalizm rekabetsiz/çelişkisiz olmayacağına göre gidişat, kapitalizm var oldukça bu rotada olacaktır.

İsviçre'de Endüstri, Sanat ve Hizmet Sendikası'nın (SMUV) "SMUV Zeitung" gazetesinin 24 Temmuz 1996 tarihli sayısında naklettiği rakamlar işin korkunçluğunu yeteri derecede gözler önüne seriyor sanırım: Ekonomi dergisi "Forbes"in yaptığı bir hesaplamaya göre, dolar milyarderi olan 358 kişi, yaklaşık olarak dünya nüfusunun % 45'i olan 2 milyar insanın toplam varlığı kadar varlığa sahip. Evet bir tarafta 358 kişi, diğer tarafta 2 milyar insan. Şimdi burada artık bir eşitliğin olmadığından söz etmek artık yetmez. Artık itiraf etmek gerekiyor, eşitsizlik öyle bir noktaya vardı ki insanlık yok olmakta. Ve zenginin daha zengin fakirin daha fakir olma süreci katipalizm var oldukça devam edecektir. Globalleşen dünya mal pazarı, ne üretimde ne de tüketimde insanlara yer vermediği zaman, kendisini ayakta tutan düzenlemelerin ve bağlantıların kopmasına yol açacak, bindiği dalı kesecektir.

Sonuç olarak, ya kapitalist sistem çarkı nasıl ki tek tek insanları/grupları işlevsizleştirme/yok etme noktasına getirmişse dünyanın belli coğrafyalarındaki toplumları da işlevsizleştirecek ve yok edecek; ya da toplumlar o sistemi yeryüzünden tarihin çöplüğüne atacaklardır. Artık yeryüzü ikisine dar geliyor.

Sistemin aşılması için objektif koşullar kendisini dayatmışken, kapitalizmi yaşatmak (uluslararası burjuvazi) veya kapitalizmi aşmak (dünya emek cephesi) isteyen öznelerin nasıl müdahale edebileceklerine, ne yapılması gerektiğine dair mücadele ve çırpınışları devam ediyor. (Mücadele ve çırpınış diyorum, çünkü emek cephesinin mücadelesinin insanlığın kurtuluşu yönünde yeni atılımların müjdecisi olacağı öngörüsünün karşısında, burjuva cephesinin çırpınışlarının onları boğulacakları bu bataktan kurtaramayacağını dile getirmek istiyorum.)

ÇÜRÜYEN SİSTEM

Kapitalist sistemin girdiği bunalım evrenseldir, kalıcıdır ve öldürücüdür. Bunalım sistemin kültürel, sosyal, ekonomik ve politik bütün alanlarına girmiş ve gittikçe derinleşmektedir. Sistem çürümeye başlamış olup dökülmeye uzak değildir. Sistemi zorlaştıran, herhangi bir dış olgu veya müdahale değil, bizzat sistemin kendi yapısıdır, kendisidir. Zaten çaresiz-

lik de buradan kaynaklanıyor. Yaşlanmış, çökmüş ve tüm tedavilere rağmen ölümden kaçamayacak/kurtulamayacak bir hasta duruyor karşımızda. Hastanın hastalığı o kadar korkunç ki bugüne kadar görülen bir cinsten değil; kendisini yavaş yavaş yiyip bir bitişe doğru giderken, çevresindeki canlı-cansız her varlığı da yok etmekle tehdit ediyor.

Dünyanın belli ülkeleri muazzam bir ekonomik gelişme göstermiş ve hâlâ göstermeye devam ederken hastalık bu ülkeleri de sarmış durumda. Yani hastalık/çaresizlik dünyanın şu veya bu ülkesinde veya bölgesinde değil; tepeden tırnağa kapitalist sistemin tümünde, bir bütün olarak dünyada hüküm sürüyor. Dünyayı yutma mücadelesinin üç güçlü rakibi (ABD, Japonya ve Almanya beyinli/önderlikli Avrupa) karşılaştıkları iç sorunlarla toplumsal kaynaşmaların, çalkantıların ve onarılmaz sonuçların telaşı içindeler. Dünyayı yönetmeye kalkan bu ülkeler bırak dünyayı, kendilerini yönetmekten acizler. Kapitalist sistemin motor güçleri olan bu ülkeler şaşkın bir haldeler; motor görevini yapmıyor, işlemiyor artık. Motor yoksulluk, işsizlik ve insan hakları ihlallerinin hızla arttığı bir hal almış durumda. "Avrupa Topluluğu ülkelerinde 1985'te 50 milyon insan, toplam nüfusun % 15'i, yoksulluk içerisinde yaşıyorlardı. Resmi rakamlara göre yoksulluk sınırının ortalama gelirin takriben % 41'i olarak görülen ABD'de 33 milyon insan, halkın % 14'ü, yoksul olarak tanımlanıyordu. Yedi yıl sonra, 1992'de, ABD'de 35.7 milyon yoksul var." (1)

Ya kişisel olarak herkesin kendi ayakları üzerinde durması (ki bu mümkün değil), ya da kimsesiz/perişan bir halde yığınla sorunu olan veya yığınla sorun doğuracak bir insan durumu doğdu ortaya.

Ekonomi dergisi "Forbes"in yaptığı bir hesaplamaya göre, dolar milyarderi olan 358 kişi, yaklaşık olarak dünya nüfusunun % 45'i olan 2 milyar insanın toplam varlığı kadar varlığa sahip. Evet bir tarafta 358 kişi, diğer tarafta 2 milyar insan. Şimdi burada artık bir eşitliğin olmadığından söz etmek artık yetmez. Artık itiraf etmek gerekiyor, eşitsizlik öyle bir noktaya vardı ki insanlık yok olmakta.

Herşey doğar, gelişir en üst sınırlarına kavuşur ve çürümeye başlar. Hayvanlar, insanlar ve toplumlar da şöyle ya da böyle, daha hızlı veya daha yavaş gelişim ve çürüme aşamalarından geçerler. İlkel komünal toplum, köleci toplum ve feodal toplum bu şekilde doğdular ve öldüler. Bizim 'cici kapitalizm' de doğdu, gelişti ve şu an kendini "Postmodernizm" "Risklitoplum" vb. olarak adlandırdığı bir krizli aşamada bulunuyor. Bu aşamaya 'çürüyen kapitalizm globalleşmesi aşaması' demek daha uygun düşüyor.

Bir sistem ölüm sınırına dayandığı zaman, sahipleri onu kurtarmaya çalışacaklardır. Kurtarmak için ellerinden gelen herşeyi esirgemeyeceklerdir. Fakat eğer sistem çürüme/dökülme aşamasına girmişse sadece bir ömür uzatma mümkün olabilir, kurtarmak değil. Bu konuda en iyi tanık tarihin kendisidir. Ancak bu, "sistem nasıl olsa kendiliğinden yıkılacak" mantığına yol açmamalı; sistem ne kadar çürüse de onu tarihin çöplüğüne atacak devrimci özne ortaya çıkmadan, sistem yaşamını devam ettirebileceketir.

Bugün yeryüzünde kapitalizm hüküm sürmektedir. Ve kalıcı bir krize/hastalığa düşmüştür. İşsizlik, yoksulluk ve baskı sürekli artmaktadır. Korkular ve sonuçlar korkunç.

Dünya çapındaki kriz kapitalizmin ekonomik, sosyal, ekolojik, kültürel ve politik sistem krizidir.

Burjuva araştırmacıların kriz konusundaki düşüncelerine kısa bir yer vermek sanırım yararlı olur. Onlar krizin aşılması konusunda henüz bir fikir edinmiş değiller, edinemezler de.

"Her halükârda gelecekte hangi değerlerin (araç ve yüntemlerin, ç.n.) geçerli olabileceğini bilmediğimizi itiraf etmek zorundayız." (2)

Gelecek hakındaki düşünceler ne kadar belirsizleşirse yönetimlerin çaresizliği ve zoru artmaktadır/artacaktır. Daha bu günden yöneticiler/hükümetler aşılmaz/giderilmez sorunlara sahipler. Yönetenler ile halklar arasındaki uçurum git-

tikçe büyüyor. Yönetenler "barışçıl" yollarla yönetemez duruma geldikçe, sürekli zoru uyguluyor/uygulayacaklar. Kendi ağızlarından dinleyelim:

"Değişikliklerin yol açtığı bütün sarsıntılar 'yönetememezlik' tehlikesine doğru yöneliyor ve hükümetlerin alışagelmişin dışındaki önlemleri çağrıştırıyorlar." (3)

Çürüyen kapitalist sistemin, hükümetlerin "alışılagelmişin dışındaki önlemler" olarak adlandırılan ZOR YÜNTEMLERİ'nde bir artış olacağını, fakat bununla da bir çözüme kavuşamayacaklarını belirtmem gerekiyor. Hatta onların diliyle "çözülenler yerine, daha fazla sorun doğuyor." (4)

Kapitalist sistemin çürüyen aşamasının çıkışsızlığını izliyoruz. Sistem, gelişmişliğinin son sınırına varmış durumda. Ve insanlığın bügünkü ve gelecekteki beklentileri bu sistem tarafından artık yerine getirilemez. Sistem içi bir kurtuluş imkanı yoktur. Bu yüzden insanlık bu sistemi aşma görevi ile yüzyüzedir. (Bu görevin nasıl yerine getirilebileceği konusundaki düşüncelerimi daha sonra belirtmeye çalışacağım.)

Kapitalist sistem son aşamasına girdiği için yönetenler ağlıyorlar; ağlayabilirler ama çaresizce. Yönetenlerin iki araştırmacısının hazırladıkları bir kitapta bakın ne deniliyor:

"Ağlamanın faydası yok. Fakat 'gözler kapalı yürüme' parola olamaz. Daha çok gözleri aç, vaziyeti analiz et, fantezileri hareket geçir, yol göstergesini doğru yöne yönlendir, perspektifler geliştir, olmak zorunda olanları ifade et." (5)

Sonunda olduğumuz aşama, kapitalist toplum düzeninin son aşamasıdır. Elbette yönetenler, bu sistem sayesinde kâr üstüne kâr eden sömürücü kesit, düzen içi "çözümler" veya "iyileştirmeler" için uğraşacak. Sistem içi bir çözümün bulunmadığını ve bu çabaların insanların bu sistem koşullarında inleyen büyük çoğunluğu için olmadığını, hatta onların yaşamlarını tehdit ettiğini bilince çıkarmak zorundayız. Bu anlamda çalışan yığınların düzeni aşacak/yıkacak örgütlenmesinin yaratılması/güçlendirilmesi ve sosyalizm mücadelesinin yükseltilmesi gerekiyor.

Evet bu "beyler", ister ağlar isterse sistemi kurtarma çırpınışlarını çaresizce sürdürürler, ama bilinmesinde yarar var; bundan sonra "olmak zorunda olanları" sineye çekmekten başka çareleri de yok. Ölüyorlar. Dünyayı yönetmeye devam etmek istiyorlar, fakat kendilerini çaresizlik yönetiyor. Hep onlar gülecek değil ya, biraz da onlar ağlasın biz gülelim. Dünyayı yaratan emek ve emekçiler işsiz/güçsüz yüz üstü bırakılıyor. Emekçilerin yarattığı bilimsel ve teknik ilerlemeler, emekçilere karşı kullanılıyor. Bu durum bir taraftan emekçilere ayakta kalabilmeleri, yaşayabilmeleri için daha gelişkin bir mücadele yaratması görevini dayatırken, burjuva cephesine de mevcut ortamın körükleyeceği bir emekçiler savaşını nasıl bastırabileceği konusunda derin derin düşündürüyor. Çünkü bugüne kadar yığın kavgasını bastırmada kullandığı araçlar artık işlemez oluyor. Onların da belirttiği gibi:

"İnsanın emek gücünün tüm zenginliklerin kaynağı olduğu bir aşamanın sonundayız. Teknik ilerleme sürekli daha fazla insan emeği yerine geçti. Gelişim sadece koşullara bağlı yeni iş yerleri getiriyor; Almanya'daki tüm imal yatırımlarının hemen hemen yarısı işyerlerinin tasarrufunu amaçlıyor. Keynes ve O'nun politik ekonomik düşüncesi olan 'iş yerlerinin açılması için yatırımların canlandırılması' düşüncesi öldü." (6)

Sonunda olduğumuz aşama, kapitalist toplum düzeninin son aşamasıdır. Elbette yönetenler, bu sistem sayesinde kâr üstüne kâr eden sömürücü kesit, düzen içi "çözümler" veya "iyileştirmeler" için uğraşacak. Sistem içi bir çözümün bulunmadığını ve bu çabaların insanların bu sistem koşullarında inleyen büyük çoğunluğu için olmadığını, hatta onların yaşamlarını tehdit ettiğini bilince çıkarmak zorundayız. Bu anlamda çalışan yığınların düzeni aşacak/yıkacak örgütlenmesinin yaratılması/güçlendirilmesi ve sosyalizm mücadelesinin yükseltilmesi gerekiyor. "Dünya çapındaki kriz, kapitalizmin ekonomik, sosyal, ekolojik, kültürel ve politik sistem krizidir. (...) Kapitalizmin krizinin alternatifi kapitalizmin iyileştirilmesi değil, aksine yeni bir toplum düzeni, kendisini komünizme doğru geliştirecek sosyalizmdir." (7)

Gelecek kiminse gelecek için mücadeleyi yürütecek olanlar da onlardır. Geçmişi kurtarmaya yönelik burjuva çalışmaları insanlığın geleceğine değil, burjuva azınlığın; iki milyarın karşısında duran o 358 kişinin sömürü çarkının daha da pekiştirilmesine yöneliktir. Gelecek sömürücü kesitin değil, çalışan ve çalışmak için uğraşan emekçi yığınlarındır, milyarlarındır. Özgür ve sömürüsüz geleceği belirleyecek olan komünist partilerde örgütlenen, onların öncülüğünde yükselen halkların mücadelesidir.

Halklar dikkatlerini geçmişe değil, geleceğe çevirmelidir. Çünkü geçmiş geri dönmeyecek biçimde geçip gitmektedir. Kapitalizm kendi ekonomik ve toplumsal dayanaklarını da yıkmaktadır. Tarihinin ilk aşamalarında ilerici bir rol oynayan kapitalist sistemin geldiği son aşamada "her yönlü tehdit vardır." (8)

Kapitalist sistemin bugünkü tablosu sık sık 'gelecek korkusu' üzerinde tartışmalara yol açmaktadır ki, aslında sorunu sadece gelecek korkusu olarak ele almak yetmez. Gerek dünya genelinde gerek ülkemiz coğrafyasında yaşanan felaketler beklenmedik boyutlara erişmiş ve 'bugün korkusu' yaşamın tüm alanlarına sinmiş durumda.

Kapitalizm toplumsal düzen olarak tarihsel olarak biterken, geleceğin tek adayı sosyalizmdir. Bu yüzden sosyalizm uğruna mücadelelerin geliştirilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

SON SÖZ

Ya insanlığın ve doğanın kurtarılması ya da tüm yaşamın sonu; insanlığın kurtarılması kapitalist sistemin aşılmasını şart koşuyor. Bu ise, işçi sınıfının örgütlü mücadelesini gerektiriyor. "Bu bize insanlığın mutlu ve özgür geleceği için komünizm uğruna mücadeleyi dayatıyor." (9) ■

● KAYNAKLAR:

1) 1993 Mannheim Kongresi'nde kabul edilen DKP (Almanya Komünist Partisi) Programatik Yönelim Tezleri, s.4.

2) Yehezkel Dror, Yeryüzü Daha Yönetilebilir mi? 1994, s.78.

3) Age. s.285

4) Age. s.296.

5) Age. s.8.

6) Herbert A. Henzler/Lothar Speath, Almanlar Daha Kurtarılabilir mi? Krizden Yükselişe, 1993, s.54.

7) 1993 DKP Programatik Yönelim Tezleri, s.4-5.

8) Ulrich Beck, Teknikten Özgürleşmek-Tekniğin Özgürleşmesi, NOMA dergisi, 5/95.

9) 1993 DKP Programatik Yönelim Tezleri, s.30.

Horst **GOBRECHT**

Alman Komünist Partisi'nin (KPD) yasaklanmasının 40. yılı...

Burjuvazi hata yapar ama aptal değildir

Burjuvazi KPD'yi yasakladı, fakat onu ve yasaklama gerekçelerini komünistlere karşı bir koz olarak kullanmaktan da hiç vazgeçmedi. Kısa tarihimizin bize gösterdiği gibi bu koz burjuvazi tarafından gerekli görüldüğü andan itibaren uygulanarak; hem komünistlere ve hem de demokrat insanlara gözdağı verilmek istenmiştir.

"Kim ki DAC'ın (Demokratik Almanya Cumhuriyeti) uluslararası hukuka uygun tanımasını talep ediyorsa, kim ki askeri silahlanmaya ve atom silahı yarışına karşıysa, kim ki siyasal görüşmeler için DAC'a gidiyorsa, kim ki çocuklarına DAC'da tatil yapması imkanı sağlıyorsa, kim ki Federal Almanya Cumhuriyeti'nin (FAC) toplumsal yapısını eleştiriyorsa, kim ki demokratik hareketler içerisinde etkin olarak çalışıyorsa; tamamen devlet tarafından sakıncalı, ya KPD'ye (Alman Komünist Partisi) mensup veya onun siyasal amaçlarını destekliyor gibi değerlendiriliyor. O, zorunlu olarak politik baskı altındaydı."

DKP 30 yıl sonra batı Almanya'da 50'li yılların anti-komünist politik havasını böyle karakterize ediyor. 1956'da komünist partisinin yasaklanması doruk noktasına ulaştı. O dönemin CDU (Hıristiyan Demokrat Birliği) hükümetinin bu anti-demokratik uygulamaları karşıtlarına sadece büyük kurbanlar vermekle kalmadı; bunun etkileri günümüze kadar sürmektedir. 1968'den beri Alman burjuvazisi bir yönüyle KPD'nin yasaklanmasını kaldırmadı ama, diğer taraftan da DKP, 1968'den beri legal komünist partisi olarak siyasi arenada politik bakımdan etkindir. Kim bunu yanılgı ve bir tesadüfi durum ve burjuva politik şizofrenliği olarak görüyorsa, o burjuvazinin stratejik düşünce hacmini küçüksüyor demektir.

Alman burjuvazisi geçen on yıl zarfında güç etkinliğini kanıtlıyarak, şiddet yöntemlerini hem ülkesinde uyguluyor, hem de enternasyonal düzeyde de etkinliğini güçlendirerek, adım adım ekonomik, politik ve ideolojik etkisini genişletmesini sürüyor. Böylelikle KPD'nin yasaklanması yalnızca tarihi aktüel işlev değildir, aksine FAC hakim sınıfı için stratejik bir opsiyona sahiptir.

İkinci Dünya Savaşı'nın kurbanlarının tümü daha gömülmemişken, tüm enkazlar daha bir tarafa atılmamışken ve faşist ideolojilerin barbarlıkları daha insanların kafasından silinip atılmamışken, eski karşıtlar hemen bir cephede buluştular:

ABD, faşizmin hüsrana uğramasıyla zayıflatılmış Alman emperyalizmi ile birlikte, mücadelesini dünya işçi sınıfı nezdinde güçlü morale sahip ve etkin olan Sovyetler'e karşı yükseltti. Bu ortak tutum Alman burjuvazisine imkan verdi; cephenin bir de devleti olmalıydı; FAC yaratıldı. Bu ortak kooperasyonun 'bedel'i olarak ABD elbette faşist geçmişi, ittifak partneri hatırına görmemezlikten gelmiştir. Kapsamlı biçimde anti-komünist geleneği sosyal demokratlar kadar enjekte eden Almanya burju-

vazisi, özellikle "iç düşman"a karşı savunma deneyimi konusunda ve Sovyet politikasının tesirine karşı güvenlikli önlemler almıştır.

Nitekim burjuva güçler, Alman militarizminin ve faşizmin yenilgisinden kısa zaman sonra, tekrardan kendi devlet restorasyonunu sosyalizme karşı direnme noktası olarak oluşturmaya girişmiştir; siyasi intikamcı, faşist ve emperyalist güçler için ülke yeniden yapılandırılmaya başlamıştır. Savaş sonrası ilk yıllarda ilerici güçler güçlüydü: Hitler'in ordusundaki askerlere savaş hazırlığını ve savaşı ret ettirmişlerdi; onlar Alman emperyalizminin savaş kışkırtıcısı olduğunu anlamışlardı.

Toplama kamplarından, cezaevlerinden ve sürgünden ülkeye dönüş yapan anti-faşist güçlerin ve daha önce 1933'de Hitler'in iktidara gelişine karşı direnen ve daha sonra Nazi Almanyası'nda direnişi illegal temellerde örgütleyen insanların sendikalarda, işletmelerde ve idari kurumlarda kapsamlı etkinlikleri vardı. Bu dönemde tekrar legale çıkan komünist partisi, anti-faşist mücadelede büyük kayıplar vermiş olmasına rağmen, örgütlü etkin güç olarak güncel sorunlarda müdaheleci ve yönlendirici idi. KPD'nin bu süreçte amacı tüm demokratik güçlerin birliğini sağlayarak, yeni bir anti-faşist Almanya'nın yapılandırılmasında etkili olmalarını sağlamaktı.

Sovyet birlikleri Almanya'nın bir kesimini (bu kesim daha sonra DAC olacaktı) işgal ettikleri esnada, savaş suçluları, Nazi partisinin üst düezy yöneticileri ve onların işbirlikçileri ile ekonominin finans kaynağında etkin olanlar, tutarlı biçimde etkisiz hale getirildi ve mal varlıklarına el konuldu.

Alman Komünist Partisi (KPD)'nin politik ve ekonomik restorasyonu önlemeye kendi gücü yetmiyordu. Faşist düşünce halkın büyük kesimine enjekte edilmişti; üstüne üstlük buna anti-komünist ve anti-sovyetik yeni eğilimler de eklendiğinden, durum komünistler açısından daha da farklılaşmıştı.

Alman emperyalizmin militarist saldırganlığı meşhurdur: Burjuvazi, 1945'de bombalanmış, yakılmış yıkılmış askeri kışlaları ve feshedilmiş ordu birliklerini tekrar yapılandırma çabası içerisine girdi. Savaştan üç yıl sonra Panzer'lerin satın alınması ve FAC'da yeniden silah üretilmesi için görüşmelere başlandı. Bunu doğal olarak kamuoyunda açıkça ifade edemiyorlardı. Çünkü halkın savaştan dolayı büyük tepkisi olabilirdi. Gizli sürdürülen görüşmeler ortaya çıkarıldı. Ve KPD, CDU hükümetinin silah üretimine başlamış olduğunu açıkladı. O dönemin hem Alman, hem de enternasyonal kamuoyunun objektif baskısından dolayı olsa gerek, dönemin başbakanı zFAC'daki silahlanmayı ve ülkenin militarizm doğrultusunda atmış olduğu adımları inkar etmişti.

Komünistler, diğer birçok ilerici güçlerle anti-militarist halk hareketini örgütleyerek, yığın eylemlilikleri, imza kampanyaları, işletmelerde ve mitinglerde protesto etkinlikleriyle konuyu dile getirdiler. Fakat sonuçta ordunun yapılanmasını engeleyemediler, ama bunu bir kaç yıla sarkıtmayı başardılar. Bir şeyden eminiz:

Burjuvazi kendi gücüne dayalı olarak askeri ve politik çıkarlarını uygulayacak güçte değildi. Eğer kısmi destek; dost müttefikleri olan ABD'liler de gelmemiş olsaydı, bu dönemin halk hareketini zaten bastıramazlardı. Kapitalist ekonomiyi tekrardan canlandırmak için 40'lı yıllarda Almanya'ya akan para yardımları, milyar dolarları geçiyordu. Ve bununla isçi sınıfını sosyal ve endüstriyel taleplerden uzak tutmak amaçlanıyordu. Uluslararası emperyalist dayanışmanın yanı sıra Almanya'da burjuvazinin yardımcı kolluk güçleri de etkiliydiler. Sosyal demokratlar ve sendika yöneticileri Hitler faşizmin çökertilmesiden sonra "günümüzün görevi sosyalizm" propagandasını yayarak anti-kapitalist coşkuyu tırmandırdılar . Ancak, otuz yıl önce olduğu gibi, (Birinci Dünya Savaşı sonrası 1918 Kasım Devrimi dönemi) banka ve endüstriel üretim araçlarının toplumsallaştırıl-

ması için hiç bir adım atılmadı. Onlar daha çok işçi sınıfının sözüm ona yeni sisteme; eski burjuva düzenine entegrasyonunu sağladılar.

KPD'nin politik ve ekonomik restorasyonu önlemeye kendi gücü yetmiyordu. Faşist düşünce halkın büyük kesimine enjekte edilmişti; üstüne üstlük buna anti-komünist ve anti-sovyetik yeni eğilimler de eklendiğinden, durum daha da farklılaşmıştı. Bu durum karşısında komünistler, kendi güçlerini tarafsız etmeye yöneldiler ancak bu etkili olmadı, çünkü hata yapmaya başladılar ve hatalarını kısa sürede tutarlı içimde düzeltemediler. ABD'nin ajanları olanlar da dahil, sendika yöneticilerinin etkinliğini arttırmış oldular.

Sağ sendikal yöneticiler, bu yanlış politik tutumu komünistlere karşı kullanmaya çalıştı. Komünist sendika yöneticilerini iki seçenekle karşı karşıya getirdiler; ya sendikaların kararlarına uyacaklar ya da KPD'nin. Kim sendika kararlarına uyduysa partiden atıldı, kim ki partide kalmaya karar verdiyse binden daha fazla sendikada yönetimi kaybetti. Ve sonuçta işletmelerdeki etkinlik imkanından yoksun bırakıldı. Başka bir hata yönelimi ise devrimci durumun olmadığı bir ortamda rejimin yıkılması için çağrıda bulunmaktı.

Tam bu süreç, kapitalist Alman ekonomisinin tekrardan yükselmeye başladığı süreçti.

Alman burjuvazisi KPD'nin bu yanlış değerlendirmesinden faydalandı; nisbi ekonomik ve politik istikrar yakaladığı süreçte, düşmanı olduğu komünist partisini parçalama çabası içine girdi. 1951 sonuna doğru CDU hükümeti KPD'nin yasaklanması için başvuruda bulundu.

Komünistlerin ve diğer anti-militarist hareketlerin siyasi takibata alınması KPD'nin yasaklanmasıyla sınırlı olmadı. 1950'den 1958'e kadar -DKP yeni oluştuğu yıllarda- savcılıklarda komünistlerle ilgili 150.000 ile 200.000 arası soruşturma davaları sürdürüldü. Çoğu cezaların özgürlükten yoksun bırakmalar, yüksek meblağda para cezası ve meslek yasağı uygulanması şeklinde olmasıyla, bir çok komünist işini yitirdi.

Aynı zamanda diğer örgütlere karşı da dalga dalga baskılar uygulandı. 1958'e kadar KPD'nin yanısıra 80'in üzerinde komünist ve demokratik kitle örgütü; örneğin Özgür Alman Gençliği örgütü, Halkoylaması, Silahlanmaya Karşı Heyet, Alman ve Sovyet Dostluk Topluluğu, Almanya Demokratik Kadın Birliği ve Hukukçular Birliği gibi kuruluşlar, yasaklandı.

1945'den sonra bir partiyi hukuki yollarla kapatmak artık 1933 dönemindeki gibi değildi. Nazi rejimi o dönemde terörle ve baskıyla, parlamentoda göstermelik bir oylamayla KDP ve SPD'yi (Sosyal Demokrat Parti) kapatabilmişti. 1945 sonrası, artık 'gerekli' prosedürle kapatma verilecekti. Komünistlerin o dönümdeki kuruntularının aksine olarak da, burjuva devletindeki bir mahkemenin KPD'ye ilişkin farklı karar vermesi ise beklenemezdi.

FAC'de Alman emperyalizmi, çeşitli olaylar sürecinde somut gerçek yüzünü silahlanmayla gösterdikçe, politik baskıları da arttırdı ve KPD'nin yasaklanma süreci başladı:

- Ağustos 1950'de Başbakan Adenauer'un Amerikan Genelkurmayı'na FAC'deki silahlanmayla ilgili göndermiş olduğu gizli tutanaklar açıklandı. Bu açıklamalardan dolayı anti-militarist halk hareketinde büyük tepkiler oluştu. Buna karşın bir ay sonra CDU federal hükümeti, kamu idarelerinde çalışan tüm KPD üye ve "sempatizanlarını" işten attı.

-Ocak 1951'de batı ittifakı Paris'te bir basın açıklamasıyla "batı Almanya'da askeri yapılandırma şarttır" ilanı yaptı. Birkaç gün sonra Halkoyu Heyeti ile Silahlanmaya Karşı Heyet, silahlanmanın durdurulması ve barış anlaşması için iki Alman devleti arasında müzakerinin sağlanması yolunda İkinci Dünya Savaşı'nda savaşı kazanan batı güçlere çağrıda bulundu; ama bu iki inisiyatif de yasaklandı.

-Ağustos 1951'de çıkarılan bir yasayla faşizm döneminde uygulanan ve savaştan hemen sonra ortadan kaldıran

hukuk sistemi tekrar Alman Ceza Kanunu'na yerleştirildi. Bir ay sonra ABD, İngiltere ve Fransa, FAC Dışişleri Bakanı ile yaptıkları anlaşmayla Almanya'nın tekrar Avrupa Savunma Birliği'ne alınması konusunda mutabık oldular. Kasım 1951'de federal hükümet, Anayasa Başsavcısına başvuruda bulunarak KPD'nin "anayasa düşmanı olduğu" gerekçesiyle derhal yasaklanmasını istedi.

-Haziran 1956'da çıkarılan yeni bir yasayla tekrardan18 yaşında olan Almanlar'ın askere alınması sağlandı. Kısa bir süre sonra bir açıklama yapan Federal Adalet Bakanı, geçmişte faşist Nazi SS ordularında insanlık suçu işlemiş tüm subayların yeni orduda görev alabileceğini açıkladı.

- 17 Ağustos 1956'da ABD hükümetinin açık baskısıyla FAC'ın en yüksek mahkemesi tarafından KPD yasaklandı.

Federal Anayasa Mahkemesi açık söylevi ile KPD kapatma davasını polisiye bir vaka durumuna getirmeye çalışarak, hasım tutumunu sergilemişti. KPD'nin dava vekilliğini Nazi rejimi tarafından siyasi takibata alınmış anti-faşist komünist direniş mücadelesinde yer alan Josef Ledwohn, Fritz Rische ve Walter Fisch üstlenmişlerdi. Federal hükümetin avukatlığını ise Ritter Von Lex üstlenmişti. 1933'de Lex'in gerekçelendirdiği bir yasal yetkiyle, tüm Nazi karşıtlarının 'yasal olarak' siyasi takibata alınmasının yolu açılmıştı. Ve böylelikle O, faşist Hitler'in iktidara gelmesine zemin hazırlamıştı. Hitler'in iktidar olduğu sürede Ritter Lex İçişleri Bakanlığı'nda görevli olarak çalışmaktaydı. Hitler faşizminden sonra Anayasa Başkanlığı'na getirilen Dr. Josef Wintrich ise Hitler döneminde Lex'le birlikte Hitler'in hukuk sisteminde etkin olanlardan biriydi. Dr. Josef Wintrich 1940'da da Almanya Anayasa Başkanlığı'na getirilmek istendiğinde yerel Nazi parti yönetimi, "kendisinin siyasi güvenine karşı kuşku duymadıklarını" belgelendirmişlerdi.

Komünistlerin ve diğer anti-militarist hareketlerin siyasi takibata alınması KPD'nin yasaklanmasıyla sınırlı olmadı. 1950'den 1958'e kadar -DKP yeni oluştuğu yıllarda- savcılıklarda komünistlerle ilgili 150.000 ile 200.000 arası soruşturma davaları sürdürüldü.

Çoğu cezaların özgürlükten yoksun bırakmalar, yüksek meblağda para cezası ve meslek yasağı uygulanması şeklinde olmasıyla, bir çok komünist işini yitirdi. Komünistler burjuva demokratik haklarından (aktif ve pasif seçme hakkı ellerinden alındı, kamu işlerinden yoksun bırakıldı) yoksun bırakmakla da kalınmadı. 5 yıl kadar ceza alanların cezası, 5 yıl boyunca zorunlu ikametgah, güvenlik gözetiminde tutulmak, DAC'a seyhat yasağı, 5 yıla kadar polis gözetiminde kalmak, (haftalık olarak polise yoklama için gitmek, izinsiz olarak ülkeyi terk etmemek) şartlarıyla tecil edildi. Keyfi uygulamalar da sözkonusu; pasaport verilmemesi, ehliyete el konulaması, zorunlu olarak okul değiştirilmesi, üniversite sınavlarına girmenin engellenmesi gibi. Aynı şeyler meslek alanlarında da yapılmaktaydı. Faşizm döneminde kurban ve mağdur duruma düşmüş ve emekli parası güvenceye alınmış anti-faşist ve komünist insanların paraları verilmemektedir.

Bu cezalandırma Hitler faşist diktatör rejimi ile kıyaslandığında tek fark, fiziki olarak yok etmenin olmamasıdır. Almanya'da mahkemeler eliyle bu baskı yöntemleri uygulanırken, elbette Alman hükümeti "Almanya'da politik takibat yok, siyasi tutsaklar da yok" gibi yalan iddialarda bulunmayı sürdürmüştür. Aslında amaçları, komünistlere sempati duyan insanları kriminalize ederek, korku savurmak ve insanları komünistlerden uzak durmaya zorlamak. Burjuvazi bunu kısmen başardı; beklenilenin aksine, sosyal demokratlar da KPD'nin yasaklanmasına karşı çıkmadı. Komünistler oldukça izole halde savunma yaparken , tüm tabanıyla ilegaliteye çekilmek zorunda kaldılar.

İllegalitede geçen mücadele aşaması komünistlerce iyi değerlendirildi. Yeniden sosyal ve politik alanda müdahaleci bir hareket olabildiler. Geniş ittifaklar geliştirerek KPD'nin yasağının kalkması için mücadele yürüttüler. Bu dönem, -60'lı yılların ortaları- öğrenci hareketlerinin yükseldiği bir dönemdi.

www.sinanoglu.org

Komünistler bu süreçte yalnız değillerdi.

CDU hükümeti KPD'nin yasağında ısrar ediyordu. Bu süreçte faşist hükümetlerle idare edilen Türkiye, Portekiz ve İspanya haricinde komünist partisi legale çıkmamış tek Avrupa ülkesi FAC'dı. Ve Alman toplumu toplumsal yenilikler için mücadeleyi yükseltiklerinde, komünist partinin legalleşmesi ülkenin demokratik süreci için ön koşul olarak belirginleşti. Komünist parti ile ilgili durumun yeniden gözden geçirilmesi ihtiyacı, parlamento katında da ortaya çıktı. Sosyal demokrat İçişleri Bakanı, komünist partisinin "yeni oluşumuna" karşı olmadıklarını açıkladı; ama komünistler bunu redetti, çünkü KPD kendisin feshetmiş değildi.

Sözlü programatik uzlaşma olmadan 1968'de yeni DKP oluştu. DKP, KPD gibi Marx, Engels ve Lenin'i rehber aldı. Kapitalizmi devrim yoluyla yıkılmasını, işçi sınıfı iktidarı kurmayı ve enternasyonal dayanışmayı prensip edindi.

On yıl boyunca anti-demokratik, geleneksel monarşist burjuva Alman devletine karşı mücadele edilerek legale çıkıldı.

Alman burjuvazisi kendi ülkesindeki ve enternasyonal alandaki zorunluluklardan dolayı komünist partinin legale çıkmasıyla, komünistlerle "barışık" olmadı, olması da beklenemezdi. Elbette ki KPD yasağının burjuvazi tarafından şiddetle savunulması "hata idi", çünkü onun yasaklanması, enternasyonal düzeyde DAC'a karşı tanımama tutumunda olması, kendisini demokrasi sorununda zor durumda bırakıyordu. Bununla birlikte, DKP'nin oluşumuna çıt çıkarmaması, ama KPD'nin yasağını da kaldırmamasını burjuvazi, kendi cephesinden başarılı bir manevra olarak görüyordu.

İllegalitede geçen mücadele aşaması komünistlerce iyi değerlendirildi. Yeniden sosyal ve politik alanda müdahaleci bir hareket olabildiler. Geniş ittifaklar geliştirerek KPD'nin yasağının kalkması için mücadele yürüttüler. Bu dönem, -60'lı yılların ortaları- öğrenci hareketlerinin yükseldiği bir dönemdi. Komünistler bu süreçte yalnız değillerdi.

Egemen güç 70 yılların başında Alman Yüksek Mahkemesi'nin kararını bir baskı yönetimi olarak komünistlere karşı kullanmaya çalıştı.

1972'de sosyal demokrat Başbakan Willy Brand, çıkardığı bir genelgeyle "tüm komünistler ve kendilerini onlara yakın hissedenler, dünya görüşleri ile Sovyetlerle ve DAC'la dayanışma tutumu sergileyenler, tüm kamu işyerlerinden çıkarılmalıdır" dedi. Bu bir tesadüf müydü, yoksa burjuva koşullarında çok "normal", olağan şeyler miydi: Çünkü kendisi de Hitler faşizmi döneminde siyasi takibata alınmış, sürgünde bırakılmıştı. Ve anti-faşist mücadelede yerini almış bir parti, şimdi komünistlere takibat uyguluyordu.

Bunun üzerine komünistlere karşı meslek yasağı uygulanmasıyla ilgili iş mahkemelerindeki dava sayısı yükseldi. Mahkemeler, kararlarında KPD'nin 1956'daki yasağını gerekçe olarak ileri sürerek, Alman mahkemelerinin ne kadar anti-demokratik olduğunu orta yere sermiştir. Kararlarda, "komünist partinin üyeleri ve komünist örgütlemeleri destekleyen insanların, devlet kademesinde çalışma, postacı ve lokomotif sürücüsü olma ve öğretmenlik yapma hakları yoktur" deniliyor. Yine "tespit edilmiştir ki", DKP geleneksel olarak KPD'nin devamıdır; bunun için KPD gibi DKP'yi de, "anayasa açısında sakıncalı" olarak değerlendirmiştir. Fakat DKP'yi KPD gibi kapatmadılar.

Burjuvazi KPD'yi yasakladı, fakat onu ve yasaklama gerekçelerini komünistlere karşı bir koz olarak kullanmaktan da hiç vazgeçmedi. Kısa tarihimizin bize gösterdiği gibi bu koz burjuvazi tarafından gerekli görüldüğü andan itibaren uygulanarak; hem komünistlere ve hem de demokrat insanlara gözdağı verilmek istenmiştir. Anti-faşist, anti-kapitalistler kriminalize edilmektedir; zaman ve zemin elverişli göründüğünde, burjuvazi komünist partiyi kapatmaya tekrar yönelecektir. ■

İSVİÇRE MEKTUBU

Silvana **STERN**

kayıplar nerede?

Newroz'a gönderdiğim bu yazı daha çok insan hakları savunucularının düşüncelerini derleme biçiminde oldu. Onların Türkiye ve "Kuzey Med"de olup bitenleri takip etmede gösterdikleri cesareti ve fedakârlığı takdir ediyorum. Newroz'u Almanca bültenlerinden ve İsviçre'deki okurları ile görüş alış verişlerinden tanıyorum. Buna dayanarak bu yazımı Newroz'da yayınlanmak üzere gönderirken, yazacağım yazılarla ara sıra Newroz okurları ile Newroz'da tekrar buluşmak dileği ile Yeniden Newroz'a başarılar diliyorum.

Kayıplar nerede? sorusu ve konusu İsviçre'de soruluyor, araştırılıyor. İsviçre Emek Partisi (PdAS) ve İnsan Hakları Derneği (İHD) yaz ayları boyunca Türkiye'deki insan hakları ihlalleri hakkında İsviçre genelinde bir kampanya başlattı. Özellikle kayıplarla ilgili bilgilendirmeler yapıldı/yapılıyor.

90'lı yıllarda Türkiye ve "Kuzey Med"de 2000'den daha fazla insan hiç bir iz bırakılmadan kaybettirilmiş. Korkunç! İnsan hakları savunucularının yeni yıldız Erba-

kan'dan da bir beklentileri yok. 2 Temmuz'da başlayan bilgilendirme toplantılarının ilki Zürich'te yapıldı. Daha sonraları değişik tarihlerde Basel, Bern gibi değişik şehirlerde toplantılar düzenlendi. 2 Temmuz'da Zürich'teki toplantıyı izledim: Konuşmalar, tartışmalar, dia gösterisi. Toplantı içerik olarak doluydu. İHD Genel Başkanı Akın Birdal, Genel Başkan Yardımcısı ve Diyarbakır İHD Başkanı Mahmut Şakar ile İHD Genel Sekreter Yardımcısı Nazmi Gür ve ayrıca PdAS'ten bazı kadın ve erkekler birer konuşma yaptılar.

Türkiye ve "Kuzey Med"de ilk büyük tutuklama dalgası 1981'de askeri darbe ile başlamış ve 1984'de genişlemiş bu dalga. 1991'den itibaren köy ve şehirlerde alabildiğine baskı ve kayıp sayılarında artışlar gündeme gelmiş. Tüm kayıplar devlet muhalifi tarafa ait. İşyerlerinden, evlerinden, tarlalarından veya cadde ortalarından insanlar alınıyor ve karanlıklarda kaybediliyor. Hukuk sistemi bu ülkede işlemiyor. Yakınları kayıp akıbetleri hakkında bilgilendirilmiyor. Bu insanları gözaltına alan devlet yetkilileri gözaltına aldıklarının bir listesini yapmıyor, gözaltına aldıklarını bile inkâr ediyor. Çünkü gözaltına alınanlar mahkemeye değil, polis işkencehanelerine götürülüyor. Bir kısmı işkencede, bir kısmı ise yakalanır yakalanmaz, sorguya bile çekilmeden infaz ediliyor. Yakınlarını arayanlar veya kaybedildiğini kamuoyuna duyuranlar takibe alınıyor, sorguya çekiliyor veya günün birinde onların bir kısmı da kaybediliyor. Tüm bunlara rağmen insanlar direniyor, kamuoyunun dikkatini çekmek için Ankara'da her ayın 17'sinde anma toplantıları yapılıyor. İstanbul'da ise cumartesi günleri oturma eylemleri yapılıyor kayıp yakınları ve anneleri tarafından. Devletin kayıp politikası korkunç, diğer taraftan bu korkunç devlet politikasına cesaretli bir direniş var. Anma toplantıları ve oturma eylemlerinin onlarca yıldan beri Arjantin'de yapıldığını da belirtmek gerekiyor.

Birleşmiş Milletler, insan hakları konusunda yazıp çiziyor. Fakat insan hakları belgelerine imza atmış ülkelerde, bu arada Türkiye'de, kayıp olayları gibi olaylara karşı birşey yapmıyor. Türkiye'de 2000'den fazla insan kaybedilmiş, fakat buna karşı BM'nin yaptığı bir şey yok. İnsan hakları savunucularının kapitalist devletlerden bir beklentileri yok. Beklenti, tüm halkların demokratik güçlerinden.

Kayıp annelerinin eylemleri çeşitli demokratik güçler tarafından desteklenmekte. Bu arada kayıp yakınlarının eylemleri tüm engellenmelere rağmen şu veya bu şekilde basına yansımakta. Bu yansıma güçlendirilerek devam etmeli. Elbetteki bunu yapacak olan en başta Türkiye ve "Kuzey Med"in demokratik ve sosyalist güçleri olacaktır. Ancak kayıplar sorunu artık uluslararası arenada da duyulmaya ve işlenmeye başlamış olduğundan, bu konunun değişik ülkelerin demokratik ve sosyalist güçleri tarafından da gerek toplantılar gerek kendi basın organları yoluyla yoğun olarak işlendiğini belirtmem gerekiyor. Özellikle Avrupa kamuoyunun sorun ile ilgilendiği artık apacık. Diğer yandan Türkiye'deki burjuva basını tüm olup bitenleri duymazlıktan gelerek ve hasıraltı etmeye çalışarak basın ve insanlık suçu işliyor.

Savaş ve baskı sadece Kürt halkına karşı yapılmıyor, herkes payını alıyor. Belki de bu yüzdendir ki 1991 yılından beri demokratik çevrelerce yapılan eylemler halkın daha fazla desteğini alıyor. Destek arttığı oranda Türk yönetiminin sivillere karşı baskısı sürekli artıyor. Vietnam, Şili ve Arjantin gibi bazı Güney Amerika ülkeleri örneklerinde olduğu gibi Türk yönetimi sivilleri esir almaya, onlara işkence etmeye, öldürmeye veya kaybetmeye hız vermiş durumda. Bazen köylüler toplu halde alınıyor ve götürülenlerden bir kısmı "PKK ile kontakları var" diye kaybediliyor. 1991-94 yılları arasında köy boşaltmaları ve yıkımları ile, halkın kendi arasındaki ve halk ile gerilla arasındaki kontaklar yok edilmeye çalışıldı. 1993-94 yıllarında şehirlerde kayıp olaylarına karşı aydınların çeşitli eylemleri gündeme geldi. Bir kaç yıl önce kayıp cesetleri bir çukurda veya bir mezarlık kenarında bulunabilinirken, bugün artık

bulunmuyorlar.

Kürt sorunu için çözüm ne kadar geciktirilirse, savaş yöntemlerinden biri olan kayıp olayları da Kürt halkına karşı uygulanıyor ve uygulanmaya devam edecek. Birleşmiş Milletler, insan hakları konusunda yazıp çiziyor. Fakat insan hakları belgelerine imza atmış ülkelerde, bu arada Türkiye'de, kayıp olayları gibi olaylara karşı birşey yapmıyor. BM yazıp çizdiklerini dünyanın belli ülkeleri için yapıyor, ama diğer taraftan çıkarları gereği bir çok ülkedeki insan hakları ihlallerine göz yumuluyor. Türkiye'deki uygulamalara da göz yumuyor. Türkiye'de 2000'den fazla insan kaybedilmiş, fakat buna karşı BM'nin yaptığı bir şey yok. Buna rağmen BM'nin Kürt ve Türk halklarına karşı uygulanan insan hakları ihlallerine tepki göstermeye zorlanması gerekiyor. İnsan hakları savunucularının İsviçre devleti gibi kapitalist devletlerden bir beklentileri yok. Beklentiler tüm halkların demokratik güçlerinden. Demokratik güçler arası enternasyonal ilişkiler geliştirilmeli, gelişmiş ülkelerin sanayi veya turizm kredileri adı altında Türkiye'ye yaptığı yatırımlar engellenmeli, çünkü bunların önemli bir kesimi Kürt halkına karşı savaşmakta kullanılıyor.

"Kayıplar nerede?" sorusunun uluslararası alanda ve bu arada İsviçre'de giderek daha fazla sorulduğunu belirtmeliyim. ■

Savaş ve baskı sadece Kürt halkına karşı yapılmıyor, herkes payını alıyor. Belki de bu yüzdendir ki 1991 yılından beri demokratik çevrelerce yapılan eylemler halkın daha fazla desteğini alıyor. Vietnam, Şili ve Arjantin gibi bazı Güney Amerika ülkeleri örneklerinde olduğu gibi Türk yönetimi sivilleri esir almaya, onlara işkence etmeye, öldürmeye veya kaybetmeye hız vermiş durumda. Bazen köylüler toplu halde alınıyor ve götürülenlerden bir kısmı "PKK ile kontakları var" diye kaybediliyor.

Cristina **KARRER**

Yabancı gözüyle Güney'e saldırı

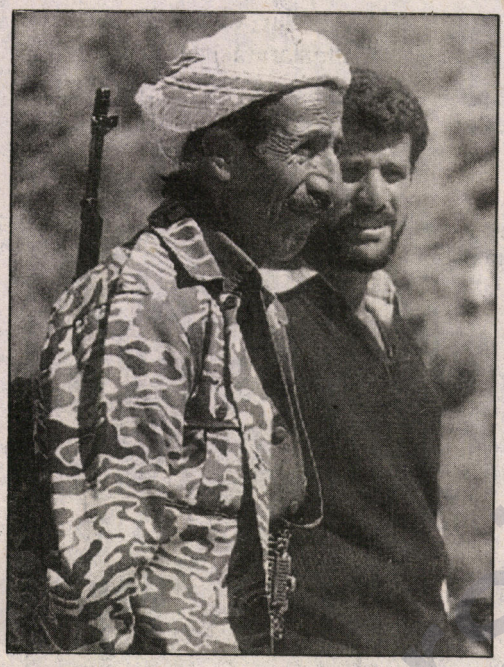

Bir çok köye ani saldırı... 2500 civarındaki insan savaş bölgesinden kaçtı... 2000 İran askeri Güney Kürdistan'a girdi ve İran-Kürdistan Demokrat Partisi (İ-KDP) kamplarının bulunduğu köyleri bombaladı... 500 aile Erbil'e sığındı...

Hasır şapkalı ve çifte dürbünlü adam, Kürtlerin kontrolündeki Kuzey Irak'ın kısır ve çıkıntılı tepelerinin ortasındaki bir dağın en yükseğinde oturuyor. Dudaklarında mutlu bir gülümseme var. Uzaktan yükselen dumanları seyrediyor.

Adam Kürt değil, bir İran generali. Uzaktan yükselen duman bombardımanların sonucu. Serar Deif isimli general 2000 civarındaki askeri, 100 taşıt ve ağır topları ile cumartesi günü (27. 07. 1996, ç.n.) takriben 120 kilometre olan İran-Irak sınırını geçerek pazar günü erkenden Heybet Sultan'ın yanına vardı. Toplar ve havanlar derhal kuruldu. Hepsi İran ulusal yardım kuruluşunun amblemi olan kırmızı yarım aylı olan (Kızılay ç.n.) Jipler, kamufle edildi.

Bombalama on saat sürdü. Bombalamanın hedefi Erbil'in aşağı yukarı 110 kilometre Kuzey doğusunda bulunan Azadiye köyü idi. Azadiye çoktan beri İranlılar'ın gözüne bir diken gibi batıyordu. Burada sık sık İran-Irak sınırını geçen ve saldırılarda bulunan İran Kürdistan Demokrat Partisi'nin (İ-KDP-İ) üyeleri yaşıyor. "En son bir ay önce eylem yaptılar" diyor İran generali, "Sınırı nasıl geçtiklerini beş yıldır gözlüyoruz. Şimdi onların terör değil, politik yolu tutmalarını istiyoruz."

İranlı Kürtlerin 1991 yılından beri Kuzey Irak'ta kontrolü ele geçirmeleri ve Türkiyeli, İranlı Kürt grupları için "bir serbest bölge" yaratmalarından bu yana, İran sadece gözetlemedi. İranlı Kürtlerin kampları ve yerleşim yerleri sınırdan sürekli vuruldu. Fakat hiç bir zaman bu kadar içerilere, bu kadar büyük bir sayı ile Irak topraklarına girilmemişti.

General Serar Deif-1995 baharındaki Türkiye generalleri gibi- askeri operasyonların başarısına inanıyor. On saatlik kurşun yağmurundan sonra oniki ev, bir hastahane ve milyonluk şehir Erbil'in cereyanını karşılayan elektrik santralı tahrip edildi. Saldırıların başından itibaren Azadiyeli kadın ve çocuklar kaçmaya başladı. Yüzlercesi Göle'de 45 derece altında kamp kurarak, kendilerine dağıtılan karpuzları son damlasına kadar emdikleri Erbil'deki BM İlticacılar Yüksek Komiserliği binası önünde buluştu.

Altı çocuğu ile buraya kaçan 41 yaşındaki Rahime, "geri dönmeyeceğiz, bizi orada asla rahat bırakmazlar" diyor.

(Tages-Anzeiger, 30. 07. 1996.
Çeviri: Sadık KOLUSARI)

MUSA AK

1969...

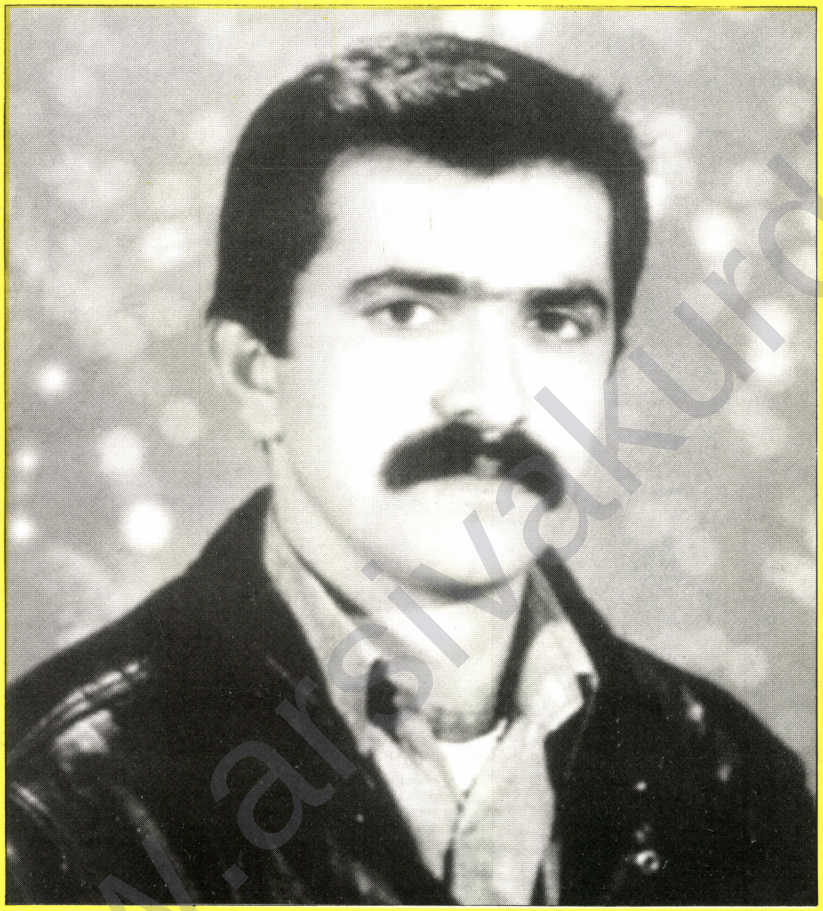

Amed'de 20 Ağustos 1993 günü kontralarca katledildi. Özgürlük, devrim ve sosyalizm inancı O'nun yüreğini/yüzünü ışıl ışıl yapmıştı.

ŞEHADETİ, ORTAK SEVDALARIMIZI BİLEDİ...

Yeniden Newroz çalışanları

www.arsivakurdi.org

Rêheval Fidel, sen çok yaşa!

Ağustos ayında Fidel Castro, 70. yaş gününü kutladı... Bir devlet Başkanı olmasının çok ötesinde, Fidel'in yaş günü haberine tüm dünya ajansları ilgi gösterdi. Hatırlayacaksınız; O'nun İstanbul'da düzenlenen HABITAT II'deki konuşması da tüm konuşmaların üzerinde bir ilgi ve saygıyla yayılmıştı dünyaya...

Neden?.. Belki de soruyu şöyle sormak lazım: Fidel'i Fidel yapan nedir?..

O, ülkesini bağımsızlığa kavuşturmuş bir devrimci hareketin lideridir de ondan mı?..

Ama aynısını yapan başkaları da vardı?..

Son elli yılı şöyle bir hatırlayın: Nice ulusal/devrimci hareket vardı... Hepsi de zamanının popüler isimlerini yaratmıştı.

Fidel'in 'tılsımı' salt burada değil.

Fidel'i Fidel yapan, isyan ateşinin korlarını söndürmemiş olmasıdır; 'bağımsızlık'ın köklü toplumsal dayanakları olduğunu kuvvetle bilince çıkarması ve tüm zamanların en uzun soluklu isyan ateşi demek olan komünizm ülküsüne bağlı kalmasıdır...

Bir başka deyişle, ülke liderlikleri düzeyinde güncel olarak bu konumu adeta sembolize ediyor olmasıdır...

Yani; Fidel'i Fidel yapan, gün'e teslim olmamaktır... 'Bir başına' kalsa bile, inancını haykırmaktır... İsyanın bir sönümlük ateş tutuşturuculuğu değil; bilinçle yoldaşlık yapan sonsuzluk tutkusu olduğunu duyumsamak ve duyumsatmaktır... Fidel'i Fidel yapan, insanlığın belli-belirsiz duyumsadığı masmavi gökyüzü, kıpkızıl gelincik tarlası güzelliğinde bir dünya özlemini bir an bile yitirmemesidir; insanlığın tam da bu güzelliklere ait duyguların hoyratça çiğnenmeye çalışıldığı şu günlerde O'na ilgisi bundandır; ajansların bu ilgiyi görmek zorunda kalmaları bundandır... Kim ki O'nu bu özellikler dışında, salt "ülkesinde kuvvetli -ve giderek otoriter!- bir kişi" olarak algılarsa, o, ne dünyayı anlamıştır, ne de "çok uzun zamandır emekli olmayı ve balık tutmayı arzuluyorum" diyen Fidel'i ve/fakat O'nu bırakmayan Kübalı'yı anlamamış demektir... Biş başka boyuttan Fidel, Kürt için yaşamsal değerleri de sembolize etmektedir; yol-yordamı "güçlüler sofrası"nda aramayı reddedişin aktüel adı Fidel, halkımıza da güçlü mesajler vermiş olmaktadır. O, bırakalım 'çözüm'ü emperyalizmle işbirliğinde aramayı; yalnız kendi ülkesi için değil, tüm halklar için "emperyalizmi kahretmeden mutlu olamaz sınız!" şiarını her adımında bayraklaştır mıştır...

Ve şimdi O, 70 yaşında...

Acaba öyle mi?..

Belki... Ancak, fiziksel varlığı bir yana, zikredilen değerleri, takvimlerin güdük cetveline sığamaz ölçüdedir... O, yüzyıllar geçse de hep gencecik delikanlılığı çağrıştıracak!.. ■

www.arsivnet.org